

VERSLAG

OVER HET

Bestuur en den Toestand DER ZAKEN

VAN DE

STAD TURNHOUT

door het College van Burgemeester en Schepenen
aan den Gemeenteraad

in zijne zitting van 6 October 1924 voorgedragen

TURNHOUT

BOEKDRUKKERIJ LAURENT CLAES-VAN BOURGOGNIE

Mijnheeren,

In uitvoering van artikel 70 der Gemeentewet, hebben wij de eer UEd. hierbij verslag te doen over het Bestuur en den toestand onzer stadszaken in het afgelopen dienstjaar 1923-1924.

TITEL I.
STAAT DER BEVOLKING

In 1923 is onze bevolking weer aangegroeid, zoodat wij op 31 December ll. 25268 inwoners telden.
Deze bestonden uit 12495 mannen en 12773 vrouwen.

Burgerlijke Stand

GEBOORTEN, STERFGEVALLEN, HUWELIJKEN
ECHTSCHIEDINGEN
ERKENNING EN WETTIGING VAN KINDEREN
EN WOONSTVERANDERINGEN.

De jaarlijksche officiële statistiek over den gang der bevolking en de beweging van den burgerlijken stand bevat de volgende opgaven :

AANMERKINGEN	1922		1923		Verschil	
	Mannelijke	Vrouwelijke	Mannelijke	Vrouwelijke	in meer	in min
In 1923 zijn hier ter stede 14 personen overleden die geen deel van de bevolking maakten, terwijl er 5 die hier woonachtig waren, elders overleden zijn.						
Tusschen de 645 geboorten zijn er 18 onwettige kinderen, waarvan 9 mannelijke en 9 vrouwelijke.						
In 1823 zijn hier 9 kinderen geboren die geen deel der bevolking maakten, 7 zijn elders geboren die aan Turnhout's bevolking toebehooren.						
TOTAAL	342	289	333	284	14	00
GETAL GEBOORTEN	342	289	333	284	14	00
Mannelijke	24	00	00	10		
Vrouwelijke	366	279	333	284		
GETAL STERFGEVALLEN	155	178	149	178	00	27
Mannelijke	00	00	00	22		
Vrouwelijke	128	156	149	178		
TOTAAL	631	631	631	631	00	00
Meerder gestorven dan geboren	00	00	00	00	00	00
Meerder geboren dan gestorven	298	361	298	361	63	00
GETAL doodgeboren in de geboorten en sterfgevallen niet begrepen	11	8	00	00	00	00
Mannelijke	11	11	00	00	00	00
Vrouwelijke	00	00	00	00	00	00

Van de sterfgevallen in 1923 telt men er :

	MANNEL.	VROUWEL.
Onder 1 jaar	30	27
Van 1 tot 10 jaren	7	8
Van 11 tot 15 "	4	1
Van 16 tot 20 "	5	5
Van 21 tot 50 "	19	26
Boven de 50 "	63	89
Totaal	128	156

Totaal 284

Overleden in Januari	20
" " Februari	36
" " Maart	28
" " April	23
" " Mei	16
" " Juni	24
" " Juli	17
" " Augustus	26
" " September	25
" " October	16
" " November	31
" " December	22
Totaal	284

Volgens opgaaf zijn gestorven in 1922 tengevolge van:

	MANNEL.	VROUWEL.
Aangeboren zwakheid	7	9
Typhus koorts	3	2
Brandige keelontsteking en kroep	2	0
Mazelen	2	0
Griep	0	1
Tuberculose der longen	12	10
Andere tuberculosen	2	1
Kanker en andere kwaadaardige gezwellen	8	11
Diabetes	2	0
Eenvoudige ontsteking der hersenvliezen	5	5
Congestie, bloedstortingen en hersenverweking	9	16
Organische hartziekte	19	23
Slepemde ontsteking der luchtpijptakken	3	3
Luchtpijpontsteking	6	8
Longontsteking	12	18
Maagaandoeningen	2	2
Appendicite	0	1
Darmontsteking, buikloop	14	6
Darmbreuken, darmverstopping	0	2
Cirrhosis van de lever	4	2
Acute nephritis en kwaal van Bright	2	4
Kraambedsongesteldheden	0	2
Ouderdom	2	5
Andere oorzaken	8	20
Ongeval	2	3
Zelfmoord	1	0
Niet opgegeven oorzaken	1	1
	<u>128</u>	<u>155</u>
	283	

HUWELIJKEN

Het getal huwelijken was 216.

ECHTSCHIEDINGEN

Geene.

OUDERDOM DER GEHUWDEN

	MANNEL.	VROUWEL.
Beneden de 18 jaren	0	3
Van 18 tot beneden 21 jaren	8	45
" 21 " 25 "	94	85
" 25 " 30 "	76	50
" 30 " 35 "	15	13
" 35 " 50 "	17	17
" 50 ten minste	6	3
	<u>216</u>	<u>216</u>
Totaal	432	

ERKENDE EN GEWETTIGDE KINDEREN

	MANNEL.	VROUWEL.
Erkend na het opmaken van de geboorteakt	2	2
Erkend en gewettig in de huwelijksakt	8	5
	17	

WOONSTVERANDERINGEN

De personen die van 1 Januari tot en met 31 December 1923 onze stad of haren buitenkring kwamen bewonen, werden onderverdeeld als volgt:

Van andere gemeenten van het rijk: 393 mannen 347 vrouwen
Van 't buitenland:

Uit Holland	16	21
" Duitschland		1
" Frankrijk	8	11
" Noord Amerika	3	1
	<u>420</u>	<u>381</u>

801

Zijn van hier vertrokken :

Naar andere gemeenten van het rijk:	329	mannen,	341	vrouwen
" " landen :				
" Frankrijk	7	"	4	"
" Nederland	2	"	3	"
" Congo	1	"	1	"
	<hr/>		<hr/>	
	339		349	

688

OUDERDOMSPENSIOENEN

65 nieuwe aanvragen voor het ouderdomspensioen, volgens de wet van 20 Oogst 1920, zijn er gedaan voor 1923.

INBURGERING

In den loop van het jaar 1924 bekwamen 8 personen de Belgische nationaliteit, ingevolge de wet van 15 Mei 1922.

REGISTERS VAN DEN BURGERLIJKEN STAND

Er werden door bemiddeling der Sociëteit St. Jan Francis Regis 12 uittreksels geleverd tot het voltrekken van huwelijken. De registers blijven steeds met de meeste zorg gehouden.

TITEL II.

GEMEENTEBESTUUR.

Gemeenteraad.

Van 1 October 1923 tot 30 September 1924 hield de Raad 10 zittingen.

College van Burgemeester & Schepenen.

Zonder verandering.

Personeel en inrichting der bureelen.

De bureelen van den Burg. Stand, Bevolking en Politie werden van af November 1923 bepaaldelijk ingericht in het nieuw stadsgebouw ter Groote Markt. De diensten der Stadssecretarij zijn alleen behouden op het Stadhuis.

Gemeenteontvangst.

Het bureel van den Gemeenteontvanger is ook gevestigd in voornoemd nieuw lokaal.

Kiezerslijsten.

De kiezerslijst voor de wetgevende kamers en de gemeenteraden voor 1925-1926, van kracht wordende den 1^e Mei 1925, werd ingevolge de wet van 30 Juni 1924 voorloopig gesloten op 30 September 1924 en hield in 7189 kiezers voor de wetgevende kamers, waartusschen 52 vrouwelijke kiezers, die ingevolge de wet kiesrecht hebben verkregen; 7160 mannelijke kiezers voor de gemeente en 7641 vrouwelijke.

Kiezingen.

Geene.

Gemeentegoederen.

Het Gemeentebestuur heeft aangekocht 36 noodwoningen van het Koning Albertfonds om dakloozen alhier onder te brengen, behalve een groot getal houten barakken die het in huur heeft genomen.

De noodige gronden of eigendommen werden aangekocht van MM. G. Van Genechten in de Gasthuisstraat; Ed. Smets, Kwakkelstraat en Gesticht H. Graf, Stoktschestraat, om aldaar omvormingskabielen voor de electriciteit op te richten.

In zitting van den Gemeenteraad van 24 October 1923 besliste de Gemeenteraad de machtiging te vragen aan de Bestendige Deputatie voor den verkoop van welgeschikte gronden in de Prinsenstraat, in perceelen, aan 600 frank per aar, om aldaar goedkoope woningen te laten oprichten, rechtgevend op de premiën van Staat, Provincie en Stad, en om aldus in den alhier heerschenden woningnood zooveel mogelijk te verhelpen.

Na de noodige goedkeuring te hebben verkregen, werd op 20 November 1923 en op 4 December daaropvolgend overgegaan tot dezen verkoop aan 29 aanvragers.

TITEL III.

Ontleding der gemeenterekening van 1923 en waardeering der voorloopige begrooting van 1925.

Gewone en Buitengewone Ontvangsten.

A. GEWONE ONTVANGSTEN.

	Rek. 1923	Begroot. 1925
Overschot der gewone Ontvangsten	—	—
Toelagen.		
Stadsteekenschool : toelaag staat	4000,—	7900,—
id. : toelaag provincie	2376,—	5925,—
Stadsmuziekschool : toelaag staat	1700,—	7133,33
id. : toelaag provincie	3187,—	5350,—
Gemeentehuishoudklas : toelaag staat	—	—
id. : toelaag provincie	—	—
Lager onderwijs : toelaag staat	—	—
id. : toelaag provincie	—	—
Terugbetaling schoolgelden door niet rechthebbende leerlingen	17084,—	10000,—
Lager onderwijs : jaarwedden onderwijzend personeel (toelaag staat)	462161,32	500000,—
Bewaarscholen : toelaag staat	—	—
id. : toelaag provincie	—	—
Terugbetaling schoolgelden door niet rechthebbende leerlingen	—	1000,—
Bewaarscholen : jaarwedden onderwijzend personeel (toelaag staat)	43081,06	50000,—
Buurfsteenwegen van groot verkeer : aandeel staat	8648,01	—
id. : aandeel provincie	—	—

	Rek. 1923	Begroot. 1925
Fonds der meest begaafden: aandeel staat	2420,20	5053,60
id. : aandeel provincie	484,04	1516,08
Aandeel in het fonds der gemeenten	286366,60	375000,—
Tusschenkomst Provinciaal ouderstands- fonds in de uitgaven der Godshuizen en Weldadigheidsbureel	—	179000,—
Aandeel Staat in geconsolideerde leening bij het Gemeentekrediet voor buiten- gewone uitgaven in 1919 en 1920	—	50000,—
Terugbetaling door Gasmaatschappij, amortissement van kapitaal door de Stad verschoten voor aanleggen van hoog- spanningsnet der electriciteit	—	80000,—

Belastingen en taksen.

	Rek. 1923	Begroot. 1925
Opcentiemen en aandeel in de cedulaire belastingen	813028,96	1000000,—
Aandeel in de Staatstaks op automobielen	12289,98	
id. de openbare vermaken	31467,84	
Opcentiemen op het mobiliair	10470,07	—
id. de dienstboden en luxepaarden	—	
Belasting op de paarden	—	10000,—
Belasting op rijtuigen	11355,—	8000,—
Belasting op de livreeknechten en op automobielgeleiders	—	2000,—
Belasting op de rijwielen	14028,—	15000,—
Belasting op de vensterspioenen	700,—	500,—
Belasting op de beweegkracht en hit- tingsoppervlakte	—	29000,—
Belasting op de honden	3322,—	3000,—
Belasting op de vóór- en achtergevels	—	200000,—
Belasting op de stoepen	—	13900,—
Belasting op de danszalen	5045,85	—

	Rek. 1923	Begroot. 1925
Belasting op de schutsels	1447,85	1500,—
Belasting op de cinemas	11312,05	20000,—
Belasting op de pianos in publieke lokalen gebezigd	2160,—	2000,—
Staangelden op de botermarkt	8072,50	8000,—
Staangelden op de markt van allerlei waren	30926,80	50000,—
Taks op het leuren met allerlei koopwaren	2288,30	2000,—
Taks op de draaiorgels, danstenten, foor- kramen, danszalen, skatings, bals, enz.	48013,25	110000,—
Taks op de veemarkten	8235,70	8000,—
Taks op de zitplaatsen en tafels en uitstallingen van koopwaren op gaan- paden of openbare wegenis	—	1500,—
Nijverheidstaks op bedienden en werk- lieden	—	90000,—
Taks op de duivenprijkskampen	—	8000,—

Verschillende Ontvangsten.

	Rek. 1923	Begroot. 1925
Jaarwedden der tusschentijdige onder- wijzers: aandeel staat	5089,44	5400,—
id. : aandeel provincie	—	
Buurtspoorweg Antwerpen-Hoogstrae- ten-Turnhout: dividenden	12107,80	6370,—
id. vermeerderd kapitaal id.	3060,—	1610,—
id. 2 ^{de} vermeerdering kapitaal id.	3592,43	1890,—
Buurtspoorweg Turnhout - Arendonck (grens) id.	—	4445,—
id. Turnhout-Moll-Westerloo id.	—	4488,—
id. Eynthout-Sichem id.	—	204,—
id. Turnhout-Hoogstraeten-vertakking id.	—	2579,50
id. vermeerderd kapitaal id.	—	385,—
id. Turnhout-Gheel (vaart) id.	502,71	1435,—
id. id. vermeerderd kapitaal id.	68,32	195,—
id. Turnhout-Poppel (grens) id.	—	770,—

	Rek. 1923	Begroot 1925
Huurprijzen van Stadseigendommen	12150,15	12500,—
Grasverpachting op het kerkhof	50,—	50,—
Opbrengst der akten van den Burg. Stand	261,07	250,—
Opbrengst van het uitspreidingsveld	4093,80	5000,—
id. van den reinigheidsdienst	6984,40	4500,—
id. der waterleiding	100444,95	110000,—
id. van het slachthuis	13475,50	35000,—
id. van het ontsmettingstoestel	—	—
id. der rioolaansluitingen en werken	10491,51	10000,—
Vergunningen van grond op het gemeentekerkhof	4530,—	5000,—
Verschillende ontvangsten, intresten enz.	11849,34	15000,—
Inhoudingen ten voordeele der verschillende pensioenkassen	1196,88	25000,—
Aandeel der verschillende gemeenten in de onkosten van den werkrechttersraad	1546,72	4368,—
id. provincie id.	773,36	2184,—
Kohier der wedergaaf door de boordegenaars voor ambtshalve ruiming der rivieren en waterloopen	—	2500,—
Diensten voor order	—	50000,—
Huurgelden der noodwoningen	—	31800,—
Tusschenkomst van den Staat in de hulpen voedingsuitgaven 1919-20	70663,20	—

Totaal der gewone ontvangsten 2108604,18 3203201,51

GEWONE ONTVANGSTEN B.

	Rek. 1923	Begroot. 1925
Saldo gemeentefonds, overdracht van Art. 71, dienst A	—	100000,—

B. BUITENGEWONE ONTVANGSTEN.

	Rek. 1923	Begroot. 1925
Overschot der vorige diensjaren	320795,98	81852,09
Tusschenkomst Staat (1/3) voor het aanleggen van riolen in de nieuwe tuinwijk (Lokerenakkers)	—	30000,—
Id. der Provincie id. (1/3)	—	30000,—
Tusschenkomst der Provincie (1/3) voor het aanleggen der waterleiding, id. id.	—	15000,—
Tusschenkomst van den Staat id. (1/3) 1 ^e afkorting	—	15000,—
Zwemdok. Tusschenkomst Provincie (1/6)	—	100000,—
Kiezelweg Sevendonck. toelaag Provincie (1/3)	—	167787,96
Id. Toelaag Staat (1/3)	—	—
Nieuwe wegenis. Tusschenkomst Provincie (1/3)	—	66666,—
Riolen. Tusschenkomst Provincie (1/3) Tuinwijk afzonderlijk verrekend	—	293333,—
Id. Staat. id. (1/3)	—	—
Waterleiding. Tusschenkomst Provincie (1/3) Tuinwijk afzonderlijk verrekend	—	125300,—
Id. Staat. id. (1/3)	—	—
Nieuwe aan te gane leening	—	3248484,32
Toelaag Provincie in vergrooting openbaar slachthuis	—	20000,—
Toelaag Staat en Provincie voor 2 nieuwe klassen der Gemeentemeisjesschool	—	20000,—
Toelaag Provincie in de veranderingswerken Stadhuis	—	70000,—
Toelaag Staat en Provincie in maken van nieuwe gaanderij school Warandestraat	—	25000,—
Toelaag Staat, nieuwe kasseiwerken	—	66666,—
Verkoop der 6 huizen der Merodelei	281200,—	—
Totaal der buitengewone ontvangsten	601995,98	4375089,37

BELOOP DER ONTVANGSTEN.

	Rek. 1923	Begroot. 1925
Gewone ontvangsten A.	2108604,18	3203201,51
id. id. B.	—	100000,—
Buitengewone ontvangsten	601995,98	4375089,37

Totaal der ontvangsten allerlei: 2710600,16 7678290,88

Gewone en buitengewone uitgaven.

A. GEWONE UITGAVEN

	Rek. 1923	Begroot. 1925
Malislot van 1922	234869,34	
Huishoudelijk plaatselijk bestuur	156987,15	229109,28
Publieke veiligheid en gezondheidsge- steltens	207616,76	311382,54
Gemeentewerken	420739,48	397500,—
Handel en Scheepvaart	—	—
Kazerneering, logementen, militaire en andere transporten	—	—
Openbare Weldadigheid	339489,42	597856,53
Eeredienst	20315,—	21925,—
Openbaar Onderwijs	669723,15	730087,54
Schoone Kunsten	28809,31	45100,—
Gevestigde Schuld	362270,52	544657,63
Regelingen	27422,56	30000,—
Diensten voor order	—	75000,—
Vrijwillige en Verschillende uitgaven	73296,81	101135,—

Totaal der gewone uitgaven 2541539,50 3083753,52

Gewone dienst B.	—	1404547,11
B. Nieuwe werken en bijzondere uitgaven	223482,41	3529668,54

Algemeen totaal der uitgaven 2765021,91 8017969,17

BALANS.

	Rek. 1923	Begroot. 1925
Gewone ontvangsten A.	2108604,18	4375089,37
Gewone uitgaven A.	2541539,50	3529668,54

Overschot — 845420,83
Tekort 432935,32 —

Gewone ontvangsten B.	—	100000,—
Gewone uitgaven B.	—	1404547,11

Tekort — 1304547,11

Buitengewone ontvangsten	601995,98	3203201,51
Buitengewone uitgaven	223482,41	3083753,99

Overschot 378513,57 119447,99

Algemeen bedrag der ontvangsten	2710600,16	7678290,88
Algemeen bedrag der uitgaven	2765021,91	8017969,17

Algemeen tekort 54421,75 339678,29

Leeningen en Financiële gesteltnis.

Buiten een kredietopening van 500.000,— frank bij de bank "Crédit Foncier d'Anvers," goedgekeurd door den Gemeenteraad op 11 Februari 1924 en door de Bestendige Deputatie op 28 Maart daaropvolgend, werd eene nieuwe leening met het Gemeentekrediet van België van 2.250.000,— frank aangegaan. Deze leening werd goedgekeurd in zitting des Raads dd^e 28 December 1923 en goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 14 Juli 1924, en is bestemd voor de uitvoering der electriciteitswerken. In deze som is begrepen 1.000.000,— frank voor het bouwen van het hoogspanningsnet en waarvoor de vergunninghoudende maatschappij zelf de jaarkortingen zal betalen.

Om deze leening te kunnen afleggen bij jaarlijksche afkortingen werden er ook nieuwe inkomsten voorzien door het verhoogen

van bestaande of nieuwe belastingen, waartusschen bijzonder dienen vermeld de verhooging der geveltaks, de verdubbeling van den aankoop prijs van grond op het gemeentekerkhof, de verhooging der taksen op zitplaatsen en uitstallingen, de invoering der nijverheidstaks op bedienden en werklieden, de taks op toegangsbewijzen voor danszalen, kinemas, enz.

Pensioenkas der toegevoegden van politie.

De rekening van ontvangsten en uitgaven over het dienstjaar 1923, gaf voor uitslag een goed slot van 11.848.52 frank.

Stichting eener Pensioenkas voor de stadsbeambten, politie-bedienden en werklieden met vaste benoeming.

Met het oog op de voordeelen hieraan verbonden en bezorgd om de toekomst onzer bejaarde of lichamelijk ongeschikt geworden beambten of bedienden, heeft het Schepencollege eene bijzondere Commissie aangesteld, gelast met het opmaken van een ontwerp van algemeene pensioenkas.

Het ontwerp ons voorgelegd door de bijzondere Commissie, onder voorzitterschap van den heer Verrees, schepen, werd door ons voorgebracht in zitting des Raads van 11 Februari 1924. Het ontwerp werd verzonden naar de vereenigde Commissiën van Finantiën en van het Pensioenfonds der toegevoegden van politie. Na onderzoek werd hetzelfde bepaald goedgekeurd door onzen Gemeenteraad in zitting van 26 April 1924 en is voor verder gevolg verzonden naar de Bestendige Deputatie van den Provincieraad.

TITEL IV. LIEFDADIGE GESTICHTEN.

Bureel van weldadigheid.

Mr Karel Claesen werd voor 5 jaar herkozen als lid van het Armbestuur.

Geneeskundige Dienst

Op 26 Maart 1924 werd M. Dr Janssens als geneesheer van den arme aangenomen.

Giften en legaten.

Geene.

Roerende en onroerende goederen.

Zonder verandering.

Afleg en aanleg van kapitalen.

Zonder verandering.

Rekendienst.

Rekening 1923.

Ontvangsten	frs. 122.812.93
Uitgaven	frs. 112.308.04
Overschot	frs. 10.504.89

Begrooting 1924.

Ontvangsten	frs. 92.775.57
Uitgaven	frs. 92.666.19
Overschot	frs. 109.38

Verleende onderstanden.

In geld	frs.	41.379.—
In eetwaren	„	6.127.58
In geneesmiddelen	„	3.555.52
In kleederen en beddengerief	„	996.40
Aan kinderonderstand	„	1.095.—
Aan kraambedvrouwen	„	1.555.72

Betwistbare zaken.

Geene.

GODSHUIZEN.

Het mandaat van den Heer Alph. Verwaest eindigde op 31 December 1923. In zitting van 26 November 1923 is dit mandaat vernieuwd voor 5 jaren en door den Gemeentenraad, in zitting van 28 December 1923, bekrachtigd.

Roerende en onroerende Goederen.

De volgende verkooppingen hadden plaats :

Namens het Gasthuis :

1. Aan Verbeek Jan Aug. van Merxplas, 2 aren 16 cent. van perceel P, n° 144c, in de Prinsenstraat te Turnhout, tegen den prijs van fr. 600 per are.

2. Aan Dekkers Antonia te Turnhout, 2 aren 03 cent. van perceel P, n° 245H, Prinsenstraat te Turnhout, tegen fr. 1500 per are.

3. Aan Car. Adriaensen-Van Hoogten, 2 aren 43 cent. van perceel P, n° 245H, Prinsenstraat te Turnhout, tegen fr. 1500 per are.

4. Aan Jan Bax, 2 aren 15 cent. van perceel P, n° 144c, Prinsenstraat te Turnhout, tegen fr. 600 per are.

5. Aan J. B. Dickens, 1 aar 94 cent. van perceel P, n° 144c, Prinsenstraat te Turnhout, tegen fr. 600 per are.

6. Aan Frans Broeckx, Turnhout, 4 aren 25 cent. van perceel O, n° 707i, Apostolickenstraat te Turnhout, tegen fr. 1000 per are.

7. Aan Theod. Malfet, Turnhout, 2 aren 82 cent. van perceel O, n° 707i, Apostolickenstraat te Turnhout, tegen fr. 1000 per are.

8. Aan Alf. Baten, Turnhout, 3 aren 01 cent. van perceel O, n° 707i, Apostolickenstraat te Turnhout, tegen fr. 1000 per are.

De verkoopen 1, 4 en 5 zijn gedaan aan den gunstprijz van fr. 600— om te verhelpen in den bestaanden woningnood.

Voor andere aanvragen tot verkoop is de goedkeuring der Bevoegde overheid verwacht.

Namens het Begijnhof :

Aan Jan Gerstmans-Van Deun, 43 centiaren van perceel B, n° 1006E², Weesgegroot, Turnhout, tegen fr. 900 per are.

Giften en Legaten.

Gift door Lud. de Chaffoy Turnhout, namens wijle Van Ballaer Ed. Vinc., overleden te Etterbeek 23 April 1893, echtg. van de Chaffoy Constantia, ten bedrage van fr. 1000, en ten voordeele van het St. Petrus Godshuis.

Rekendienst.

Begrootingen 1924 :

	Ontvangsten	Uitgaven	Overschot
Gasthuis	121347,04	121249,57	97,47
Godshuis	216039,29	215968,88	70,41
Begijnhof	68707,31	68646,28	61,03

Rekeningen 1923 :

	Ontvangsten	Uitgaven	
Gasthuis	109445,32	134848,10	25402,78 mali
Godshuis	146174,50	181832,91	35658,41 mali
Begijnhof	42198,53	27023,73	15174,80 Boni

De Stadstoelagen van de begrootingen over 1924 bedragen :

Gasthuis art. 11 toelaag van de stad	52800,—
Godshuis art. 1A toelaag van de stad	115600,—
Godshuis art. 2 voor ouderlingen en weezen	10000,—
Diensten voor order der stad	49062,99
	<u>227462,99</u>

Op de begrooting was voor de diensten voor order voorzien fr. 49062,99.

Door de Best. Deputatie is hierop eene vermindering gedaan van 2500. = 46562,99, zooals werkelijk aan de Godshuizen uitbetaald is.

Betwistbare zaken.

Geene

Begijnhof.

Fondatie 4 begijnen
Infirmierie 6 begijnen
Konvent 3 begijnen.

Gasthuis.

28 Zusters verzekerden den verplegingsdienst.
Werden verpleegd in 1923.

Lastens de stad	195	personen.
Lastens andere gemeenten	8	personen.
Lastens den Staat	0	personen.
Voor hunne penningen	403	personen.
	<u> </u>	
	Samen 606	personen.

De prijs van den onderhoudsdag was voor 1925 fr. 3.53.

Godshuis:

Er zijn 9 zusters in het gesticht gebezigd.

Gemiddeld getal bestedingen in 1923, gehuwde inbegrepen: 128.

Geplaatst bij de Broeders 18 jongensweezen.

Op 29 October 1923 heeft de Z. E. H. Raeymaeckers, pastoor van het Begijnhof te Turnhout, het Bestuur der Godshuizen uitgenoodigd te zijnen huize, op een middagmaal, waarop tevens uitgenoodigd waren Geestelijke en Wereldlijke overheden en tal van vrienden en kennissen.

Op 18 October volgende werd door den Jubilaris eene plechtige jubelmis opgedragen in de kerk van het Begijnhof. Een en ander feest ter gelegenheid van zijn 50-jarig Priesterschap. Prachtige geschenken werden den Jubilaris aangeboden.

Op 23 September namiddag zijn afgevaardigden van den Turnhoutschen kring te Antwerpen, de inwoners van het Godshuis komen vergasten op chocolade, koffie, koeken, speculatie en verdere versnaperingen. Een heerlijk dankgedicht werd door een der weezen-kinderen voorgedragen en de achtbare Broeders van Liefde hadden voor muziek gezorgd. De aanwezige leden van het bestuur der Godshuizen hebben de milde begiftigers hartelijk dank gezegd.

Op 19 November 1923 werd de Commissie 's middags op den disch genoodigd door de Eerw. Moeder Overste van het Gasthuis, met Geestelijke en Wereldlijke Overheden. enz., ter gelegenheid van de koninklijke onderscheiding toegekend aan :

1^e Aan Z^r Augustina, in de wereld Gielis Philomena, ridder der kroonorde voor meer dan 50 jaar dienst.

2^e Aan Z^r Agnes, in de wereld Dierckx Mar. Ther., ridder der kroonorde voor meer dan 50 jaar dienst.

3^e Aan Z^r Lucia, in de wereld Geerts J. P. M., burgerlijke medalie 1^e klas voor meer dan 35 jaren dienst.

4^e Aan Z^r Barbara, in de wereld Lombarts M. Th. C. F., burgerlijke medalie 1^e klas voor meer dan 35 jaren dienst.

De jongens-weezen geplaatst bij de Broeders van Liefde in het St. Victorsgesticht alhier, zullen met de vacantie van 1923 overgebracht worden naar het gesticht van de Broeders van Liefde te Tessenderloo, welk gesticht, uitzonderlijk en meer volledig, als vakschool ingericht is, hetgeen gansch ten voordeele van de kinderen zal zijn, bijzonder omdat ze daar meerdere en speciale vakken zullen aangeleerd worden.

Er zijn nog 18 weezen-jongens bij de Broeders geplaatst.

Zinneloozen en Blinden.

Zonder verandering.

Bedelaarswerkhuizen.

Gemiddeld opgenomen in het Toevluchtshuis te Hoogstraeten 2 behoeftigen, waarvoor in 1923 betaald werd fr. 1220,85.

Weldadigheidsscholen.

Geplaatst 4 behoeftigen en betaald in 1923 voor het jaar 1922 fr. 3650.

**TITEL V.
EEREDIENST.**

Geestelijkheid.

De Eerw. Heer Corluy, Geestelijke bestuurder der maatschappelijke werken te Turnhout, werd benoemd als algemeen bestuurder dezer werken te Brussel en werd alhier vervangen door den Eerw. Heer Brouwers, leeraar aan het College te Gheel.

KERKFABRIEKEN.

Rekeningen 1923.

A. — ST PETRUSKERK.

Ontvangsten	fr. 38407,47
Uitgaven	fr. 37825,88
Overschot	fr. 581,59

B. — O. L. VROUW TE SEVENDONCK.

Ontvangsten	fr. 2182,32
Uitgaven	fr. 1997,53
Overschot	fr. 184,79

C. — H. HART VAN JEZUS.

Ontvangsten	fr. 47685,71
Uitgaven	fr. 45424,70
Overschot	fr. 2161,01

Begrootingen 1924.

A. — ST PETRUSKERK.

Ontvangsten	fr. 39774,31
Uitgaven	fr. 39301,50
Overschot	fr. 472,81

B. — O. L. VROUW TE SEVENDONCK

Ontvangsten	fr. 2346,17
Uitgaven	fr. 2326,43
Overschot	fr. 19,74

C. — H. HART VAN JEZUS.

Ontvangsten	fr. 18021,94
Uitgaven	fr. 17981,—
Overschot	fr. 40,94

Roerende en onroerende goederen.

Op 22 September 1923, werden in bijzijn van den heer Louis Boone, advocaat, secretaris en afgevaardigde der Kerkfabriek van St. Pieter en van den heer Jules Taeymans, provincialen bouwmeester, de biedingen geopend voor de onderneming der herstellingswerken van de daken der St. Theobaldus Kapel. De heer Voet Leon, aannemer te Mechelen, werd aannemer der herstellingswerken verklaard. Zijne bieding bedroeg de som van fr. 68.000.— De werken werden uitgevoerd in den loop van het jaar 1924.

In zitting van 6 Juli 1924, keurde de Raad goed het bestek van den heer Taeymans, ten beloope van fr. 16590,53, voor bijvoegelijke herstellingswerken uit te voeren aan de muren van voormelde St. Theobaldus Kapel. Deze werken, die noodzakelijk geacht werden voor het behoud van het gebouw, worden voor het oogenblik uitgevoerd.

Op 3 Mei en 30 Juni 1924 is de kerkfabriek van het H. Hart overgegaan tot de openbare verkoop van bouwgronden rondom de kerk. De verkopeningen brachten te zamen op de som van frs. 28,766,—, welke zal moeten dienen tot afleg der schulden.

Giften en legaten.

Geene.

TITEL VI.

OPENBAAR ONDERWIJS.

College van Humaniteiten.

Nogmaals groeide de schoolbevolking van St. Jozefscollege aan onder het wijs bestuur der Eerw. Paters Jezuïeten. 511 leerlingen volgden de latijnsche en voorbereidende klassen, verdeeld in 248 inwonenden, 212 externen en 51 apostolicken.

Staatsmiddelbare Jongensschool.

Tijdens het schooljaar 1923-1924 telde de Staatsmiddelbare Jongensschool en Handelsafdeeling 522 leerlingen: 406 in de Voorbereidende, 101 in de Middelbare en 15 in de Handelsafdeeling. Deze groote bevolking maakt het spoedige bijbouwen van zes nieuwe klassen noodzakelijk.

Het personeel onderging geene enkele verandering. Aangezien het groote getal leerlingen in zekere groepen der Turnlessen, moest een groep gesplitst worden, en werd M. J. Van Dooren tusschentijdig turnleeraar benoemd.

In de Algemeene Afdeeling voldeden zeven, in de Handelsafdeeling vier leerlingen der hoogste klas aan de vereichten om zich op het uitgangsexamen te mogen aanbieden. Allen bekwamen hun diploma, vijf met "Groote Vrucht," en zes met "Vrucht,"

Twee onderwijzers hebben zich voor de Middenjury te Brussel aangeboden, om het examen van turnleeraar af te leggen; M. Van Dooren Jan, heeft het diploma met "Onderscheiding," behaald; M. Maes Ferd. met veel "Voldoening,"

VRIJ MIDDELBAAR ONDERWIJS.

St. Victorsgesticht

Tijdens het afgelopen schooljaar werd dit bloeiend onderwijsgesticht, bestuurd door de Broeders van Liefde,

bezocht als volgt: in de lagere afdeeling 611 en in de middelbare 180 leerlingen; 21 leerlingen volgden de beroepsafdeeling, terwijl er 24 weeskinderen en 20 juvenisten het onderricht ontvingen.

Op 3, 4 en 10 Augustus 1924 werd alhier het zilveren jubelfeest van dit zoo bloeiend onderwijsgesticht met veel luister gevierd, waarvoor ons bestuur eene stadstoelaag van 500.— frank verleende.

Tusschen de verschillende feestelijkheden had er eene officieële ontvangst ten stadhuize plaats, waarop de heer Burgemeester Jhr du Four, de welkomrede uitsprak. Hij bracht eene roerende hulde aan de nagedachtenis der drie kostbare medewerkers van het eerste uur: Mijnheer Victor Van Hal, Oud-Burgemeester onzer Stad, Z. E. Heer Victor Adams, Oud-Pastoor-Deken en de Eerw. Heer Victor Glénisson, algemeene weldoeners onzer Stad, en schetste in treffende woorden de groote diensten door St. Victorsgesticht bewezen gedurende die 25 jaar, voor de verstandelijke, geestelijke en zedelijke opleiding der jeugd, tot luister van Turnhout en tot heil van Kerk en Land.

Maken wij hier ook eene bijzondere melding van het kunstconcert dat hierop volgde en gegeven werd door de blindenharmonie van Woluwe. In de grootste stilzwijgendheid aanhoorde het talrijk publiek de meesterlijke uitvoering van het programma en de talentvolle uitvoerders werden dan ook van harte en uitbundig toegejuicht.

Het prachtig vuurwerk, ingericht door den kring "De Vrienden der Kasteelwijk," had veel volk gelokt, was opperbest gelukt en sloot dan ook weerdig dit heuglijk jubelfeest.

Gesticht H. Graf.

Het getal der kostleerlingen bedroeg gedurende het afgelopen jaar 1923-1924, 180 leerlingen.

Het getal der externen was 260 leerlingen.

Eene der leerlingen die in het gesticht de Humaniora gevolgd had, heeft met Vrucht haar eindexamen afgelegd en zal nu hare studiën aan de Hoogeschool van Leuven beginnen

Juffer Jeanne Van de Putte, van Blankenberghe, leerlinge der voorbereidende afdeeling tot de Middelbare Normaalschool, werd uitgeroepen als laureaat voor Fransch Opstel in den prijskamp "Pro Belgica Una,,. Het onderwerp was "Que pensez-vous en voyant le Drapeau Belge,,.

Middelbare Normaalschool.

De leerlingen die zich aanboden voor het overgangs- en toelatingsexamen zijn met goed gevolg geslaagd.

Lagere Normaalschool.

Deze inrichting telde gedurende het afgelopen jaar 175 leerlingen. 22 hebben zich aangeboden voor het uitgangsexamen en hebben hun diploma behaald.

Vrije Middelbare Meisjesschool.

Bij het sluiten van het schooljaar telde deze afdeeling 284 leerlingen.

LAGER ONDERWIJS.

A. GEMEENTESCHOLEN.

JONGENSSCHOOL DER WARANDESTRAAT. — Gedurende het verlopen schooljaar 1923-1924 werd de school bezocht door 193 leerlingen. De schoolbijwoning was opperbest. Ten gevolge der overbevolking van den lageren graad werd er tot het inrichten eener nieuwe klas besloten, en na een gunstig advies van den Heer Minister, benoemde de gemeenteraad als titularis dier nieuwe plaats, den heer Jan De Vocht, onderwijzer te Oud-Turnhout. Deze trad in dienst op 31 Juli.

De school bevat dus op heden zes klassen.

Vier leerlingen behaalden in den officiëlen prijskamp voor de lagere scholen het diploma.

Het onderwijzend personeel onderging geen verandering.

JONGENSSCHOOL DER PRINSENSTRAAT. — Gedurende het afgelopen schooljaar 1923-1924 volgden 252 leerlingen

de lessen van het lager onderwijs. Van de 13 leerlingen, die deelnamen aan het Staatsexamen, lukten er 8.

In het personeel heeft geene verandering plaats gehad.

Het schoolmateriaal werd met 4 landkaarten en een tiental zichten uit Congo vermeerderd. Ook werden nog twee fruitboomkens geplant. In October 1923 behaalde de school twee eerste prijzen in den bloemenwedstrijd, uitgeschreven door de maatschappij "Dodonœa,,.

GEMEENTEMEISJESSCHOOL. — *Onderwijzend personeel*: Geen verandering.

Bevolking: 219 leerlingen woonden de school bij.

Jaarlijksche algemeene prijskamp: Op het einde van 't schooljaar namen 6 leerlingen van den vierden graad en 6 van den derden graad deel aan den algemeenen prijskamp, uitgeschreven volgens art. 4 der lagere onderwijswet. — 11 leerlingen behaalden het diploma en onze vierde graad veroverde hier den palm: JEANNE VRIENS van de Beirenmolenstraat werd op schitterende wijze de eerste geklasseerd tusschen de leerlingen van de 4de graadklassen, zoo van jongens- als meisjesscholen uit het schoolressort Turnhout, welke aan de examen deelnamen. Daarbij bekwam Elisa Baeyens de 3de plaats, Jeanne Hermans de 4de en Augusta De Clerck de 5de.

De diplomas werden dan ook aan de bekroonden uitgereikt ten stadhuize alhier in een plechtige zitting van 't College van Burgemeester en Schepenen, waarop de ouders uitgenoodigd waren.

B. AANGENOMEN SCHOLEN.

AANGENOMEN JONGENSSCHOOL. — M. Pelckmans Thom., die op 6 Januari 1921 bestuurder der aangenomen jongensschool werd benoemd, in vervanging van den heer Jacobs Frans, overleden, nam zijn ontslag op 5 September 1924, na 44 jaar verkleefde diensten in het katholiek onderwijs, waarvan 41 jaar in Turnhout.

Op Zaterdag 9 Augustus 1924 werd zijn afscheid door eene trefende huldebetooging gevierd. Prachtige geschenken werden

den feesteling aangeboden vanwege de leerlingen, de onderwijzers der school en het Katholiek Schoolkomiteit. Te dezer gelegenheid had er ook eene tentoonstelling van de uitgevoerde werken der leerlingen plaats, die de goedkeuring wegdroeg van al de bezoekers en het bewijs leverde van het degelijk onderwijs dat in deze school gegeven wordt.

360 leerlingen woonden de school bij. Er had geene verandering van personeel plaats.

AANGENOMEN GEMENGDE SCHOOL (CENTRUM). — Deze school telde gedurende het verlopen schooljaar 810 leerlingen, waartusschen 670 meisjes en 140 jongens.

Personeel : Geen verandering.

AANGENOMEN MEISJESSCHOOL H. HART. — De lagere klassen dezer school werden in den loop van het dienstjaar 1923-1924 gevolgd door 510 leerlingen.

AANGENOMEN GEMENGDE SCHOOL SEVENDONCK. — Hier waren in het afgelopen schooljaar 91 leerlingen ingeschreven, waarvan 57 jongens en 34 meisjes.

BEWAARSCHOLEN. — Tijdens het schooljaar 1923-1924 volgden 59 jongens en 66 meisjes onze gemeentebewaarschool.

De aangenomen bewaarschool der Herenthalsstraat, bestaande uit 4 klassen, werd bijgewoond door 211 leerlingen, waarvan 102 jongens en 109 meisjes.

In de aangenomen bewaarschool van het H. Hart waren er 187 leerlingen.

De bewaarafdeeling der aangenomen gemengde school (centrum) bevatte 140 leerlingen.

De bewaarschool der Beekstraat telde 235 leerlingen, waaronder 105 jongens en 130 meisjes.

Huishoudklassen.

HUISHOUDSCHOOL DER BEEKSTRAAT. — In deze school was het gemiddeld getal 60 leerlingen tijdens het schooljaar 1923-1924. Twee leerlingen bekwamen een getuigschrift met onderscheiding en drie anderen met voldoening.

DE VRIJE HUISHOUDSKLAS VAN FABRIEKMEISJES, gevestigd in de Patersstraat alhier, telde gedurende het verlopen schooljaar 24 leerlingen. De meisjes leeren er koken, kuischen, wasschen en strijken. De naad bestaat enkel in het herstellen van kledingstukken. De praktische oefeningen zijn voorafgegaan door een theoretische les. De leergangen worden gegeven door Zusters van het klooster van het H. Graf, 's Maandags van 4 1/4 tot 7 ure.

Vak- en Nijverheidsschool.

De dagschool voor hout- en metaalbewerkers is volledig ingericht met hare drie studie jaren. 78 leerlingen volgden deze. Zes metaalbewerkers en vier schrijnwerkers behaalden het uitgangsdiplooma.

Deze school is erkend door verschillende gemeenten van het omliggende en dus eene gewestelijke school geworden.

De avondleergangen worden meer en meer volledig. Deze werden gevolgd door 258 leerlingen, onder leiding van 29 leeraars, die de theoretische en praktische lessen geven.

Den 14 September werd eene tentoonstelling ingericht ter gelegenheid van het bezoek van den Weled. Heer Gouverneur Baron G. Holvoet, die ze zelf opende.

De toelage der stad beliep 17000 fr. voor de gewone en 13000 fr. voor de buitengewone uitgaven.

Modelkantschool.

Deze school werd gevolgd door 203 leerlingen, onder leiding van 12 meesteressen. Juf. J. Ravers, die haar einddiploma behaalde aan de kantnormaalschool te Brugge, werd als meesteres aangesteld.

De linnenafdeeling telde 16 leerlingen.

De stadstoelage beliep 5000 fr.

Samen met de vak- en nijverheidsschool richtte zij een tentoonstelling in, ter gelegenheid van het bezoek van den Wel. Heer Gouverneur.

Kantschool van het H. Graf.

Niettegenstaande de crisis waren er gedurende het afgelopen jaar 165 leerlingen, die in deze school onderricht ontvingen.

TITEL VII.

SCHOONE KUNSTEN, WETENSCHAPPEN EN LETTEREN.

Teekenschool.

Gedurende het schooljaar 1923-1924 hebben 268 leerlingen alhier het teekenonderricht genoten, namelijk: 25 meubelmakers, 20 schrijnwerkers, 16 smeden, 26 timmerlieden, 12 schilders, 9 metsers, 8 beeldhouwers, 4 drukkers, 3 vormgieters en 145 scholieren.

Op dit totaal ingeschrevenen zijn er 215 leerlingen die aan den wedstrijd 1924 hebben deelgenomen.

In zitting des Raads dd° 28 December 1923 werd, tengevolge der overbevolking, de noodzakelijkheid ingezien de klas der teekening in de ruimte en naar het antiek, gegeven door den heer Surinx, bestuurder, te ontdebellen. Dientengevolge werd de heer Eykens Karel, bode-opzichter der school, op 11 Februari 1924, als leeraar der klas van teekening in de ruimte aangesteld.

De tentoonstelling der werken van den prijskamp over het schooljaar 1923-1924, getuigde van het degelijk onderricht dat in onze Teekenschool wordt gegeven. Hoogst verdienstelijke kunstproeven mochten wij bewonderen en wij mochten ons verheugen hierover het vlelend oordeel te vernemen van den heer Inspecteur Baltus.

Muziekschool.

Het onderwijzend personeel onderging geene verandering.

Voor het schooljaar 1923-1924 klom het getal leerlingen tot 340. Het vorige jaar werden er slechts 250 ingeschreven. Deze aanzienlijke aanwinst getuigt voorzeker van de steeds grootere waardeering door onze bevolking van de muziek-kunst en der stedelijke Muziekschool.

Er waren 35 leerlingen voor piano (25 meisjes en 10 jon-

gens), 31 voor viool (9 meisjes en 22 jongens), 9 voor cello (2 meisjes en 7 jongens), 6 voor fluit, 1 voor hobo, 28 voor klarinet en 28 voor koperen instrumenten.

Wij mochten ons verheugen in den schitterenden uitslag behaald door den heer Gustaaf Van Deun, oud-leerling der school (klas van M. Veremans) die dit jaar in het Koninklijk Vlaamsch Conservatorium van Antwerpen, de eerste werd uitgeroepen en het diploma met de grootste onderscheiding voor klarinet wegdroeg.

De heer Gilson, opziener van den Staat, bracht zijn jaarlijksch bezoek en was uiterst tevreden over den vooruitgang der school.

De plechtige prijsuitdeeling had plaats op 19 Augustus 1924 in de zaal "Amicitia". Te dier gelegenheid werden, benevens een openingstuk van Gluck en eene eerste uitvoering van "Zomer-Idylle", van Em. Const. Verrees, de groote cantate voor kinderstemmen "Gloria Flori", van Aug. De Boeck, ten gehore gebracht.

Door Provincie- en Gemeentebestuur werden verschillende groote werken van Peter Benoit aan de muziekbibliotheek der school geschonken.

Letterkundige Genootschappen.

Taxandria.

Het getal leden bleef ongeveer hetzelfde.

In de maand Januari 1924 verscheen de 3de en 4de aflevering van den jaargang 1923.

De bibliotheek ontving van den ruilingsdienst van den Staat ongeveer 80 geschied- en letterkundige afleveringen. Het museum ontving een honderdtal bezoekers.

Eigen Kunst — Eigen Leven.

Eigen Kunst — Eigen Leven vierde den 11 September 1923 met grooten luister zijn twintigjarig bestaan. Te dier gelegenheid had alhier de jaarlijksche gouddag plaats, die naar wensch is gelukt.

Om 10 uur werd deze schoone dag ingezet door een plechtige mis in de St Pieterskerk, gezongen door onze studenten. Aan het Evangelie hield de Eerw. Heer Lod. Van Eyck, oud-voorzitter, een prachtige kanselrede. In de feestzaal van het Kristen Werkersverbond had daarna een algemeene prijskamp in voordrachten plaats, die met veel belangstelling werd bijgewoond.

Na een optocht had de feestvergadering plaats in voormelde zaal. 's Avonds om den gouddag feestelijk te eindigen, had onze Turnhoutsche Gilde, te 20 uur, een kunstavond ingericht voor de studenten en voor 't volk.

Hooger Leven

en Katholieke Vlaamsche Hoogeschooluitbreiding

Gedurende het afgelopen dienstjaar werden door de leden 15 voordrachten gehouden over de meest verschillende onderwerpen van letterkundigen of wetenschappelijken aard. Zij gingen ook in andere kringen of in buitengemeenten het woord voeren; dit voor den kring „Hooger Leven“.

Wat de Katholieke Vlaamsche Hoogeschooluitbreiding betreft, die in den schoot van „Hooger Leven“ ontstaan is, kunnen wij met genoegen opteekenen dat dit jaar eveneens vier kostelooze voordrachten gehouden werden; daartoe maakte men gebruik van de bovenzaal van het stadhuis. Deze vier kostelooze voordrachten over wetenschappelijke of letterkundige onderwerpen, werden zeer talrijk bijgewoond.

Ondanks sterfgeval en verplaatsing naar elders van sommige der leden, bleef het ledental, door nieuwe aanwinst nagenoeg hetzelfde; te zamen telt „Hooger Leven“, 89 leden.

De ijver en de werkkraft der leden belooft het beste voor de toekomst.

Toon- en Tooneelmaatschappijen en Turnkringen.

De muziekmaatschappijen verkeeren nog immer in vollen bloei. Door dezen werden alhier, op den kiosk, ter Grooten

Markt, niet minder dan 20 openbare concerten gegeven, dewelke steeds bij onze bevolking den meesten bijval blijven genieten.

De muzikale uitvoeringen dragen fel bij tot ontplooiing der muziekkunst en vooruitgang onzer maatschappijen.

Schoone tooneelavonden hebben wij te danken aan het ievervolle en kundige optreden, der verschillende kringen en met genoegen zien wij hier deze edele kunst den weg van den vooruitgang opgaan.

Voor het geven van openbare turnfeesten werden de turnmaatschappijen op gelijken voet gesteld voor wat betreft het verlenen der stadstoelagen. Elk der drie alhier bestaande kringen gaf dan ook beurtelings een welgelukt openbaar turnfeest.

Openbare aangenomen Boekerij.

Op 31 December 1923 verliep haar volledig eerste jaar. De vooruitgang op het vorige jaar is vrij aanzienlijk. Het gezamenlijk getal der uitgeleende boeken klom tot 10910, waartussen 2221 van wetenschappelijken aard en waarvan er 573 in de leeszaal werden gelezen. Het getal der personen die boeken ontleenden steeg tot 595.

De boekenschat werd verrijkt met 938 boekdeelen. Het gezamenlijk getal bereikt nu 5050.

Op 1 November 1923 werd met plechtigheid de leeszaal geopend.

Gedurende het jaar 1923 is de algemeene fondscatalogus uitgegeven geworden. Een cursus voor het bekomen van het vereischte diploma voor bibliothekaris-bestuurder eener boekerij, werd alhier ingericht. Een zes en veertigtal leerlingen volgden dezen cursus; welke in de lokalen der boekerij werd gegeven van 3 tot 13 September 1923. Gedurende het afgelopen jaar werden er in de boekerij tweemaal boekentoonstellingen gehouden.

Als gezondheidsmaatregelen zijn onder meer te noemen het inrichten van een ontsmettingstoestel waar de terugbrachte boeken gedurende een dag in formoldampen gehouden worden.

In 1924 werd de stadstoelage merkkelijk verhoogd om aan

den bibliothekaris een redelijke wedde te helpen verzekeren.

Buiten belangrijke giften van boeken door ingezetenen onzer stad aan de boekerij geschonken, bekwam deze eene merkelijke aanwinst van landbouwboeken, afgestaan door het Landbouwcomice, ten voordeele der vakboekerij.

Alles doet voorzien dat deze nuttige instelling met rasse schreden zal vooruitgaan en de beste vruchten zal afwerpen voor de geestelijke, verstandelijke en zedelijke ontwikkeling onzer bevolking.

TITEL VIII.

GEZONDHEIDSDIENST.

Openbare Gezondheid.

De gezondheidstoestand blijft uitmuntend. Onbeduidend is het getal sterfgevallen tengevolge van besmettelijke ziekten, namelijk: een van typhuskoorts en twee van mazelen.

Ons College besloot op 5 Mei 1924 tot de inschrijving voor een jaarlijksch abönnement, ten bedrage van 1775.— fr. bij den ontsmettingsdienst van het Volksgezondheidsopzicht van den Staat. Derhalve zullen de gebeurlijke te doene ontsmettingen voortaan kosteloos geschieden door deze instelling.

De alhier bestaande onderafdeeling van den Nationalen Belgischen Bond tot Bestrijding der Tuberculose heeft besloten over te gaan tot de oprichting eener nieuwe instelling voor verpleging der zieken. Met dit doel werd er eene maatschappij gesticht zonder winstgevend doel, in den schoot dezer afdeeling. Aan deze maatschappij met name "Spera," werd er op 18 December 1923 de toelating verleend voor het bouwen van dit sanatorium. Er zullen worden opgericht: een onderzoekzaal, een zaal voor Xstralen, een laboratorium, baden en stortbaden, lighallen, enz.

Dit aanbevelenswaardig initiatief van hoogst sociaal nut

zal bijdragen tot bestrijding der vreeselijke kwaal die jaarlijks zooveel slachtoffers maakt in België, en kan niet anders dan de goedkeuring en ondersteuning bekomen van Openbare Besturen en bevolking.

Koepokinenting.

De Heer Dr Spaenenborgh, hield de vastgestelde zittingen voor de kosteloze koepokinenting, twee in April en twee in September. Hierop werden 172 kinderen ingeënt.

Begrafenisdienst.

Zonder verandering.

Reinigingsdienst.

Deze dienst vergt nog altijd drie karren voor het wegruimen der vuilnisbakken en het bestendig reinigen der straten geschiedt door werklieden met handwagentjes.

Pompierkorps.

Het vrijwillig pompierkorps werd in den loop van het afgelopen jaar vijfmaal opgeroepen. Geen enkele bijzondere brand heeft alhier plaats gehad; gevaarvol echter was de ontploffing in de garage "Gevers," waar onze manschappen blijken gaven van onverschrokkenheid.

Her materieel is goed verzorgd, wordt regelmatig nagezien en enkele aankopen werden gedaan. De uitrusting der manschappen blijft goed verzorgd. De oefeningen' hebben regelmatig plaats en worden goed bijgewoond.

De brandweer is thans ondergebracht in het nieuw stadsgebouw ter Groote Markt, achter het politiebureel, hetgeen een groot gemak daarstelt.

Het korps telt thans 41 leden die allen aangesloten zijn met het provinciaal verbond der brandweermannen.

TITEL IX.

JUSTITIE, OPENBARE VEILIGHEID, GEVANGENIS.

Politie.

Na eene kortstondige ziekte overleed alhier op 31 Juli 1924 onze Kommissaris van Politie, de heer Alfons Debisschop, in den ouderdom van 50 jaar. Hij telde 20 jaar dienst. Adjunkt genoemd in Mei 1904, werd hij in November daaropvolgend tot Politiekommissaris bevorderd.

Tijdens zijne plechtige begrafenis, talrijk bijgewoond door Overheden, Afgevaardigden van politiekorpsen en eene groote schaar vrienden en kennissen, werd ten sterfhuize eene roerende hulde gebracht, door den WelEd. Jhr du Four, Burgemeester onzer stad, aan de verdiensten van dezen braven ambtenaar, die voor zijn moedig vaderlansch gedrag tijdens de bezetting, door de duitschers als ongewenschte werd weggevoerd en wellicht in zijn ballingsoord de kiemen heeft opgedaan der ziekte waaraan hij zoo vroegtijdig en onverwacht bezweek.

Op het kerkhof werden lijkredenen gehouden door den heer Dewinne, Adjunkt-kommissaris, in naam van ons politiekorps en door M. Radino van Antwerpen, namens den kring "Patria". M. J. Stakenborghs hield eene rede in naam der oud-politieke gevangenen van het "Geheim Burgerleger".

In zijne vervanging werd er tot heden nog niet voorzien.

Misdaden, overtredingen, aanhoudingen.

Er werden 989 processen-verbaal opgemaakt, verdeeld als volgt :

Aanslag op de eerbaarheid	7
Aftruggelarij	8
Bevel van aanhouding	24

Brandrampen	4
Dierenmishandeling	4
Dieverij van strooisel	6
Dieverij van verschillende voorwerpen	35
Dronkenschap	124
Eerrooverij	5
Gemak en ongemak	34
Huiszoekingen	9
Inlichtingen	211
Jachtmisdrijf	2
Landlooperij en bedelarij	118
Misbruik van vertrouwen	6
Mishandelingen, beledigingen, smaadwoorden	71
Moed en zelfopoffering	—
Niet drager van eenzelvighedskaart	28
Ongelukken	8
Opstand, bedreigingen en smaad aan politie	12
Overtreding van gemeente- en provinciereglementen	107
Politie herbergen	4
Schoolverzuim	3
Straatschennis en ruststoornis	40
Valsche naam	2
Verboden wapens	1
Vervoer	69
Verheeling	3
Vernieling van afsluiting	3
" " veldvruchten	4
" " hooigras	2
Woonstschennis	1
Zedenschennis en ontuchtige liederen	29
Zelfmoord	3
Zinneloosheid	2

Gevangenis te Turnhout.

Bevolking op 31 December 1922.	90
Ingekomen in 1923	1723
Uitgegaan in 1923	1723

Bevolking op 31 December 1923	90
Opsluitingsdagen	33260
Getal zieken ter infirmerie	7
Sterfgevallen	
Getal gevallen van krankzinnigheid	3

Paspoorten en Eenzelvigheidskaarten.

Van 1 September 1923 tot einde Oogst 1924 werden er alhier 1398 eenzelvigheidskaarten afgeleverd.

Werkboekjes.

Er werden op onze bureelen tijdens het afgeloopen jaar van 1 September 1923 tot einde Augustus 1924, 137 groote en 248 kleine werkboekjes afgeleverd.

Loterijen.

Toelating voor het houden van een tombola werd door ons college gegeven :

1° Op 4-2-1924 aan de maatschappij "Kracht en Zwier," voor bevordering der turnkunst. De prijs der lotjes werd bepaald op 0,25 fr. en de uitloting had plaats na Turnhout kermis.

2° Op zelfden datum en tot zelfde doeleinde, aan de maatschappij "Lenig en Gezwind,,". De prijs werd eveneens bepaald op 0,25 fr. en de uitloting had plaats op 1 Juni 1924.

3° Op 19 Mei 1924 aan St. Victorskring, tijdens de vlaamsche kermis door dezen kring ingericht. Op 10 Juni had de uitloting plaats, de prijs der lotjes bedroeg 0,50 en de opbrengst kwam ten goede aan de Congoleesche missiën.

TITEL X.

MILITIE.

Het aantal ingeschreven militianen voor de klas 1924 bedroeg :

Militianen	276
Uitgestelden van vroegere lichteningen	31
Jongelingen die om eene vervroegde oproeping hadden aangevraagd	2

Totaal : 309

Nog immer werden de wervingswerkzaamheden verricht door het 2° Wervingsbureel van Antwerpen, zitting houdende te Turnhout. De geschiktheid voor den dienst was goed.

70 militianen bekwamen een onbepaald uitstel ingevolge art. 10.

1 militiaan werd vrijgesteld ingevolge art. 85b, als zijnde zoon van een soldaat, gesneuveld tijdens den oorlog 1914-1918.

50 militianen bekwamen één jaar uitstel ingevolge artikel 11.
28 militianen werden voor één jaar uitgesteld voor lichamelijke oorzaken.

10 militianen werden definitief vrijgesteld voor lichaamsgebreken.

De binnenroepingen der voor den dienst aangeduide militianen hebben plaats, naar gelang de eenheden waarbij zij ingelijfd worden.

In den loop van het jaar 1924 werd ingevolge de militiewet overgegaan tot de telling der jongelingen, geboren in 1908 en dezer inschrijving in de wervingsreserve. De wervingsreserve van 1908 omvat 310 ingeschrevenen.

Het is te betreuren dat vele militianen, recht hebbende op een onbepaald uitstel, ingevolge artikel 10 der militiewet, zich niet binnen den voorschreven wettigen termijn aanbieden om deze gunst in te roepen. Velen zien zich alzoo beroofd van de voordeelen voorzien voor familiën, tellende

ten minste 6 kinderen in leven. De werkzaamheden, waaraan de beste zorgen der bureelen worden gewijd, nemen steeds meer en meer uitbreiding.

Geleerdheid der militianen.

Geen enkele ongeleerde werd tusschen de militianen aangetroffen.

TITEL XI.

OPENBARE BELASTINGEN. - 1923.

Rechtstreeksche belastingen.

Wij laten hierna volgen de verschillende opbrengsten van :

GRONDBELASTINGEN.

Staat	Provincie	Gemeente
132570,80 fr.	53031,92 fr.	252807,15 fr.

PERSONEELE BELASTINGEN

OP MEIDEN, DIENSTBODEN EN PAARDEN.

Staat	Provincie	Gemeente
5834,42 fr.	811,73 fr.	3145,10 fr.

BELASTING OP ROERENDE ZAKEN.

Staat	Provincie	Gemeente
372449,37 fr.	38660,01 fr.	122052,13 fr.

BEDRIJFSBELASTING.

Staat	Provincie	Gemeente
179714,50 fr.	89747,25 fr.	244995,70 fr.

AUTOMOBIELEN.

180 autos 75 motos	Staat	43122,74 fr.
	Provincie	17249,10 fr.
	Gemeente	25873,64 fr.

VERMAKELIJKHEDEN.

Staat	6/10 —	63362,60 fr.
Provincie	1/10 —	10560,43 fr.
Gemeente	3/10 —	31681,30 fr.

PROVINCIAETAKSEN (1924)

VELOS : 6013 aan 7,50 fr. = 45097,50 fr.

HONDEN : 36 jachthonden aan 40 fr. = 1440 fr.

875 honden aan 12 fr. = 10500 fr.

181 id. aan 4 fr. = 724 fr.

1 koopman aan 100 fr. = 100 fr.

PRACHTPAARDEN : 2 aan 75 fr. = 150 fr.

TABAK	172 aan 12 fr. = 2064 fr.
	39 aan 20 fr. = 780 fr.
	14 aan 30 fr. = 420 fr.

SIGAREN	4 aan 144 fr. = 576 fr.
	1 aan 120 fr. = 120 fr.
	4 aan 96 fr. = 384 fr.
	11 aan 72 fr. = 792 fr.
	41 aan 48 fr. = 1968 fr.

DRANKEN :

16 debieten aan 39 fr. = 624 fr.

2 debieten aan 78 fr. = 156 fr.

4 debieten aan 104 fr. = 416 fr.

1 debiet aan 130 fr. = 130 fr.

MACHIENEN :

120 : 4104 HP aan 2 fr. = 8208 fr.

Stedelijke Belastingen en Taksen.

Opcentiemen en aandeel in de cedulaire belastingen	813,028,96
Aandeel in de staatstaks op de automobielen	12,289,98
Id. Id. de openbare vermaken	31,467,84
Opcentiemen op het mobiljair	10,470,07
Id. de dienstboden en luxepaarden	" "
Belasting op de paarden	" "
Id. op de rijtuigen	9,055,—
Id. op de livreiknechten en op automobielgeleiders	2,300,—
Id. op de rijwielen	14,028,—
Id. op de vensterspioenen	700,—
Id. op de beweegkracht en hittingsoppervlakte	" "
Id. op de honden	3,322,—
Id. op de vóór- en achtergevels	" "
Id. op de stoepen	" "
Id. op de danszalen	5,045,85
Id. op de schutsels	1,447,85
Id. op de cinema's	11,312,05
Id. op de pianos in publieke lokalen gebezigd	2,160,—
Staangelden op de botermarkt	8,072,50
Id. op de markt voor allerlei waren	30,926,80
Taks op het leuren met allerlei koopwaren	2,288,30
Id. op de draaiorgels, danstenten, foorkramen, skating, bals, enz.	48,013,25
Id. op de veemarkten	8,235,70
Keurrechten op het slachtvleesch	13,475,50
Totaal frs :	<u>1,027,639,65</u>

TITEL XII.

OPENBARE WERKEN.

Staatswegenis.

De volgende onderhoudswerken werden uitgevoerd aan de staatsbanen op het grondgebied onzer stad :

A) BAAN DIEST-TURNHOUT.

1200 m2. nieuw kasseiwerk (pachtjaar 1923-1924) Herenthalsstr.
525 m2. " " 1924-1925 "
2350 m2. oud kasseiwerk (opnemingen in herbruikte kasseien)

B) BAAN TURNHOUT-LILLE-SINT PIETER.

300 m2. nieuw kasseiwerk (Gierle steenweg)
600 m2. oud kasseiwerk.

C) TURNHOUT-TILBURG.

280 m2. nieuw kasseiwerk (steenweg Oosthoven).
1500 m2. oud kasseiwerk.

D) BAAN TURNHOUT-BREDA.

300 m2. nieuw kasseiwerk (Casteleyn).
1950 m2. oud kasseiwerk.

E) BAAN ANTWERPEN-TURNHOUT.

200 m2. nieuw kasseiwerk (Gasthuisstraat).
650 m2. oud kasseiwerk.

F) BAAN TURNHOUT-HOOGSTRAETEN.

200 m2. nieuw kasseiwerk (Groote Markt).

Totaal 3000 m2. nieuw kasseiwerk.
6450 m2. oud kasseiwerk.

Personeel.

Geen veranderingen of verplaatsingen hebben zich voorgedaan gedurende voormeld dienstjaar.

Provinciale Wegenis.

Door de zorgen van den Provincialen Dienst der Werken, werden in het afgelopen jaar steenherstekingen uitgevoerd vanaf de Groote Markt tot de grens der stad in de Otterstraat.

Stadswegenis.

Op 1 October 1923 keurde de Raad goed, de bieding van den heer Aug. Salvo van Putte, ten bedrage van 52000 frank voor de gedeeltelijke herkasering der Renier Sniedersstraat.

Verscheidene stadssteenwegen werden hersteld. De Victoriestraat werd gansch herkasaid. In de Oude Vaart- en Begijnenstraten werden de kasseien goed opgehaald. Andere bijzondere werken werden niet uitgevoerd.

Buurtwegenis.

Buiten den gewonen onderhoud niets bijzonders aan te stippen.

Riolendienst.

De vertakking van ons rioolnet werd uitgebreid langs de Beirenmolenstraat waar de rioleering nog niet bestond.

Alles bepaalde zich verders bij het gewoon onderhoud.

Uitspreidingsveld.

De openbare verpachting van een gedeelte hooigras (49 bedden) bracht in stadskas de som van 2400.— frank. Het voorbehouden gedeelte leverde aan den Reinigheidsdienst ongeveer 21.000 kgr. hooi. Bijzondere werken werden hier niet uitgevoerd.

Waterdienst.

De uitbreiding der vertakking onzer waterleiding geschiedde dit jaar langs de Beirenmolenstraat. Menige eigenaar deed zijne aanvraag voor aansluiting. Bijzondere werken werden niet ondernomen. Het aantal aansluitingen bedraagt dit jaar 105, zoodat er nu in 't geheel 746 aansluitingen bestaan. Weldra zullen wij aan de duizend abonneuten komen, gezien elke kleine eigenaar aansluit aan het stadswater.

Openbare verlichting.

De statistiek over het gasverbruik tijdens het verloopende dienstjaar, geeft voor uitslag als volgt:

Maanden 1923-1924	Aantal lantaarns	Duur van verlichting der straten, in uren	Stadhuis en nachtwacht in kub. meters	Andere Stadsgebouwen in kub. meters
September	306	63611,50	52 m ³	55 m ³
Oktober	310	87945,55	195 "	659 "
November	309	96265,10	154 "	904 "
December	310	108628,45	180 "	1267 "
Januari	310	101631,55	114 "	1151 "
Februari	310	83401,30	90 "	1083 "
Maart	311	76894,10	72 "	915 "
April	311	55268,25	26 "	364 "
Mei	308	43949,25	27 "	118 "
Juni	307	32669,35	15 "	87 "
Juli	307	34036,00	7 "	81 "
Augustus	305	44485,25	4 "	65 "
Totalen		828788,05	936 m³	6749 m³

Electriciteit.

De plannen en lastkohier, betreffende het bouwen van het laagspanningsnet der electriciteit, werden in zitting van onzen Gemeenteraad dd° 5 Juli 1924 goedgekeurd. Eene beperkte aanbesteding had plaats op 15 September 1924. De minste der vier ingebrachte biedingen bedroeg 1.795.000,— frank en ging uit van de maatschappij "Omnium de Construction électriques, et d'Appareillage," van Brussel. Deze bieding, verminderd op 1.601.002,50 frank, zal voor verdere goedkeuring aan den Gemeenteraad en de Hoogere Overheid worden onderworpen.

5 omvormingskabielen werden gebouwd op de volgende plaatsen: Stoktsche straat, Gasthuisstraat, Kwakkelstraat, Elisabethlei en Schippersstraat en de gronden hiertoe werden, zoo noodig, door de stad aangekocht.

In zitting van 24 October 1923 besloot de Gemeenteraad de ondergrondse leidingen te voorzien voor de volgende straten : 1. de Merodelei, 2. Gasthuisstraat. 3. Markt en V. Van Halstraat. 4. Otterstraat tot Draaiboom. 5. Patersstraat tot Korte Begijnenstraat. 6. Herenthalsstraat tot Mermansstraat. 7. Zegeplaats. 8. Begijnenstraat tot Korte Begijnenstraat. 9. Warandestraat. 10. Renier Sniedersstraat. 11. St. Antoniusstraat. 12. Leopoldstraat. 13. Antwerpsche steenweg.

In al de andere straten en wijken der stad zullen bovenaardsche leidingen worden aangelegd.

Booglampen voor de publieke verlichting zullen er worden geplaatst als volgt :

1 Statie Buurtspoorweg, recht over de Prinsenstraat. 1 Statie Staatsspoorweg. 1 halfweg de Merodelei (huis Mesmaekers). 1 Zeshoek. 1 Watertoren. 1 begin Gasthuisstraat (hoek Markt). 1 begin Herenthalsstraat (achter 't Stadhuis). 1 begin Otterstraat (hoek Markt). 1 vóór 't Stadhuis. 1 hoek begin Patersstraat en Papenstraatje. 1 Paterstraat, hoek Korte Begijnenstraat. 1 hoek begin Warandestraat en Zegeplaats. 1 Warandestraat en hoek St. Antoniusstraat. 1 hoek Zegeplaats en begin Begijnenstraat. 1 Otterstraat en hoek Klinkstraat. 1 Otterstraat en hoek Bentelstraat. 1 Herenthalsstraat en hoek St. Jozefstraat.

In zitting van den Gemeenteraad dd° 11 Februari 1924, werden goedgekeurd; het reglement over de voorwaarden van aansluiting en abonneering aan het electrisch net en de verordening over de technische voorwaarden voor de binnenhuizige inrichtingen.

Markten.

In 1923 gaven de staangelden op de openbare markten eene zuivere opbrengst van 47,235,— frank, verdeeld als volgt : voor de markt voor allerlei waren 30,926,80 fr., voor de botermarkt 8,072,50 fr. en voor de veemarkten 8,235,70 frank.

De opbrengst der verpachting van het foorplein voor 1924 gaf wederom eene merkelijke vermeerdering en steeg tot 57,027,50 frank tegen 35,426,— frank van vorig jaar.

Openbaar slachthuis en keurmeestersdienst.

Van 1 October 1923 tot 30 September 1924 werden er ten bureele van het openbaar slachthuis 4957 dieren voor de slachting aangegeven, waaronder : 6 paarden, 53 stieren, 18 ossen, 1105 koeien, 57 vaarzen, 700 kalveren, 2941 varkens, 44 schapen en 33 geiten. Hiervoor werd buiten de bestaande keurtaksen voor slachtgelden de som van fr. 10,494,50 in de stadskas gestort.

Na verloop van een jaar werd er bestadigd dat het slachthuis geen voldoende plaatsruimte méér gaf. De groote vleugel van het stadsmagazijn, gelegen langs de Hollandschestraat, was het best geschikt voor vergrooting. — De eerste voorbereidsels voor de vergrooting werden gemaakt einde 1923. Het werk zou gedeeltelijk door de stadswerklieden, en door gedeeltelijke aanbestedingen voltrokken worden.

Het oude slachthuis zal verdeeld worden in huidenplaats en in slachtkamer voor verdacht vee. De voltooiing van het werk wordt voorzien tegen 1925.

Werden ongeschikt bevonden tot het verbruik en door den dienst van 't vilbeluik weggehaald : 3 paarden, 1 muilezel, 8 koeien, 7 kalveren en 2 varkens.

Ook werden deelen van geslachte dieren of de inwendige organen, uit hoofde van verschillende ontaarding en verwondingen, in 160 gevallen verbeurd verklaard.

Gemeentekerkhof.

In zitting van 28 December 1923 werd de prijs voor vergunningen op het gemeentekerkhof verdubbeld, zijnde voor eene eeuwijdurende 300,— frank per vierkanten meter en voor eene tijdelijke 150,— fr. 11 eeuwijdurende vergunningen werden verleend met eene totale oppervlakte van 36,30 vierkante meters.

Rivieren en waterloopen.

De rol der onkosten, ten laste der nalatige boordegenaars der niet bevaar- noch vlotbare waterloopen, bedroeg voor het dienstjaar 1923 de som van 1999,80 frank.

Gemeentegebouwen.

De twee nieuwe klassen der gemeentemeisjesschool, welke

in Maart 1923 werden aanbesteed, zijn afgewerkt en in gebruik genomen.

Het maken en leveren der meubelen voor de nieuwe stadsbureelen ter Groote Markt, (Burg. Stand, Bevolking en Stadsbouwmeester) werden toevertrouwd aan den heer Jos. Roevens, voor de som van 27.485,— frank.

De bieding van de Gebroeders Baeke voor het maken eener omheining rond de kerk van het H. Hart, bedragende 25.073,— frank werd goedgekeurd door den Gemeenteraad in zitting van 11 Februari 1924.

Door zelfde aannemers werden uitgevoerd het maken van een scheidingsmuur tusschen den eigendom der Stad en deze der heeren Sak en Verwaest ter Groote Markt alhier, alsmede de veranderingswerken aan de stallingen van de Stad, voor de som van 16.608,— frank.

In zitting van den gemeenteraad van 1 October 1923 werd het bestek voor de ontworpen vergrootingswerken der openbare slachterij, en dat bedroeg 25.540,— frank, door onzen Gemeenteraad goedgekeurd.

De Gebroeders Cremers werden gelast met het maken van een scheidingsmuur tusschen de gemeentjongensschool der Warandestraat en de aanpalende eigendommen der heeren Geenen en Emsens, voor de som van 1073,— frank, voor de helft te dragen door de Stad en de andere helft door voormelde eigenaars.

Noodwoningen.

Ten einde den alhier heerschenden woningnood te lenigen, werd er door onzen Gemeenteraad op 1 October 1923 een krediet gestemd van 100.000,— frank voor het daarstellen van houten noodwoningen, voortkomende van het Koning Albertfonds.

Op 1 September 1924 waren er in totaal 98 dezer woningen opgetimmerd, welke wij hadden aangekocht ofwel in huur hadden genomen van voormelde inrichting.

Bouwingen en veranderingswerken.

Van 1 September 1923 tot 31 Augustus 1924 werden er 78 toelatingen verleend voor bouwen of veranderingen langsheen de Staats- of Provinciale wegenis.

226 toelatingen werden gegeven om te bouwen langsheen de stadswegenis.

TITEL XIII.

LANDBOUW.

Algemeen Overzicht.

Het afgelopen jaar was minder gunstig dan het voorgaande. De overvloedige regens gedurende de maand October vermoeilijkten het uitroeien der beeten. Het gure weder trad vroeg in Maart en April brachten ons veel regen. Het zomerseizoen integendeel was gunstig. Het inhalen van den oogst werd vertraagd door aanhoudende regens in de maand Augustus.

In de maanden Februari en Maart was de prijs van het vee en de verkens fel gestegen. Nadien werd er eene merkelijke daling van prijs bestatigd.

OPBRENGSTEN.

Per hectaar geschat als volgt :

Rogge	1900 tot 2400 kgr.
Haver	1400 tot 1700 kgr.
Aardappelen	20000 tot 25000 kgr.

PRIJZEN.

Rogge per 100 kgr.	75,— tot 90,— fr.
Haver per 100 kgr.	80,— tot 100,— fr.
Aardappelen per 100 kgr.	23,— tot 45,00 fr.
Hooi per 1000 kgr.	225,00 tot 250,00 fr.
Melk per liter	0,80 tot 1,00 fr.
Eieren per stuk	0,46 tot 0,60 fr.
Boter per kgr.	15,00 tot 19,00 fr.

Vee- en Paardenmarkten.

Ingevolge opgaaf onzer politie laten wij hieronder volgen de statistieken van het tekoop gesteld vee en der paarden.

STATISTIEK VEEMARKTEN.

Maanden	Ossen	Koeten	Vaarzen	Stieren	Kalveren	Schape	Geiten	Varkens	Totaal
1923 September	—	82	63	3	95	—	—	109	352
October	2	85	45	6	49	—	—	102	289
November	—	65	48	16	65	—	—	116	310
December	3	96	78	9	93	—	—	131	410
1924 Januari	—	25	35	3	35	—	—	26	124
Februari	—	119	189	33	193	—	—	184	688
Maart	—	57	61	8	105	—	—	98	329
April	—	98	64	5	95	—	—	172	434
Mei	—	78	69	2	83	—	—	101	333
Juni	—	69	45	—	52	—	—	115	281
Juli	—	71	62	3	68	—	—	109	313
Augustus	—	89	67	6	74	—	—	92	328
Stuk vee	5	934	826	64	1007	—	—	1355	4191
Middelprijs fr.	—	2500	1900	1400	770	—	—	135	

STATISTIEK PAARDENMARKTEN.

Maanden	Ruinen	Merrtes	Veulens	Muilen en ezels	Poneys	Totaal	
1923 September	23	28	23	4	7	85	
November	67	54	131	3	31	286	
1924 Februari	43	37	133	5	7	225	
Mei	21	19	28	5	4	78	
Totaal	154	138	315	17	49	674	
Middelprijs	1923	4000	2650	3100	—	1600	—
	1924	5000	4100	3250	1450	1250	—

Er werden geene hengsten ter markt te koop gesteld.

Prijs van het Vleesch.

De prijzen van het versch vleesch van goede hoedanigheid en volgens de stukken waren :

Rundsvleesch :	van 7 tot 12 fr. per kilo.
Kalfsvleesch :	van 8 tot 12 fr. per kilo.
Schapenvleesch :	van 10 tot 13 fr. per kilo.
Varkensvleesch :	van 9 tot 11 fr. per kilo.
Paardenvleesch :	van 3 tot 6 fr. per kilo.

Veeartsenijdiens.

Tijdens het dienstjaar 1923-24 heeft mond- en klauwzeer geheerscht in 9 stallen.

Waren aangetast van die ziekte: 84 runddieren, 3 schape, 1 geit en 11 varkens.

Een runddier is tengevolge van het miltvuur (bacteridiaansche koolziekte) gestorven. Het lijk werd door den dienst van 't vilbeluik van Schooten weggehaald.

Tuinbouwdienst.

Met Buitenkermis, October 1923, had op het Stadhuis de plechtige uitreiking plaats der prijzen behaald in den prijskamp uitgeschreven door de bloemenmaatschappij "Dodonea,"

Evenals in 1922 is er gedurende den winter 1923-24 door het ministerie van landbouw een reeks van acht lessen over bloemenkweek ingericht. Zij werden gegeven door den bekwamen tuinbouwkundige Mr E. Debruyne, in de bovenzal van het Stadhuis, in de serre vroeger aan den voordrachtgever behoorende en in den buitenhof van Mr Misonne. Deze lessen werden uitnemend wel bijgewoond, gemiddeld door meer dan 50 dames en heeren.

Gedurende den zomer 1924 schreef deze maatschappij, met de geldelijke ondersteuning van Stad, Provincie en Staat, een nieuwen prijskamp uit voor bloementuintjes vóór of achter de woning bij werklieden en liefhebbers, voor versierde vensters, balkons en vensterdorpels, versierde vensters, venstersdorpels en bloemenperkjes in of bij de scholen.

Er waren meer dan 125 deelnemers.

Landbouwkomiteit.

Deze maatschappij telt 202 leden. Zulks strekt tot eer van het Bestuur, dat geene moeite spaart om het aangename bij het nuttige te paren.

De Algemeene prijskamp, ingericht in 1924 door de provinciale landbouwmaatschappij van Antwerpen, waaraan het landbouwcomice deelnam met 22 dieren, was een ware triomf voor de Kempen. 17 prijzen werden toegekend en verdeelden zich als volgt:

26^e Prijskamp. Melkkoeien met drie en meer tanden van volwassenheid, door de Veekweeksyndikaten voor de melkopleingst gekontroleerd. Twee 6^e prijzen ieder van fr. 125 en bronzen medalie, eigenaar J. Roes van Oud-Turnhout.

27^e Prijskamp. Melkkoeien met drie en meer tanden van volwassenheid: 2^e prijs, Fr. Timmermans te Weelde, 175 fr. en verzilverde medalie. 3^e prijs, 150 fr. en verzilverde medalie, Fr. Cabanier te Weelde. 4^e prijs, 125 fr. en bronzen medalie, Wed. Hofkens te Weelde. 5^e prijs, 100 fr. en bronzen medalie, F. Brosens te Weelde. 6^e prijs, ieder 75 fr., K. Smets te Oosthoven, F. Cabanier te Weelde, J. Heyns te Weelde en L. Van Gool te Turnhout. Twee bijgevoegde prijzen, ieder van 50 frank, J. Lauwers te Turnhout en J. Allaerts te Turnhout.

28^e Prijskamp. Koeien en vaarzen met twee tanden van volwassenheid: 2^e prijs, 125 fr. en verzilverde medalie, aan Jos. Allaerts te Turnhout.

29^e Prijskamp. Vaarzen zonder tanden van volwassenheid. 1^e prijs, 150 frank en vergulde medalie, J. Lauwers te Turnhout. 2^e prijs, 125 frank, Wed. J. Hofkens te Weelde.

38^e Prijskamp. Loten van acht koeien en een stier met tanden van volwassenheid, behoorende tot eenzelfde veekweeksyndikaat en dezelfde haarkleur dragende:

1^e prijs, 200 fr. aan het veekweeksyndikaat Turnhout.

2^e „ 150 fr. „ „ „ „

Met specialen tram trokken circa 250 onzer boeren en boerinnen op 14 Juli naar het Rivierenhof, ten einde deel te nemen aan de monsterring der bekroonde dieren en de prachtige landbouwtentoonstelling te bezoeken.

De tijdelijke landbouwschool, onder het bestuur van denge waardeerden landbouwingenieur den heer Ph. Van Elst, heeft bijzondere vruchten afgeworpen, 11 leerlingen behaalden het uitgangsdiplooma.

Door het ontslag van den heer Fr. Stroybant, als secretaris van het veekweeksyndikaat, is de heer A. Bellekens veearts in dezès plaats benoemd.

De Vrije Kempische Paardenverzekering telt thans 100 leden met 104 verzekerde paarden, zijnde voor een waarde van fr. 214600. Slechts twee sterfgevallen hebben zich in den loop van het jaar voorgedaan, zoodat er mag gezegd worden dat onze maatschappij in bloeienden toestand verkeert.

TITEL XIV. NIJVERHEID.

Fabrieken en Trafieken.

Er hadden 55 onderzoeken van commodo en incommodo plaats voor het plaatsen of oprichten van: 7 naphtamotors, 2 gasmotors, 1 dieselmotor, 14 elektriekmotors, 1 ruwolielmotor, 5 dynamo's, 2 bakovens, 2 rookschouwen, 2 bergplaatsen van benzien, 1 van essence, 6 van naphtha, 1 van olie, 1 van ruwoliel, 3 van petrol, 1 van poeder, 1 stapelplaats van voden, ijzerwaren, enz., 1 machinale broodbakkerij, 1 konstruktiewerkplaats en machienefabriek, 1 smederij, 1 feestzaal, 1 machinale meubelmakerij.

Handel op het kanaal.

De statistiek van het kantoor der vaartrechten der schepen voor den doorvoer op en van Antwerpen, alsook op de vertakkingsvaart langs Desschel, geeft van 1 October 1923 tot 30 September 1924; de volgende uitkomsten:

	Per ton van 1000 Kilogrammen.
1 ^e groep : Minerale brandstoffen	153,118
2 ^e „ Metaalnijverheid	41,769
3 ^e „ Bouwmaterialen en delfstoffen	303,594
4 ^e „ Steen, Aardstoffen en glasnijverheid	99,476

5 ^e	„	Houtsoorten	8.435
6 ^e	„	Natuurlijke en kunstmatige landbouw- produkten.	15,094
7 ^e	„	Nijverheidsprodukten (allerlei)	19,252
8 ^e	„	Verschillende koopwaren (meststoffen en andere niet genoemde waren)	44,449

Tijdens dit tijdstip werden er voor 6.344 geladen en voor 2.200 ledige schepen vaartrechten ontvangen.

Het bedrag der ontvangen vaartrechten bedroeg voor het verlopen jaar 131.019,66 fr.

Sedert 1 Februari zijn de vaartrechten verdubbeld.

De scheepvaart langs Turnhout neemt dagelijks toe, aangezien deze vaart nu overal verbreed is; de schepen die van Luik op Antwerpen vertrekken, kunnen nu zoowel langs Turnhout als langs Herenthals varen. Een groot getal hiervan worden door tracteurs getrokken, welke volop in werking komen en de paarden vervangen.

Openbare Vervoermiddelen.

Buiten de gewone verveermiddelen van Staats- en Buurtspoorweglijnen is een nieuw vervoermiddel in voege getreden, namelijk het gebruik van autobussen tusschen Turnhout-Antwerpen, Turnhout-Arendonck en Turnhout-Moll.

Met het oog op de groote voordeelen die voor de bevolking zullen voortspruiten uit de uitbating van gezegde autobussen, welke veel gemak zullen bijbrengen voor de reizigers en veel zullen bijdragen tot bloei van handel en nijverheid, heeft onze Gemeenteraad telkens een gunstig advies uitgebracht over de vragen om vergunning voor zulke diensten.

Onze bevolking waardeert ten eerste het groote nut van deze diensten en het gebruik van dit vervoermiddel neemt van dag tot dag toe.

De uitbating der buurtspoorweglijnen sluit dit jaar met een tekort van 5040,20 frank, te dragen door stadskas.

Rechtbank van eersten aanleg.

Bij Koninklijk besluit van 14 Juli 1924 werd de heer William Versteylen tot notaris dezer stad benoemd ter vervanging van zijn vader, ontslagneer.

Den 14 September 1924 bracht de heer Gouverneur, Baron Holvoet, een bezoek aan het Gerechtshof alhier, waar hij door de Magistraten plechtig werd onthaald en toegesproken door den heer voorzitter der Rechtbank.

Rechtbank voor oorlogsschade.

Op 28 December 1923 werd bij Koninklijk besluit het mandaat der heeren Staatskommissarissen Devel en Caron verlengd van 1 Januari tot 31 December 1924. Op 26 Juni 1924 en op 6 September van zelfde jaar werd het mandaat der heeren Smolderen en Janssens verlengd, de eerste maal tot 30 September en de tweede maal tot einde 1924.

Het mandaat der staatskommissarissen ten buitenbewonen titel, M. Verwimp Alb. en Janssens G., vrederechters te Arendonck en te Moll, werd ook verlengd tot 31 December 1924.

Een Koninklijk besluit van 27 Februari 1924, van kracht wordend op 1 April daaropvolgend,

1° schaft af, de 2° kamer, met M. Kruyffhooft, ondervoorzitter der Rechtbank en M. Wellens, toegevoegde griffier;

2° stelt een einde aan het mandaat van M. van der Gracht, Voorzitter der Rechtbank;

3° benoemt als voorzitter, M. K. Janssens, onderzoeksrechter alhier.

WERKRECHTERSRAAD

VAN HET RECHTSGBIED TURNHOUT

DIENSTJAAR 1924.

Kamer voor werklieden.

Verzoeningsbureel.

Getal zaken voorgebracht en ingeschreven	114
„ verzoend	0
„ niet verzoend	113
„ ingetrokken	0
„ hangende gebleven	1

Raad.

Getal zaken voorgebracht	113
„ gevonnist wedersprakelijk	—
„ „ bij verstek	19
„ verzoend	2
„ hangende gebleven	3
	90
Aantal zittingen: Verzoeningsbureel	13
„ Raadszittingen	19

DIENSTJAAR 1924.

Kamer voor bedienden.

Verzoeningsbureel.

Getal zaken voorgebracht en ingeschreven	7
„ verzoend	—
„ niet verzoend	0
„ ingetrokken	4
„ hangende gebleven	2
	1

Raad.

Getal zaken voorgebracht	4
„ gevonnist wedersprakelijk	—
„ „ bij verstek	3
„ verzoend	—
	1
Aantal zittingen: Verzoeningsbureel	16
„ Raadszittingen	4

Koophandel. — Nijverheid.

BOUWNIJVERHEID. — Eene groote werkeloosheid was er te betreuren in het winterseizoen bij metsers en timmerlieden. In het goede seizoen hernamen de werkzaamheden en vonden al de arbeiders hunne bezigheid.

METAALNIJVERHEID. — De verbetering in deze nijverheid houdt nog steeds aan, alhoewel de crisis nog immer belet om in normalen of liever in bloeienden toestand te geraken.

HOUTNIJVERHEID. — De zagerijen werkten regelmatig en hielden hunne normale bedrijvigheid.

LEDERNIJVERHEID. — De gang der ledernijverheid is regelmatig geweest dan de vorige jaren, dit aangaande het zakken en stijgen zoowel van ruwe vellen als van afgewerkt leder.

De prijs der inlandsche huiden schommelde tusschen 6,25 en 6,50 de kgr. De benoodigde grondstoffen werden overvloedig en aan konkurrende prijzen aangeboden.

BOEKNIJVERHEID. — Zooals vorig jaar voorzien, is de bedrijvigheid in onze fabrieken zeer groot geweest. Het aantal en de belangrijkheid der ontvangen bestellingen waren grooter dan voorgaande jaren; zelfs werden orders geweigerd daar tijdige levering niet kon worden gegarandeerd. Het nieuwe seizoen is begonnen in normale voorwaarden.

PAPIER- EN KAARTNIJVERHEID. — In de gekleurde papieren was de bedrijvigheid minder dan vroeger, alhoewel de werklieden meestal voltallig konden gebezigd worden.

In de kaartenijverheid was de bedrijvigheid zeer voldoende. Ondanks de inkomrechten in verschillende landen op het artikel speelkaarten geheven, was het zakencijfer grooter dan ooit. In meer dan eene fabriek werd de productie aanzienlijk vermeerderd.

MEUBELPAPIEREN. — Deze nieuwe tak der Turnhoutsche nijverheid verheugt zich in een toenemenden bloei. De vraag was zeer groot, in zooverre dat van de wettelijke voorschriften tot vermeerdering van den achturigen werkdag moest worden gebruik gemaakt.

KANTNIJVERHEID. — De drukte in fabricatie en verkoop, welke het begin van het jaar 1923 kenmerkte, bleef nagenoeg op hetzelfde hooge peil gedurende de tweede helft van gemeld tijdstip en de eerste drie maanden van 1924, om wederom merklijk te dalen naderhand.

Er werd bijzonder gewerkt in luxe-artikelen voor de tafelbekleding en enkele andere fantaziën.

TABAK- EN SIGARENNIJVERHEID. — De tabaknijverheid behield haren normalen gang en men werkte regelmatig.

Daarentegen beleven wij nog immer een zware crisis in de sigarennijverheid. De prijzen der sigaren zijn merkkelijk gestegen en de uitvoer dezer produkten heeft bijna gansch opgehouden.

Hopen wij dat dit vak spoedig moge herleven en alhier bloeien zooals voorheen.

VOEDINGSNIJVERHEID. — De toestand, voor wat betreft chocolade en suikergoedartikels, was tamelijk bevredigend.

De zaken der honigkoekfabrieken nemen uitbreiding in onze stad.

DIAMANTNIJVERHEID. — De diamantnijverheid heeft alhier gedurende het gansche jaar hare werklieden ongeveer allen kunnen bezighouden en hooge loonen werden in dit vak nog immer uitbetaald. De fabrikatie der brillanten was gedurende het afgelopen jaar minder gunstig voor de patronen.

Hopen wij dat dit vak in de toekomst in bloei en vooruitgang toeneme.

MAATSCHAPPELIJKE WERKEN.

Pensioen- en Ziekencassen.

In 't vooruitzicht der nieuwe wet op de ouderdomspensioenen, namen de belanghebbenden eene afwachtende houding aan en zijn de stortingen alsook het ledental nog verminderd.

Het getal leden der ziekencassen nam nog toe. De bijdragen werden verhoogd ingevolge de nieuwe baremas door de geneesheeren gevraagd.

Tusschengemeentelijk Werkloozenfonds.

We mochten ons verheugen in eene aanhoudende bedrijvigheid in bijna al de vakken onzer plaatselijke nijverheid, derwijze dat het werkloozenfonds veel minder aan de belanghebbenden heeft moeten uitkeeren.

Zoo beliep voor 1923 de verplichte tusschenkomst onzer Stad, 10 % op de sommen uitbetaald aan de werklozen,

3,586,55 frank, terwijl de bijgevoegde stadstoelaag van 0,50 fr. per dag en per kind onder de 14 jaar, 6623,75 frank bedroeg.

Het aandeel der stad in de algemeene onkosten was 4194,12 frank.

Kroostrijke Gezinnen.

Op vraag van den Bond der Kroostrijke Gezinnen, heeft onze Gemeenteraad besloten, voortaan bij de geboorte van het vierde of volgende kind, aan rechthebbende verzoekers, eene som toe te kennen van 100,— frank.

In zitting van 24 October 1923 werd de commissie, gelast met het nagaan der aanvragen, aangesteld.

Zoo werd er tot op einde September 1924 eene totale som uitbetaald van 8,800,— frank aan belanghebbende ouders.

TITEL XV.

FEESTEN.

Plechtige ontvangst van den Wel. Ed. Heer Baron Holvoet, Gouverneur der Provincie Antwerpen, op 14 Sept. 1924.

Groote officieele koloniale tentoonstelling van Zondag 14 tot Zondag 21 September 1924.

Te dezer gelegenheid had de stad grootsche feesten op touw gezet. Tot welgelukken derzelve was een speciaal komiteit ingericht dat was samengesteld als volgt:

Eere-Voorzitter: Jhr. Fr. du Four, Burgemeester der Stad Turnhout.

Voorzitter: Mr. A. Van Hoeck, Schepen van Openbaar Onderwijs.

Leden: MM. Ed. Smolderen, - H. Pelckmans, - A. Verrees, Schepenen der stad.

J. Delangh, (Voorzitter Middenstandsbond en Xaverianen); F. Dierckx, - A. Hens, - A. Van den Kerkhof, - A. Van der Gracht, - leden van den Gemeenteraad en der Kommissie van Feestelijkheden.

Z. E. H. Kan. Jansen, Pastoor-Deken.

Boone L., Voorzitter van Amicitia en Dodonœa.

- Bossaerts A., Bestuurder der Staats Middelbare Jongensschool.
Bruegelmans F., Gemeenteraadslid en afgevaardigde der socialistische vakbonden.
Claesen K., Bestuurslid van den Katholieken Vlaamschen Burgersbond.
E. H. De Berraly, Bestuurder der Vrije Vak- en Nijverheidsschool.
Dierckx J., Voorzitter van den Boerenbond.
Diercxsens A., Eere-Voorzitter der Rechtbank van 1sten Aanleg en Voorzitter van "Echo de la Campine,"
Fleerackers A., Hoofdgriffier der Rechtbank van 1sten Aanleg.
Jacquens Q., Bestuurder der stadsjongensschool der Warandestraat.
Mej. J. Lieckens, Bestuurster der aangenomen gemengde school (centrum).
Misonne A., Voorzitter der Rechtbank van 1^{en} Aanleg.
Nuyens A., Voorzitter der Kristene Vakverenigingen.
Peeters J., Voorzitter van het Kristen Werkersverbond.
Mevrouw E. Smolderen, Voorzitster van het plaatselijk Koloniaal Komiteit.
Smulders F., Voorzitter van "Kracht en Zwier,"
Taeymans J., Provinciale bouwmeester en professor der Stadsteekenakademie.
Van Dooren J., Geneesheer.
Van Gool L., Bestuurslid van den Boerenbond, Gemeenteraadslid.
Verrees E. C., Bestuurder der Stadsmuziekschool.
Versteylen A., Voorzitter van "Orpheus," en van den Beheerraad der Vrije Vak- en Nijverheidsschool.
Leysen A., Secretaris.
Marsboom J., Hulpsecretaris.

Volgend programma werd vastgesteld :

PROGRAMMA :

ZATERDAG, 13 SEPTEMBER 1924.

- 19 uur. — Aankondiging der feesten door klokkengelui.
van 20 tot 21 uur. — Beiaardconcert door Mr E. C. Verrees, Stadsbeiaardier ;
Uitvoering van zangen door Mr F. Haldermans, kunstzanger.

ZONDAG, 14 SEPTEMBER 1924.

- 9 1/2 uur. — Bijeenkomst der maatschappijen en vereenigingen op het Statieplein en de Merodelei.
10 uur. — Ontvangst ten Stadhuize van den WelEdel. Heer Gouverneur.
10 1/4 uur — Optocht.
10 1/2 uur — Bezoek aan de Hoofdkerk.
11 uur — Bezoek aan de Tentoonstelling der Vrije Vak- en Nijverheidsschool.
11 1/2 uur — Neerlegging eener bloemgarve door den Heer Gouverneur aan den voet van het Monument, ter Zegeplaats.
Bezoek aan het "Kasteel,"
12 1/2 uur. — PLECHTIGE OPENING DER KOLONIALE TENTOONSTELLING, in de Stads-Meisjesschool, Gemeentestraat, in tegenwoordigheid van den Heer Gouverneur, den heer Baron Tibbaut, Ondervoorzitter der Kamer van Volksvertegenwoordigers, den Heer Algemeenen Bestuurder van het Ministerie van Koloniën en andere officieele personen.
14 uur — Feestmaal ten Stadhuize.

KUNSTCONCERTEN EN TURNFEESTEN TER GR. MARKT :

- van 14 tot 14 3/4 uur : concert door de "Xaverianen,"
van 15 tot 16 1/4 uur : concert door het "Kristen Werkersverbond," Turnfeest door "Lenig en Gezwind,"
van 16 1/2 tot 17 3/4 uur : concert door "Volkswil,"
Turnfeest door "Roode Turners,"
van 18 tot 19 uur : concert door "Orpheus,"

van 19 tot 24 uur : Openbare dansfeesten in de stad.
Verlichting van het Stadhuis.

KOLONIALE TENTOONSTELLING,

VAN ZONDAG, 14 SEPTEMBER TOT ZONDAG, 21 SEPTEMBER 1924.

De Koloniale Tentoonstelling is open op Zondag, 14 September 1924, van 14 tot 20 uur, en alle dagen der week met en Zondag, 21 September 1924, van 9 uur voormiddag tot 8 uur 's avonds.

Ingangsprijs : 1 frank.

0.50 fr. voor kinderen onder de 14 jaar.

Schoolgroepen gratis.

Voordrachten en Kinemafeesten over Congo, in de volgende zalen.

Op Dinsdag, 16 September 1924, te 20 uur : Feestpaleis.

Op Woensdag, 17 September te 20 uur : Kristen Werkers-verbond.

Op Donderdag, 18 September te 20 uur : Amicitia.

Op Vrijdag, 19 September te 20 uur : De Spiegel.

ZONDAG, 21 SEPTEMBER 1924.

12 uur : Kunstconcert door de "Xaverianen," ter Gr. Markt

20 1/2 uur : Nachtturfeest en Kunstconcert door "Kracht en Zwier," ter Groote Markt.

22 1/2 uur : Prachtig Vuurwerk op de Groote Markt.

GROOTE PRIJSKAMP VAN UITSTALLINGEN,

OP ZATERDAG 13, ZONDAG 14 EN MAANDAG 15 SEPTEMBER 1924.

De opening der feesten had plaats op Zaterdag 13 September 1924 en werd aangekondigd door klokkengelui om 19 uur.

Het beiaardconcert dat hierop volgde van 20 tot 21 uur werd gegeven door onzen gekenden talentvollen stadsbeiaardier M. E. C. Verrees en afgewisseld door de heerlijke uitgalming van vlaamsche liederen door den kunstzanger M. Fr. Haldermans. Het verwierf den meesten bijval.

Een massa volk was te been en begaf zich na het eindigen van dit kunstconcert naar de prachtige uitstallingen onzer handelaars en neringdoeners, die allen met veel kunstmaak hunne verschillende waren hadden tentoongesteld en hunne uitstallingen schitterend hadden verlicht voor den grooten prijskamp die werd gehouden vanaf Zaterdag avond 13 September tot en met 15 September daaropvolgend.

Deze onderneming mag opperbest gelukt geheeten worden en de verschillende deelnemers dienen warm geluk gewenscht. De geldelijke prijzen toegekend door de aangestelde Jury aan de verschillende bekroonden, onderverdeeld in drie reeksen, werden bijna totaal, in een spontaan edel gebaar, door de winners afgestaan ten voordeele van menschievende instellingen, tijdens de prijsuitdeeling van Zondag 5 October 1924.

Op Zondag 14 September 1924 had alhier de plechtige ontvangst plaats van den WelEd. Heer Baron Holvoet, als Gouverneur der Provincie Antwerpen. Hij werd afgehaald door het Schepencollege op de grensscheiding van het grondgebied Turnhout, op den Antwerpschen steenweg.

Tusschen eene haag van deelnemende maatschappijen en scholen, langs alle kanten toegejuicht, begaf hij zich naar het stadhuis alhier.

Daar werd hij door den WelEd. Jhr. du Four, Burgemeester, verwelkomd in volgender voege :

MIJNHEER DE GOUVERNEUR,

De stad Turnhout is zeer gevoelig voor de eer die UEd. haar aandoet met aan haar, in uwe hoedanigheid van Gouverneur, een plechtig bezoek te brengen en het is voor mij een voornaam geluk U hier, in naam van de overheden en de bevolking, een welgemeenden welkomstgroet toe te sturen.

We begroeten in U den vertegenwoordiger des Konings, van onzen welbeminden en nooit volprezen Koning Albert, die de bewondering der geheele beschaafde wereld afdwong en aan wien onze trouw onwrikbaar en grenzeloos is.

Wij begroeten ook in U den hoogstverdienstelijken en uiterst sympathieken man, die de hoogste sferen der magi-

stratuur en een zekere toekomst verliet om gouverneur onzer gouw te worden omdat, zooals Gij het zegdet in uwen omzendbrief van 23 November l.l. de regeering van oordeel was dat ge in deze zending uw land beter ten dienste zoudt kunnen staan. Uwen plicht volbrengen, uw land en uwen vorst dienen, dat was steeds uw eenig doel en daarom alleen hebt gij het ambt van advocaat-generaal verlaten om Gouverneur der provincie Antwerpen te worden.

De Gouverneur der Antwerpsche Gouw, met als hoofdplaats de wereldberoemde havenstad, bekleedt een bijzondere eervolle plaats. Doch zwaar is zijn taak en groot zijn verantwoordelijkheid. Om dit ambt te vervullen dient er een man gevonden van allereerste gehalte, met groote begaafdheden, met menigvuldige hoedanigheden, met diep plichtsbesef en heilige plichtsbetrachting. Die man zijt Gij, Mijnheer de Gouverneur.

Uw aandacht blijft steeds gevestigd op de noodwendigheden van onze groote havenstad, metropool van kunsten en van handel, sieraad en bron van welvaart van ons land.

Doch, uw waakzaam oog wordt niet verblind door haren glans en geen enkel plekje grond van uwe gouw is U onbekend en wordt door U niet bemind.

Reeds toen ik de gelegenheid had U voor de eerste maal als Gouverneur te groeten, gaaft Gij mij uw verlangen te kennen van aan Turnhout een bezoek te brengen.

De Antwerpsche Kempen is arm aan natuurlijke bronnen van welvaart. Zij bezit geen vruchtbaren grond, geen mijnen in den ondergrond, geen vlotbare waterlopen, maar zij kan bogen op de krachtige arbeidslust, de kloeke armen van hare zonen en daarom is zij des te meer verdienstelijk in uwe oogen.

De stad Turnhout heeft zich door hare nijverheid en haren handel ontwikkeld en indien Gij een oogslag rond U werpt dan zal U bestatigen dat zij, onder oogpunt van gezondheid en verfraaiingswerken, voor geen enkele andere stad, met dezelfde bevolking, hoeft onder te doen. Riolen, stoepen en waterleiding bezitten we reeds; binnenkort zullen wij elektrische verlichting en drijfkracht aan elken inwoner kunnen

bezorgen. Menige andere werken van publiek belang zijn reeds gestemd en de uitvoering ervan wordt alleenlijk verdaagd ter oorzake van de financieele moeilijkheden door den oorlog voortgebracht.

Aan onze oude parochie zal Ued. de eer doen van een bezoek te brengen, eveneens aan ons justitiepaleis, het historisch kasteel zoo wonderbaar, nu een waar kunstgewrocht, door de mildheid van ons provinciaal bestuur hersteld.

Mijnheer de Gouverneur, ziehier de geestelijke en wereldlijke overheid onzer stad rond U geschaard en het volk dat markt en straten vult. Maatschappijen en scholen wachten met ongeduld om stoetsgewijze voor U voorbij te trekken. Allen juichen U met geestdrift toe.

Moge deze betooging U een aangename herinnering laten van uwe blijke intrede in uwe goede stad Turnhout en U de verzekering geven dat Gij in alle omstandigheden op ons rekenen kunt zooals wij in volle vertrouwen op U rekenen.

Mijnheeren, ik stel voor den beker te ledigen op het heil, het lang en gelukkig leven en het lang bestuur van onzen zoo sympathieken Gouverneur, den Heer Baron Holvoet. Leve de Gouverneur!

Hierop antwoordde de heer Gouverneur als volgt:

HEER BURGEMEESTER,

Het is een ware vreugde voor mij een bezoek te kunnen brengen aan uw schoone stad, de hoofdplaats der Antwerpsche Kempen, zoo aantrekkelijk door hare geschiedenis, zoo nauw aan diegene van onze provinciën verbonden; door de nog eenvoudige, rustige en ordelievende zeden van het volk. Dit bezoek is, voor mij dan ook slechts de vervulling van eene, sinds lang-reeds gekoesterde hoop; en de woorden, Heer Burgemeester, waarmede gij mij hebt ontvangen, zijn waarlijk te vleierend: wanneer ik inderdaad de uitgestrektheid mijner verantwoordelijkheid overweeg, vraag ik mij steeds af of ik de hoedanigheden wel bezit om mijne zware taak naar behooren te vervullen,

In mijne vorige loopbaan — waaraan gij mij in zulke welwillende bewoordingen herinnerd hebt — heb ik steeds getracht eenieders meening te eerbiedigen ; met de meeste zorgvuldigheid heb ik overhaasting en bijzonderlijk willekeur vermeden wanneer ik een oordeel over mijnen evenmenschen te vellen had, en legde ik mij, als strenge plicht op, nooit over eene zaak eene beslissing te nemen zonder dezelve grondig te hebben onderzocht.

Dit was het richtsnoer mijner loopbaan als magistraat, dit is ook het ideaal dat ik, als Gouverneur wil trachten te bereiken. Moge de Voorzienigheid mij helpen om hetzelfde te verwezenlijken.

De eer, die ik aan Z. M. den Koning verschuldigd ben, aan het hoofd dezer Provincie geplaatst te zijn, legt mij plichten op.

Mijn eerste plicht is mijne Provincie te leeren kennen : naarmate ik mij op de hoogte stel van het leven en het wezen harer zoo van elkaar verschillende streken, geef ik mij steeds beter en meer rekenschap over het belang en de noodwendigheden van al de gewesten dezer gouw, en, met ze te leeren kennen leer ik ze tevens beminnen en voel ik er mij meer en meer toe aangezet om haren bloei, hare welvaart en haren vooruitgang in al de mate mijner krachten te behartigen.

Zoo is het voor onze Kempen : al kon zij niets anders aanbieden dan die schilderachtige heiden en heerlijke dennenbosschen met hun pracht van natuurschoon, dan nog zou ik ze als mijn geliefkoosd kind behandelen en verzorgen. Edoch, Heer Burgemeester, onze Kempen bezit den onwaardeerbaren schat der krachtige armen eener arbeidslustige, naerstige en moedige bevolking, die reeds honderden hektaren braakgrond ontgonnen heeft. Deze heilzame en vruchtbare pogingen worden door Staats- en Provinciebestuur aangemoedigd en geldelijk ondersteund, en te recht, daar elke vermeerdering van vruchten voortbrengende gronden, de welvaart van het Land verhoogt.

Ook op nijverheidsgebied zie ik de toekomst met vertrou-

wen in ; daar, ongetwijfeld, de nijverheden zich al langs om meer aan de oevers der vaarten zullen komen vestigen.

Voor uwe stad zelve, geniet zij niet reeds, onder uw bestuur, van al de voordeelen eener moderne stad ?

In uwe merkwaardige redevoering hebt gij, Heer Burgemeester, uiting gegeven aan de onwrikbare gevoelens van grenzelooze trouw en innige verknochtheid der bevolking jegens onzen doorluchtigen en beminden vorst, Koning Albert, welke ik de eer heb te vertegenwoordigen.

Deze woorden hebben mij een innige vreugde verschaft, doch zij hebben mij niet verwonderd. Ik ben op de hoogte van de bewonderenswaardige en vaderlandslievende houding der Turnhoutsche bevolking tijdens de bezetting ; ik weet dat, buiten het reeds aanzienlijke aantal uwer zonen welke het Land, met de wapens in de vuist, op het slagveld verdedigd hebben, overtalrijke uwer medeburgers, uit alle rangen der samenleving, hunne gehechtheid aan Land en Vorst met zware gevangenisstraffen en zelfs met den dood betaald hebben. Ik stel er dan ook prijs op, hen, bij deze gelegenheid, in het openbaar hulde te brengen en geluk te wenschen.

Gij zult mij, ten slotte willen veroorloven, Heer Burgemeester, uwe bevolking geluk te wenschen voor haren burgemeester. Te huidigen dage is het voor elkeen plicht zijn Vaderland dienstig te wezen ; doch, al te veel helaas, wordt aan dien plicht te kort gekomen. Wanneer wij dan iemand ontmoeten die, niettegenstaande zijne zware zorgen voor een talrijk kroost, ondanks de beslommingen van het beheer zijner persoonlijke zaken en niettegenstaande de zooveel tijd in beslag nemende vervulling van een mandaat in Senaat, met onbaatzuchtigheid het bestuur zijner stad wil op zich nemen, dan verdient hij met eerbied en erkentenis begroet te worden.

Ik drink, Heer Burgemeester, op uwe gezondheid, op de welvaart uwer bevolking, op den bloei uwer stad, op de ontwikkeling en den vooruitgang onzer Kempen.

* * *

Na het aanbieden van den eerewijn werden de uitgenoodigde Overheden voorgesteld, waarna de voorbijtrekkende

stoet vanaf de pui van het stadhuis in oogenschouw werd genomen.

Om 11 uur, bij zijn bezoek aan de hoofdkerk van St. Pieter, werd hij aldaar in verhevene woorden toegesproken door den Z. E. Heer Kanunnik Jansen, Pastoor-Deken onzer stad, omringd door zijne geestelijkheid.

De heer Gouverneur gevoelde zich zeer vereerd door de blijken van waardeering hem betuigd en sprak zijn dank uit voor de edele gevoelens te zijnen opzichte uitgedrukt.

Daarna begaf deze hooge Ambtenaar zich naar de Vrije Vak- en Nijverheidsschool alwaar eene puike tentoonstelling was ingericht.

De heer Alfons Versteylen, voorzitter van den Beheerraad, sprak de welkomrede uit; hij deed het groot sociaal nut, de bijzondere verdiensten dezer instelling uitschijnen en wees op de heerlijke uitslagen tot heden reeds verkregen.

Wij laten hierna volgen het antwoord van den heer Gouverneur:

HEER VOORZITTER, MIJNHEEREN,

De voorspoed van ons land eischt dat de verminderde arbeidsduur en het tekort aan werkkrachten vergolden worden door een grootere en bijzonder door eene betere voortbrengst. Het is dan ook eene groote dienst welke diegenen aan het Vaderland bewezen hebben, die dezen toestand van over lange jaren reeds voorzien hebben en welke — zooals de heer Versteylen — hunne beste krachten hebben ingespannen om, met geringe hulpmiddelen, maar met onwankelbaren moed en taaië volharding, nijverheids- en vakscholen in het leven te roepen.

Mijne rechtzinnige hulde betuig ik aan de stichters, de bestuurders en het leeraarskorps dezer school: de taak wier vervulling zij op zich hebben genomen dwingt bewondering af. Dank aan U krijgt de werkman het besef van de waarheid der spreuk: "Arbeid Adelt,; gij doet hem begrijpen dat, in om het even welk ambacht, de arbeider ook een kunstenaar kan worden en dat hij, door wilskracht, studie, oppassendheid en werkzucht, zich tot zelfs een grooten welstand kan opwerken.

Zoo gij, Mijnheeren in het bezoek dat ik aan uwe tentoonstelling breng, die ik met de grootste belangstelling bezichtigen ga, eenen blijk wilt vinden van waardeering voor hetgeen gij tot nu toe hebt voortgebracht en eene aanmoediging tevens voor het voortzetten uwer taak in de toekomst, weest er dan van overtuigd dat, van mijnen kant, U dit bewijs van hoogschatting van uw werk met alle hartelijkheid en alle innigheid gegeven wordt. Niet het plichtsgevoel alléén drijft mij daartoe aan, maar ook en vooral de bewondering die ik gevoel en de achting die ik koester voor al diegenen welke hunne stille, vaak niet genoeg naar waarde geschatte taak volbrengen: het onderricht van het volkskind.

* * *

Na de prachtige werken, tentoongesteld in de ruime zaal, te hebben bewonderd, begaf de doorluchtige bezoeker, zich langs de bevlagde straten der stad; naar de Zegeplaats. Aan den voet van het monumēt, opgericht ter eere der overwinning en der gesneuvelde helden van den grooten oorlog 1914-1918, legde hij een prachtige bloemengarve neder, terwijl hij met beweging en luide stem tot de talrijke schaar toegestroomde inwoners uitriep: "Het is uit trouwe en dankbare herdenking aan uwe roemrijke kinderen,; Om 12 uur had het bezoek plaats aan het Justitiepaleis, alwaar de heer Gouverneur verwelkomd werd door den Heer Misonne, Voorzitter der Rechtbank, waarop de heer Gouverneur in passende woorden dankte. Vervolgens werden de lokalen van dit kunstgebouw bezichtigd.

Van het Justitiepaleis begaven de Hooge Overheden zich naar de lokalen der gemeentemeisjesschool, om te 12 1/2 uur de plechtige opening bij te wonen der koloniale tentoonstelling, aldaar onder gebracht door den Staat, met medewerking der Gemeente en geldelijke toelage der Provincie.

In tegenwoordigheid der uitgenoodigden richtte zich de heer Volksvertegenwoordiger Van Hoeck, Schepen der Stad en Voorzitter van het Koloniaal Komiteit, tot de toehoorders en sprak als volgt:

*Heer Gouverneur,
Mijnheer de Onder-Voorzitter der kamer van Volksvertegen-
woordigers,
Mijnheer de Burgemeester,
Eerwaarden,
Dames en Heeren,*

Het is voor mij een blij taak, als voorzitter van het komiteit dezer koloniale tentoonstelling, UEd. in een paar woorden het doel te veropenbaren, dat de Stad Turnhout zich heeft voorop gesteld, met beroep te doen op het Departement van Koloniën, om hier in de hoofdstad der Kempen deze koloniale manifestatie uit te werken.

We dachten het noodig: bij ons volk en bij onze studeerende jeugd voor het kolonisatie-werk in Belgisch-Congo sympathiën op te wekken; bij middel van woord en beeld, roepingen voor de Kolonie te doen ontstaan, — door het propaganda-werk, dat hier in deze lokalen staat opgericht, in te werken op hen, die, gedwongen voor hun eigen toekomst te zorgen, het best geschikt zijn om gehoor te geven aan de schitterende beloften van een nieuwe wereld, die haar schatten te grijpen biedt aan wie wilskrachtig en arbeidsvaardig zijn brein of zijne armen tot hare beschikking stelt.

Meer bevoegde lieden dan ik zullen UEd. overtuigen hoe de Kolonie een uitstekend arbeidsveld biedt voor alle werkkrachten en voor alle ondernemingen, hoe geen enkele koloniseerende natie, op elk gebied van 's menschen bedrijvigheid, eene krachtsinspanning heeft doen blijken, welke met deze door België verwezenlijkt, kan vergeleken worden; hoe een land als het onze, dat met reden trotsch is op zijnen vooruitgang in al de vakken zijner bedrijvigheid, het als een plicht moet aanzien, de beste administratieve, economische, staatkundige stelsels voor de ontwikkeling zijner kolonie aan te wenden; hoe begrepen hoeft te worden dat de tewaardebrenging van Congo eene hoofdzakelijke voorwaarde onzer economische herleving is; en dat dit doel dan allèen kan worden bereikt, zóó we naar de Kolonie een uitgelezene, schrandere en wilskrachtige jeugd kunnen afzenden, met ondernemingsgeest bezielde, zedelijk-sterk en zorgzaam voorbereid tot de taak welke zij vervullen moet.

De getuigenis hiervan zal U worden aangebracht door verdienstelijke mannen als de achtbare heer Baron Tibbaut, de gewaardeerde onder-voorzitter der Belgische Kamer voor Volksvertegenwoordigers en de bedrijvige voorzitter de Kamerkommissie van Koloniën, — wiens geheel vruchbaar politiek leven in den dienst heeft gestaan van een ongeëvenaarde toewijding aan de harde en kiesche taak der Belgische kolonisatie en die door eigen studie in Congo, zelf, geroepen was om zijn ruime kennissen kwistig ten dienste te stellen van den vooruitgang van het grootsche beschavingswerk en tot de economische ontwikkeling van Belgisch-Congo.

De getuigenis hiervan zal u nog worden aangebracht door den verdienstelijken afgevaardigde van Zijne Excellentie Minister Carton, den achtbaren heer Sieben, die na zijn lange reis door Congo, beter dan wie ook de aangeduide man is, om door zijn overtuigend en geestdriftig woord onze kolonie te leeren kennen en waardeeren en bij onze jeugd vooral op te roepen een heilzame begeerte naar het bedrijvig en vruchtbaar leven der nieuwe landen.

Mij weze het nog gegund U te zeggen:

De kolonisatie is niet enkel een economisch verschijnsel. Haar doel is niet alleen, in het grondgebied dat aan het politiek gezag van het moederland onderworpen is, nieuwe uitwegen voor den nationalen handel en de nationale nijverheid te zoeken en de meest volmaakte technische middelen tot de winstuitbating van deze streken aan te wenden.

De kolonisatie is ook, en wel eerst en vooral, de uitbreiding onzer beschaving.

De koloniale plichten der Belgen vatte Koning Albert samen, bij zijn troonbestijging, in dezen kernachtigen zin:

„Voor een volk dat de rechtvaardigheid beoogt, kan eene koloniale zending niet anders dan eene zending van hooge beschaving zijn.”

En hier past het mij te wijzen op de kostbare medewerking die het komiteit der Koloniale Tentoonstelling heeft verkregen in de prachtige manifestatie onder katholieke missiën, waarin ligt weggeborgen hun heerlijke werking op gebied van jeugd-

opvoeding, van vakopleiding, alsmede het aanzienlijk deel dat zij hebben in het edel werk der beschaving.

Getuigde onlangs een bekend Amerikaansch kolonisator niet :
Wat ook de Belgische Regeering aan krachtinspanning en opofferingen geve... het lijkt niet waarschijnlijk dat de kolonie er toe zal kunnen komen een afdoende opvoedings-systema te verwezenlijken, zonder de toewijding en de burgertrouw der Missionarissen.

En wie beter dan Zijne Majesteit zelf, op 's Lands Koloniaal Congres in 1920, sprak uit de hooge missie-verdienste :

“Naast de openbare macht en de getrouwe ambtenaren die hare tolken zijn, leveren de Missionarissen in Afrika het bewijs eener merkwaardige krachtinspanning, van een onvermoeibaren ijver aan het werk van hooge beschaving waaraan hulde dient gebracht.”

Moge dan, Dames en Heeren, deze Koloniale Tentoonstelling er toe bijdragen om hoog te doen opbloeien bij ons volk het koloniaal gevoel en de koloniale daad, ten profijte van de economische bedrijvigheid van ons land en ten goede van de menschelijke beschaving !

De heer Baron Tibbaut, Ondervoorzitter der Kamer van Volksvertegenwoordigers, brengt hulde aan voorgaanden spreker en aan de Stad Turnhout voor het wijs beleid betoond bij de inrichting dezer tentoonstelling. Hij geeft een zaakrijk verslag over de kolonisatie en wijst op de groote bronnen van rijkdom die in de Congo besloten liggen. Hij schetst in treffende woorden het ellendig leven der inlandsche bevolking en de heilige toewijding der Missionarissen.

Daarna kwam de heer Sieben. Afgevaardigde van het Ministerie van Koloniën aan het woord en brengt ook hulde aan de inrichters van deze tentoonstelling ; hij spreekt over het drievoudige doel dat dezelve beoogt : het verleden, het heden en de toekomst van Congo te leeren kennen. Hij prijst tevens de Kempen voor zijne bijzondere medewerking tot verheffing der beschaving in de Congo en bijzonder de Stad Turnhout, vanwaar hij zeven missionarissen bij zijn bezoek in Congo

heeft mogen begroeten. Hij deed een geestdriftigen oproep voor de koloniale loopbaan en deed het verdienstelijke uitschijnen dat aldaar op velerlei gebied zou kunnen worden verricht door ondernemende jeugdige krachten.

Waarna men overging tot de bezichtiging der tentoonstelling. Deze was ondergebracht in verschillende lokalen der school. Beneden vulde zij drie groote zalen en twee gangen ; daar toonde de Staat ons de voortbrengselen en merkwaardigheden van Congo, bijzonder op economisch gebied, de schatten verborgen in haar schoot, de voortbrengselen van planten en dieren, de photo's en zichten van aangelegde dorpen, nieuwe spoorwegen of vaarten, van inwoners en dieren der streken, de wapenen, de legers, de zeden, de gewoonten en de godsdiensten van het land, alles met veel kunst en smaakvol tentoongesteld.

Op het eerste verdiep, in vier groote zalen en twee gangen spreidt zich voor het oog van den toeschouwer in de standen der Missiehuizen, al wat door deze helden is en wordt gedaan om den geest te verrijken, het hart te veredelen en de ziel te winnen van deze onbeschaafde volkstammen. Men bewondert er buiten zoovele merkwaardigheden, in het bijzonder : kerken, lazaretten, onderwijsgestichten, seminariën, normaal-scholen, enz.. Wij mochten ons verheugen aldaar de volgende standen te zien oprijzen : 1. Paters Jesuïeten, 2. Paters Dominicanen, 3. Paters Redemptoristen, 4. Paters Scheutisten, 5. Paters Salezianen, 6. Paters Minderbroeders, 7. Paters Benediktijnen, 8. Witte Paters, 9. Kruisheeren, 10. Paters van den H. Geest, 11. Paters Norbertynen, 12. Zusters Franciscanessen, 13. Witte Zusters, 14. Kanunnikessen van St. Augustinus, 15. Zusters van Liefde van Namen.

Gansch het werk der tentoonstelling maakte een merkwaardig geheel uit dat getuigde van kunde en vaardigheid dat strekte tot eer van Staatsbestuur en Missiehuizen en terecht de hooge tevredenheid mede droeg van al de bezoekers.

Daarna had om 2 uur, in de bovenzaal van het stadhuis, een banket plaats waarop waren uitgenoodigd en aan deelnamen, de heeren Baron Holvoet, Gouverneur der Provincie, Tibbaut

en Pirmez, Ondervoorzitters der Kamer van Volksvertegenwoordigers, de Eerw. Geestelijkheid der Stad, de Eerw. Missieoversten van België, benevens vertegenwoordigers en afgevaardigden der burgerlijke Overheden uit de Provincie, het arrondissement en de Stad Turnhout en uit de vereenigingen en standen der Turnhoutsche bevolking.

Een heildronk aan den Koning werd ingezet door den heer Burgemeester in volgender woorden :

Mr. de Gouverneur, Eerw. Heeren, Mevrouwen, Mijne Heeren,

Ik heb de eer eenen heildronk voor te stellen op onzen welbeminden en alom geëerbiedigden Koning Albert den Eersten.

Koning Albert is de derde van de dynastie die België regeert sedert zijn bestaan en die allen zich met lijf en ziel, met grenzelooze zelfopoffering aan het geluk van hun volk hebben toegewijd.

Leopold de Eerste, de stichter onzer onafhankelijkheid, wist deze in de moeielijkste omstandigheden te verdedigen en te versterken en ons pasgeboren land leefbaar, gelukkig en bloeiend te maken.

Leopold de Tweede was de grootste genie van zijnen tijd, die met ongelooflijk kleine middelen ongelooflijk groote werken heeft verwezenlijkt en onder andere België heeft begiftigd met onze schoone en groote kolonie, Congo, waarvan de tentoonstelling, die we heden openden, een helder gedacht geeft en die aan ons land een toekomst laat verhoppen waarvan niemand de grenzen kan bepalen.

Koning Albert is de edelste figuur van den wereldoorlog, de verpersoonlijking van heldhaftigheid en zelfopoffering, de onverschrokken Ridderkoning, die de bewondering en den eerbied der gansche wereld afdwong en met hemzelf België heeft verheven op eene hoogte die niemand te voren had durven te verhoppen. Hij is de eer, de roem van zijn land. Hij kent zijn volk ; niets dat de minsten tusschen de Belgen aanbelangt is hem onverschillig, alles wat hij is en alles wat hij bezit, al zijn tijd en al zijn krachten worden aan zijn volk toegewijd. Hij bemint ons en wij beminnen hem. En wanneer

we onze oogen naar hem opslaan zien we nevens hem en vereenigen we met hem in onze bewondering en liefde zijne doorluchtige gemalin, Koningin Elisabeth, de engelbewaarster van alle Belgen, en onzen jeugdigen hoogst sympathieken Kroonprins Leopold, de toekomst van ons land, dien we verleden jaar het geluk hadden hier in ons midden te begroeten en te leeren prijzen, en die alle hoop rechtvaardigt. Ook aan hen gaat onze erkentelijkheid en onze trouw.

Mijnheeren, ik stel voor den beker te ledigen op het heil van ons doorluchtig vorstenhuis en met mij uit te roepen :
Leven de Koning en de Koninklijke Familie !

Volgend telegram werd dan verzonden aan Zijne Majesteit :

“De Burgemeester van Turnhout, in naam der overheden, vereenigd op het feestmaal ingericht ter eere van de plechtige ontvangst van den heer Gouverneur Baron Holvoet en van de opening der Koloniale Tentoonstelling alhier, gedenkt en huldigt wijlen den doorluchtigen Vorst Leopold om zijn werk van Congo, drinkt op het heil van de geliefde Koninklijke Familie en betuigt zijn diepen eerbied en onwrikbare trouw aan het Vorstenhuis.”

Volgend antwoord kwam hierop vanwege zijne Majesteit :

“De Koning was zeer gevoelig aan de uitdrukking der trouwe gevoelens welke gij hem en de Koninklijke Familie hebt toegestuurd en zijne Majesteit gelast mij U en al de overheden, wier tolk gij waart, hartelijk in haren naam te danken.

(get). 's Konings Kabinetsoverste.

Dan volgde de heer Van Hoeck, Voorzitter, die sprak :

Heer Gouverneur, Eerwaarde Heeren, Dames en Heeren,

Mij zou het passen — zóó het blijkt — als voorzitter van het Komiteit, dat de plechtigheden heeft geleid van vandaag en van deze, die in den loop dezer week nog volgen gaan, te huldigen op dit feestmaal, al dezen die om hun naam en om hunne verdiensten eere dient gebracht. — al dezen ook die bedrijvig heb-

ben gestaan in het opbouwen dezer feestelijkheden, met inzicht de erkenning van personen en de verspreiding van gedachten.

Geen gemakkelijke faak.

Want voorwaar : hoe kan ik U best vertolken dat het ons verheugt in ons midden hier den WelEdelen heer Baron Holvoet, den achtbaren Gouverneur onzer provincie te mogen begroeten en in hem te erkennen het verstandig en wijs gezag, dat onze gouv opstuwen zal naar rijken bloei en schoonheid ; hoe U best zeggen onze tevredenheid, nevens ons aan den disch te zien aanzitten onzen achtbaren onder-voorzitter der Kamer van Volksvertegenwoordigers, den heer Baron Tibbaut, wiens bedrijvige loopbaan één verdienste is voor zijn land en zijn volk, comme nous réjouit et nous honore la présence de l'honorable Monsieur Maurice Pirmez, également vice-président de la Chambre des Représentants, mais en plus le sympathique président de la Commission de la Défence Nationale, toujours jeune comme dans les temps où, fougueux, il menait au combat la jeunesse de son pays et clairvoyant, il établissait les bases de la saine démocratie.

Hoe U best onze gevoelens vertolken van waardeering voor het edel werk van kolonisatie vanwege Zijne Excellentie Minister Carton, wiens vertegenwoordiger den achtbaren heer Sieben, we begroeten durven als een onzer knapste en ieverigste verspreiders der heilvolle koloniale gedachte.

Hoe U best onze bewondering, onzen dank en onze liefde uitdrukken voor de groote en schoone beschavingsidealen onzer heldhaftige missionarissen, wier Eerwaarde Vertegenwoordigers we hier huldigen als de besten tusschen ons volk en de edelsten onzer natie.

Hoe U best verklappen dat we "gecharmeerd," geweest zijn door het éénsgezind toetreden tot deze feestelijkheden van al wat in de stad zich weldenkend burger, werkman en landbouwer kan noemen, en aan wiens afgevaardigden ik hier voor hun maatschappijen en hun vereenigingen een bloeiende leefbaarheid toewensch, zooals ik dank zóó menig verdienstelijk man, die werkzaam dag in dag uit heeft gestaan, met algeheele toewijding, in de aanhoudende bedrijvigheid der laatste

dagen van het koloniaal komiteit, waartoe ook hulp bracht — die ik waardeer — de verdienstelijke kring bij uitstek in onze stad : hij, die onder voorzitterschap van mijn achtbaren collega den heer Louis Boone, liefde opkweekt tot bloemen en de menschen licht en zonne aanbrengt in de eentonige uren van het leven.

En hoe graag ik dan ook dronk op de blijvende, bloeiende gezondheid van den WelEdelen heer Gouverneur, van de achtbare heeren Tibbaut, Pirmez en Sieben, van U, kloeke missionarissen, van U allen, vertegenwoordigers onzer maatschappijen en leden van het Komiteit, doch meen ik niet te misdoen met dien heildronk, bestemd voor U, die om uw naam en om uw goed en heerlijk werk hulde verdient, te formuleeren in een heildronk, die alles omvat, wat schoon is en edel :

Mag ik mijn beker heffen op den heerlijken uitbloeï, ten goede van het vaderland en van de gemeenschap, van de vruchtbare solidariteits-gedachte, die vereenigt alle menschen, die zijn van goeden wil !

De heer Gouverneur bedankt hartelijk voor de gulhartige ontvangst die hem ten deele is gevallen vanwege het Bestuur en de bevolking van Turnhout. Hij drukt zijn volle vertrouwen uit in de toekomst onzer Stad, die hij prijst voor haar eendrachtig samenwerken en hare vaderlandslievende gevoelens en stelt een heildronk voor op den bloei en de welvaart van Turnhout.

De heer Pirmez dankt den heer Van Hoeck voor zijne prachtige rede, huldigt hem als oud-strijder en groot-verminkte van den wereldoorlog 1914-1918 ; drinkt op zijne gezondheid en op deze van al zijn oud wapenbroeders en op de eenheid van ons Land en de eendracht van alle Belgische burgers.

Ten slotte brengt de heer Sieben, afgevaardigde van het Departement van Koloniën een heildronk uit op Stadsbestuur en het Koloniaal Komiteit en hoopt vurig dat de onderneming die wij heden vieren en die de hooge belangstelling heeft

verwekt, de heerlijkste vruchten moge afwerpen ten bate van onzen handel en nijverheid, tot meerder groei en bloei van het Koloniaal Werk.

Tijdens het banket hadden ter Groote Markt verschillende groote feestelijkheden plaats, die voorkomen op het programma.

De concerten gegeven door de maatschappijen "Xaverianen," Kristen Werkersverbond, "Volkswil," en "Orpheus," verwierven den meesten bijval. De turnoefeningen door "Lenig en Gezwind," en de "Roode Turners," verwierven den meesten bijval bij het talrijk aanwezig publiek.

Te 7 1/2 uur werd het stadhuis prachtig verlicht. Tot laat in den avond heerschte er een drukke beweging en vroolijke feeststemming.

Tijdens de Koloniale Week werden, zooals blijkt uit het programma, tot vulgarisatie van het Congowerk, alhier nog vier propagandavoordrachten gegeven met lichtbeelden. Deze werden druk bezocht en vielen bijzonder in den smaak van het publiek, dat aldaar aan een onbeduidend inkomgeld werd toegelaten. Traden op als sprekers : in het "Feestpaleis," en de "Spiegel," de heer Sieben ; in het "Kristen Werkersverbond," en "Amicitia," de Eerw. Pater Vandervelde, Minderbroeder.

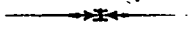
Talrijke scholen uit alle kanten van het arrondissement kwamen onder geleide der schoolhoofden de tentoonstelling bewonderen. Meer dan 6000 schoolkinderen bezochten alzoo de tentoonstelling. Dit was ook de vurigste wensch der inrichters : uit deze rangen later waardige en kloeke medewerkers zien opgroeien voor Congo. Hun werd dan ook kosteloze ingang verleend. Naast de scholen bezochten meer dan 4000 personen de tentoonstelling, waartusschen vele der omliggende gemeenten.

De sluiting der Koloniale Week werd plechtig gevierd op Zondag 21 September 1924. Om 12 uur gaf de maatschappij "Xaverianen," een welgelukt concert. Het nachtturnfeest met concert door de harmonie en den turnkring van "Kracht en Zwier," om 20 1/2 uur gaf ons een schouwspel te bewonderen tot heden ongezien in onze stad. De inrichters dienen oprecht geluk gewenscht voor hun prachtig initiatief en wer-

den dan ook luidruchtig toegejuicht door de dichte drommen toeschouwers. Spijtig dat een invallende regen iets of wat den glans wegnam van deze zoo schitterende feesten.

Om 22 1/2 uur werd een bijzonder prachtig vuurwerk afgestoken dat een heerlijk slot daarstelde van deze heuglijke feesten en door eene ontelbare menigte werd bijgewoond.

De verschillende feestelijkheden, die zich hadden afgewisseld tijdens deze Koloniale Week, zullen bij onze bevolking in blijde herinnering voortleven. Het stadsbestuur denkt alzoo in de mate van het mogelijke te hebben bijgedragen om hier ter stede het verheven Congowerk bij onze bevolking te doen kennen en waardeeren en bij onze jeugd de liefde tot dit land aan te vuren. Een breede horizon ligt voor haar open. Mogen wij hier haar initiatieven hebben opgewekt en weldra in haar midden nieuwe en sterke krachten winnen tot bloei en welstand van Congo- en Belgenland.

Weder volgen hierop eenige geschiedkundige bijdragen van onzen verdienstelijken archivaris, den Eerw. Heer Kanunnik J. E. Jansen.

Het College blijft steeds op de medewerking van den Raad rekenen tot het behartigen der stadsbelangen.

Voorgedragen in openbare zitting des Gemeenteraads van Turnhout, den 6 October 1924.

Bij bevel :
De Secretaris,
A. Leysen.

De Burgemeester,
F. du Four.

INHOUDSTAFEL

Titel		bladz.
I.	Staat der bevolking	5
"	II. Gemeentebestuur	11
"	III. Gemeenteinkomsten	13
"	IV. Liefdadige gestichten	21
"	V. Eeredienst	26
"	VI. Openbaar onderwijs	28
"	VII. Schoone kunsten, wetenschappen en letteren	34
"	VIII. Gezondheidsdienst	38
"	IX. Justitie, openbare veiligheid, gevangenis	40
"	X. Militie	43
"	XI. Openbare belastingen	44
"	XII. Openbare werken	47
"	XIII. Landbouw	53
"	XIV. Nijverheid en Maatschappelijke Werken	57
"	XV. Feesten	63
Vervolg der bijdragen der Geschiedenis van het Jaargetijdenboek van het S ^t Pieterskapittel te Turnhout in de XV ^e -XVI ^e eeuwen, uit het Archief der stad.		1

MEI

1. B. *Kalendas Mayus. Philippi et Jacobi apostolorum.*

Aim^m Margarete de Tielen (1) (Wouyters) (Woutghens) et Walteri Ghibs, mariti ejus, pro quo legavit unum gros. vet., 1474. Solvit Wouter Ghiibs ex bonis.

Aim^m Walteri Meyenbochs et uxorum suarum, unde habemus unum gros. vet. Ob. 1476. Solvit Egidius ejus filius opte Heysie ex ejus bonis.

Aim^m Petri Beckers et Margarete, uxoris ejus, unde habemus gros. vet. supra domum proprie-conhabitationis inde Potterstrate. Solvit Thoen Beckers. ejus filius (BB²).

Aim^m Johannis Mijs (2), 1479, unde habemus gros. vet.

Aim^m Nicolai Roes alias Oeten et parentum suorum, unde habemus gros. vet. ac Elizabeth ejus uxoris (1).

Aim^m Thome Spapen qui legavit duos petros semel. Ob. a^o 1508. Recepit Capitulum 1 oud gros.

Aim^m Godefridi Vuechs, 1518. Recepit Capitulum duos petros 1 oud gros.

Aim^m Katherine Meesens. Ob. a^o 1537 1 oud gros.

2. C. Aim^m Elizabeth van Abbeneyghen (Van Nabbeneghen) unum sterlingum vet. supra domum et ortum situm op die Broeczide, inter domum et ortum Lamberti Groetjans, a parte occidentali, et a parte orientali juxta mansioenem Johannis Toemas. Solvit Margareta Vander Clusen (BB).

Aim^m D^m Egidii de Veken (van de Vekene), qui obiit a^o Dni 1430, unum firtellum sil. op eenen bempt gheleghen bij Willem van Dorne. Solvit Claes Diels IIII Cop.

Eodem die, aim^m Walteri de Overschore (Overscore), unde habemus

(1) Er bestaat een verschil tusschen HS. A. en HS. B. In HS. B. : Aim^m Margarete de Tielen (waarboven een hand der XVe geschreven heeft : (Woutghens) et Walteri Ghibs mariti ejus pro quo legavit unum gros. vet. 1474. Solvit Wouter Ghybs ex bonis. In HS. A. : Aim^m Margarete Wouyters et Elisabeth Ghyps, 1474, unde habemus gr. vet.

(2) Een Jean Mys, tennenpotgieter. wordt vermeld in de rekening van den rentmeester H. v. d. Keelen, 25-6-1440 — 24-6-1441, om 26 ponden tin geleverd te hebben tot herstelling van het Turnhoutsch kasteel. — In de rekening van denzelfden Rentmeester 1 Oct. 1467 — 30 Sept. 1468 staat de naam van een Jean Mys, schepen te Turnhout.

unum gros. vet. quem solvit d^{nus} Johannes Roes ex bonis patris (BB 2).

Aim^m Johannis Gherts (1) alias Vrieze pro quo legavit duos gros. vet., 1459. Solvit Mgr Gerardus Hebscap.

Aim^m Christine Smans, uxoris, dum vixit Nicolai Luggen, et Katherine filie eorumdem, unum gros. vet. Item legavit fertellam sil. pro celebrantibus etc., 1473. Solvit Nycolaus Luggen. Solvit Claes Luggen ex bonis ejus. Celebr. IIII lop.

Aim^m Johannis Ruts alias Leemans et parentum suorum, unde habemus gros. cum dimidio, 1504.

Aim^m Cornelii Walscaerts medici. Ob. 1523, unde habemus v st. et pro celebrante v st.

3. **D. Inventio sancte Crucis.** Aim^m Ancelmi Stickers, Heylwigis uxoris et Katherine filie, unde habemus duos gros. vet. (AA 2).

Aim^m Babare Pyrioens et Nycolai fratris sui, unde habemus gros. vet. 1502, 1504.

Aim^m Johannis Thijs Oems et Margarete Hasens, uxoris ejus, unde recepit Capitulum duos petros semel, 1520.

4. **E.** Aim^m Elizabeth Melys de Haecht et Johannis sui mariti, duos lop. sil. op eenen driesch ghelegghen inde Potterstrate, suytwert aen Coel de Wet huysinghe, nortwert aen Willeken Coexs huysine, weestwert aen meester Peter Becker huysinghe. Solvit Coel de Weet. (BB).

Aim^m Dyonisii Canis et ejus uxoris, unde habemus unum gros. vet. Solvit Heyn Niis ex bonis Dyonisii Canis. (BB 2).

Aim^m Johannis Volders et Heylwigis van Dorne conjugum necnon parentum ipsorum, unde habemus tres lop. sil. de quibus sunt littere scabinales, 1472.

Aim^m Katherine Schijders, unde habemus unum gros. vet. Solvit Claes Wissen ex bonis. (BB 2).

5. **F.** Aim^m Katherine Hoex (Hoexs), que obiit a^o 1400. Solvit Capitulum. 1 oud gros.

Aim^m memoria dⁿⁱ Johannis Hebscaep, propter festum sequens tres lop. sil.

Aim^m Heylwigis Oems, uxoris Henrici Oems, vander Scoervoert, necnon Henrici Oems antedicti ac etiam Johannis et Henrici filiorum eorumdem, unde habemus duos gros. vet. Solvit Claes Voechs et filius. (BB 2).

(1) Een Janne. Gheerts was weerd in den Eenhoren te T. (Schout-Rekening Eug. v Hasselt, St Jan Bapt. 1518 — St Jan Bapt. 1519.)

Eodem die, (1) aim^m dⁿⁱ Johannis Wilhelmi, prebyteri, rectoris altaris sanctorum Michaelis et Anthonii ejusdem ecclesie, necnon Cristine et Margarete sororum ejus, unde habemus tres lop. sil. hereditarie. Ob. a^o 1454 (2). Solvit Goen Stynen opte Heysie 11 ende Wouter Pauwels 1 lop. op eenen bempt gheleghe tSeverdonc op doude vort.

6. **G. Johannis ante portam latinam.** Aim^m Katharine van Dorne et Johannis Nouyts ejus mariti, unde habemus. (AA 2). 1 lop.

Aim^m Margarete Coppens, de Rikevorzele, unde habemus gros. vet. cum dimidio, a^o 1483.

Aim^m Petri Thecus, Elizabeth Machiels uxoris ejus, et prolium eorumdem, unde habemus gros. vet. quitandum, 1517.

7. **A.** Aim^m Katherine Walscaerts (Walscart), uxoris Heynrici Houtacker (Houytackers), que obiit a^o 1433, unde habemus unum gros. hereditarie. Solvit Jan Canis op een euzel ghelegghen inde Tieghelristrate, nortwert aen erve Jan Groenwevers, suytwert aen stratken dat achter tot Kelders goet gaet.

Aim^m Johannis Mys, unde habemus duos petros. Ob. a^o 1490. 1 oud gros.

Aim^m Nicolai Walschaerts et Angele sue uxoris, unde habemus duos lop. (I).

Aim^m Mathie Oems et Katherine Stynen uxoris ejus, unde recepit Capitulum II petros, 1517. 1 oud gros.

Aim^m Wouteri die Keyser, unde habemus unum gros. vet. ob. a^o 1531.

8. **B.** Aim^m Dⁿⁱ Laurentii Laurentii alias Luycx, hujus ecclesie capelani sancte Barbare, unde habemus duos lop. et dimisit similes duos lop. sil. pro celebrante. Ob. 1499, et parentum suorum.

9. **C.** Aim^m Johannis Nicolay Willems de Bruwershaven (Brouwershaven), unde habemus unum gros. vet. quem solvit m^{gr} Petrus Pistoris ex domo et orto in vico beghinarum.

Item Katherine Bertels (Bertels) legavit pro celebrantibus quatuor lop. sil. Solvit Heyn Thiis ex bonis ejus. (BB 2).

Aim^m Arnoldi de Coster et Petri ejus filii, unde habemus gros. vet. (AA 2).

(1) Zie ook: 18-6.

(2) In HS. A. staat: 1453.

Aim Cornelie Leemans, 1517, unde habemus gros. vet. quitandum.

Aim Katherine Henrici Coppens, unde habemus duos gros. vet. Ob. a° 1529.

10. **D. Gardiani et Epimari.** (1). Aim Heynrici Stevens et Elizabeth ejus uxoris, 1480, unde habemus gros. vet.

Aim Marie Claes dimisit dimidium gros. vet. Ob. a° 1512.

Aim Jacobi Houtackers, (2) qui obiit a° [15] 48 . . . 1 oud gros.

11. **F.** Aim Hermanni Walscaert et Katherine uxoris sue. Et Johannis Hermanni et Elizabeth uxoris sue, qui obiit a° 1419, duos gros. vet. supra quoddam pratum quod possidet Wilhelmus Wilmairs, dbusschelken nuncupatum, juxta hereditatem Aleydis de Ghierle in Houtteckers bemde gheleghe. Solvit Joffvrouwe Claes Blonden.

Aim Elizabeth vanden Hovele (Hoevel), uxoris Johannis Ghybs (Gils) van den Scorvoirt, unum gros. habemus. Ob. a° 1440. Solvit Maes Ruyts.

Aim Heylwigis Kethelboeters ac fratrum, sororum et parentum eorum, pro quo legavit duos lop. sil. Solvit Heyn Thijs, ex domo in de Potterstrate tusghen Macghiel van Dale ende Heynric Keyen. (BB2).

Aim Aleydis Smeyers, uxoris Hermanni Walscarts . . . 1 1/2 lop. Solvit Jan van Dunne cum suis ex orto sito opte Oudaene, weestwert aen Wouters Pauwels. (BB2).

Aim Elizabeth Jaspers, uxoris Henrici Coppens, unde habemus gros. vet. (AA).

Aim Katherine Hebscaep, uxoris Pauli Meeren et filiorum ejus, unde habemus duos petros. (1) . . . 1 oud gros.

12. **F.** Aim Johannis Regis, et matris sue, qui obiit a° 1391, (3) duos gros. vet. et 1 sterlingum supra domum et ortum inde

(1) In H.S.A. wordt dit feest overgeslagen. Er staat: Festum Sancti Job.

(2) Jacobus Houtackers maakt zijn testament den 31 Dec. 1507, in zijn huis gelegen in de Gasthuisstraat, in 't bijzijn van Jan Lauwers en Hendrik Vekemans. Zoo men daaruit kan besluiten behoorde hij tot eene welingezetene familie, en schijnt niet tot eenen hoogen ouderdom gekomen te zijn.

(Testamenta, II, bl. 23.)

(3) In HS. A. wordt het jaartal 1491 aangeteekend, wat wij denken juist te zijn.

Otterstrate opte maze, weesten aen Jan Keyzers huys, ende oestwert Jan Nijs huys.

Aim Johannis Scats et Katherine uxoris ejus, Jacobique Zeberti? fratris ipsius Katherine, qui obiit a° Dⁿⁱ 1439, unde habemus duos lop. sil. hereditarie ex octo lop. sil. quos solvit Petrus Menen percipiendum . . . II lop.

Aim Elisabeth, uxoris Arnoldi (1) Houtackers, duos lop. sil., que obiit 1439. Solvit Lammen van Loenhout op siin huys inde Potterstrate, nort aen Coel de Weet.

Aim Katherine Hermanni, unde habemus 1 lop. sil. Ita littera scabinalis. (AA).

13. **G. Servicii episcopi.** Aim Gerardi, de Arbore, (2) VIII denarios bone monete currentis, quos solvit mensa sancti Spiritus in Turnout. (BB).

Aim venerabilis dⁿⁱ Mathei Brakel prepositi beate Marie Brugensis et canonici hujus ecclesie, unde habemus fertellam sil. Solvit M^{sr} Gerardus Hebscap decanus, 1461.

Aim Laurencii Gherardi, unde habemus gros. vet. (AA). Eadem die, aim Gerardi Lauwers, filii dicti Laurencii, unde habemus gros. vet. (AA).

Aim m^{ri} Wilhelmi de Roeye, (3) canonici et cantoris hujus ecclesie, 1518, unde habemus quatuor lop. sil. et sex lop. pro celebrante.

Aim Anne Kegeleers, Anthonii Bernaerts mariti, et Johannis

(1) In HS. B. staat Johannis.

(2) Een Gerardus de Arbore komt voor in de stichtingsakte der Kapelanij van het H. Kruis te Oud-Turnhout in 1455. (Akte 1455. Reg. antiquissima Statuta.)

(3) Meester Willem de Roeye wordt vermeld als notarius publicus den 29 Sept 1505. (Testamenta, II, bl. 8). — In 1510 betaalt hij tien petri aan het beneficium der kapelanij van het H. Kruis te Oud-Turnhout (Schepenakte. Reg. Antiq. Statuta). Tusschen verwisseling van beneficijs staat in eene akte van 29 Mei 1516 de naam van Mr Willem de Roeye, pastoor van Wommelghem: Permutatio triangularis D. Wilhelmi de Roeye past. S. Petri in Wommelghem, Petri de Kinschot matricularii in Wuestwesel et Joannis de Kinschot rectoris cantuarie seu Vic. S. Theobaldi. (Testamenta, II, bl. 123). Den 26 Sept 1516 stelt de kanunnik Zeger de Kijnschot, in tegenwoordigheid van meester Meyenbosch kapelaan en Simon Leemans, sacristijn, meester Willem de Roeye kanunnik en zanger van St Peeterskapittel te Turnhout voor aan 't Kapittel, regulier vergaderd, tot de beneficijs (cantuarias) van het H. Sacrament, St Anna en O. L. Vrouw, in St Pieterskerk gesticht. Hij wordt er toe aangenomen.

Bernaerts filii et aliorum, et Johannis Kegeleers et Elisabeth Spapen parentum et fratrum et sororum predictae Anne. Unde recepit Capitulum triginta florenos Caroli. Ita ut unusquisque celebrantium habebit annuatim pro stufero in albis panibus, et superfluum erit pro anniversario. Ob. a^o 1585, die vero ut supra Habemus annuatim XXXVII 1/2 st.

14. **A.** Ai^m Johannis Scoenmakers, unde habemus firtellum sil. ex quo pro anniversario gr. vet. Residuum transit pro celebrantibus, 1481.

Ai^m Elizabeth Faes (1) in Veteri Thurnhout, unde habemus gros. vet. Ob. 1508, quitandum.

15. **B.** *Disypue virginis et martyris.* Ai^m Heynrici Tymmermans et Margarete ejus uxoris, Johannis Tymmermans et Elizabeth ejus uxoris, unde habemus unum gros. vet. quitandum duobus petris. (BBa) 1 oud gros.

Ai^m Katherine Sykens, unde habemus gros. vet. levandum supra quamdam paludem vocatam in de Scoete, Papenbruggen, 1473.

Ai^m Margarete Musche (Muyschels), unde habemus unum gros. vet. ex bonis per eam derelictis, 1474.

Ai^m Katherine Mertens, unde habemus duos lop. sil. ex bonis per eam derelictis, 1474.

Ai^m Elisabeth Molders, unde habemus lop. sil.

Ai^m Heynrici Foyendries, unde hab. sex lop., 1482, et Margarete uxoris ejus.

Ai^m Catherine Stocmans et Petri Stocmans conjugum, unde habemus duos petros, 1498. 1 oud gros.

Ai^m Adriani Meeus et suorum parentum. Ob. [15]19, unde habemus IIII oud gros.

16. **C.** Ai^m Margarete van Liren (Lyere) (2), Wilhelmi van

(1) In de rentmeestersrekening van H. Ceelen 1 Oct. 1475-30 Sept. 1476 vinden wij eene « Lysbeth Faes Visschers dochter, bastaarde, te Oud-Turnhout, die stierf van de peste in April 1475, goe'deren nalatende onder Weelde. »

(2) De familie van Lyere speelde nog al een aanzienlijken rol in de vrijheid Turnhout. Buiten de verscheidene leden dezer familie in dit Jaargetijdenboek vermeld, kennen wij nog een Augustijn van Lyere, rentmeester der Vrijheid, 1555-1580; Philippus van Lyere ook rentmeester 1581-1583. (Jansen, II, bl. 167); twee schouten Jan geheeten (cfr. 4-12); Mr. Paul van Lyere raedt ende advocaet van heeren Peeteren grave van Boussu, heere des lants van Turnhout. (Rentmeesters Rek. 1 Juli 1581 — Sept. 1581.) Een Wouter van Lyere wordt vermeld in de rekening van den Schout L. van Rode, 24 Juni 1425-25 Dec. 1425, om Geertruit Tsjongen ontvoerd te hebben.

Liren patris ejus, Heylwigis matris, Wilhelmi fratris et Marie sororis, Johannis Petri avi, et Elizabeth Petri avie et Mychahelis avunculi ejus, unde Capitulum habet litteram scabinalem fertellam sil. (BB 2).

Ai^m Petri Ruyts et Hildegundis sue uxoris, unum gros. vet quem assignavit levandum supra quoddam pratum situm in Ossenbroeck, 1473.

Ai^m Dyonisii Gherls et Elizabeth ejus uxoris, unde habemus duos lop. (AA 2).

Ai^m Catherine Cantvoerts, unde habemus duos lop. et pro anniversario parentum IX denarios, et dimisit quatuor lop. pro celebrante, 1492.

Ai^m Henrici Cantvoerts, (1) unde habemus duos gros. vet. Ob. 1499.

Ai^m dⁿⁱ Pauli Beka (2), canonicus hujus ecclesie, unde habemus IIII lop. Recepit Capitulum. Ob. a^o 1539.

17. **D.** Ai^m m^{tri} Mathie Herheynsens (Herhencens), qui obiit a^o 1420, firtellum sil. op eenen driesch gheleghe tot Lokeren by Marken Vloetberchs aen een stratken suytwert IIII lop.

Ai^m Elizabeth de Roesele (Rozele), suorumque parentum, que obiit a^o 1406, tres gros. vet. Solvit d^{nus} Johannes Rybart ex domo sua, unum sita achter de hoof et duos Jan Beys kinder tot Oestoven op eenen bempt ghelegen weestwert bij meester Jacob Beys erve.

Ai^m Marie Coyts (Coyds), VIII turonenses parvos quos Nicolaus Noyts de Broetseinde, et unum lop. sil. Godefridus Buschoven solvit ad et supra domum et ortum ghelegen inde clinckstrate, suyt aan Heyn Timmermans huys, nort aent Veken. (BB).

. I lop. VII 1/2 turonenses.

Ai^m Laurencii vander Horst (Hoerst), unde habemus unum gros. vet. et unum pullum hereditarie levandum ex domo inde Potterstrate, nort Jan Vrient, suyt Wouter Pauwels. (BB 2).

Ai^m Elizabeth, uxoris Laurencii vander Hoerst, unde habemus

(1) De vrouw van Hendrik Cantvoerts was waarschijnlijk Aleydis van Meer, die haar testamēt maakte den 6 Sept. 1504, in 't bijzijn van Mr kannunnik Arnold Meesens en Lucas Stijnen. (Testamenta, II, bl. 3.)

(2) In den Catalogo der Dekens en Kanunniken van St. Pieterskappitel te T. (1398-1796). lezen wij: 6 Sept. 1521 possessio R. D. Pauli de Beka can. (antehac Cap. B.M.V.) per resign liberam R. D. Simonis de Taxis, qui contestationem quondam habuit cum Joanne Driedo alias Nys Turnholtano, qui fuit primus in artibus a^o 1499; idque circa possessionem prœb. S. Georgii. Ob. de Beka 1539. Series B. — In eene akte van 14 Februari 1519 (Testamenta, II, bl. 152) komt Paulus de Beka voor als openbare apostoliek en keizerlijk notaris.

II lop. sil. levandum ad et supra domum sitam inde Potterstrate prope domum Laurencii vander Hoerst. Item adhuc partem lopini ex domo Godefridi Voechs (BB 2). II lop. sil. ende 1 quartarium.

18. **E.** Aïm Walteri de Berausele (Berouzel), (1) Elizabet uxoris Johannis filii eorum et Katherine uxoris ejusdem, duos lop. sil. ad bona Heylwigis de Ykele op hof ende goet opte Scoervoert bij de hoeve van Henrick van Ranst. (BB).

Aïm Katharine de Baerle, que obiit a^o 1417, unum gros. vet. supra domum et ortum Godefridie Boschoven. Solvit inde Otterstrate solvit Heyn Timmermans.

Aïm Elizabet-Belien de Roesel (Belyen de Rozele); unum gr. vet. supra domum Japaris Hebscaep inde Potterstraete, modo conhabitat Jan Scoemaker et solvit. (BB 2).

Aïm Beatricis de Baerle unum sterlingum. (BB).

Aïm dⁿⁱ Walteri Tinctoris (2), quondam plebani, unde habemus modium sil. hereditarie. Voluit quod inter celebrantes et pro eo orantes ipso die anniversarii sui octo lop. dividerentur et quod residuum pro anniversario remaneret. Si quis tum non celebraret totum anniversarium amittet. Ob. 1445. Solvit ecclesia turnouy-tensis. Item II lop. vut eenen mudde; est littera scabinalis. Item VI lop. wut eenen halstert op Kelder Nys; est littera scabinalis. Isti octo lopini transeant pro celebrantibus IIII lop.

19. **F. Potentiane.** Aïm dⁿⁱ Nicholai de Zeverdonck, unde habemus duos lop. sil., 1483. Item predictus d^{nus} dimisit sex lop. pro celebrante et duos lop. pro mandato quod fit in Cena Domini.

Aïm Aleydis Cortien et parentum ejus, unde habemus quinque lop. sil. et quinque similes pro celebrante et duos pro laudibus venerabilis Sacramenti. Ob. 1503.

Aïm dⁿⁱ Walteri de Hulsel (3), canonici, qui obiit a^o 1558, unde

(1) Op een lijst van beneficielhouders van Arras, Kamerijk, Therouanen. Doornik komt den 16 Augustus 1429 voor: Gauthier de Berausels reçoit les bulles pour un canonicat et une prébende dans l'église de St. Pierre à Turnhout (v. 40 l. t.) Vacants par la permutation de Pierre de Perleonibus. — IV fol. 255. — A. H. E. B., d. XXXI. (1905), bl. 290. — Over Lysbeth van Berausel en Want van Berausel cfr. Jansen, III, bl. 16.

(2) Walter Tinctoris alias Ververs was pleblaam in T. in 1433.

(3) Walter van Hulsel, was beneficiant der prové van Oyen 14 Juni 1528, + 1558. Voorheen had het Kapittel hem benoemd tot de twee cantuaries gezegd «Gorlemans» in St. Pieterskerk en «Clinckaert» in de Begijnenkerk. 4 Februari 1519. (Testamenta, II, 151). Zijn neef Sebastiaan van Hulsel werd nadien deken van het Kapittel in 1600 en stierf in jeugdigen ouderdom in 1604, na veel geleden te hebben van de in opstand zijnde soldaten van Hoogstraten. De familie van Hulsel was een der oudste van Turnhout en leverde eenige voorname mannen aan de seculiere en reguliere geestelijkheid.

habemus iiiii lop. et pro celebrante iiiii lop. sim. Cap. recepit.

20. **G.** Aïm dⁿⁱ Ghiselberti Koc (Cock) prepositi Trajectensis cure (?) cum capelanis (1), qui ob. a^o 1391, (2) I halstarium siliginis. Solvit fertellam Heyn Meyenbochs op eenen bempt ghelegen aenden Veedick, weestwert aen Loemans bempt van Meerplas, ende IIII lop. Jan Theus opte Stocht ex bonis ejus . . . VIII lop.

Aïm Theodrici dicti Grave (Greeve) pro quo legavit unum gros. vet. Ob. a^o 1452. Solvit Lisbeth Muysghe ex bonis ejus.

Aïm Heilwigis Lemmens, unde habemus unum gros. vet. Solvit Dyric van Mirde op huys en hof in de Otterstrate, oest aen Heyn van Ysscot, weest Zegher van Aken. (BB 2).

Aïm Margarete Scoenmakers, unde habemus unum gros. vet. Solvit Heyn Stoevers op siin huysinge opte Broecsijde. (BB 2).

Aïm Johannis Meyenboschs, Marie uxoris ejusdem, et prolium eorumdem, unde habemus gros. vet. Recepit Capitulum II petros. Ob. 1500.

Aïm Johannis Lemmens cum fratre et parentibus suis, unde habemus quatuor gros. vet. et pro celebrante quatuor lop. sil. quitandum Ob. 1526.

21. **A.** Aïm Walteri Cantfoorts (3) et Katherine Peertsens, uxoris ejus, et amicorum eorumden. Recepit Capitulum duos Philippos aureos. Ob. a^o 1521. III st. IX m.

22. **B.** Aïm Dⁿⁱ Goeswini Bathen (Baten) (4) alias de Hoerne (Horne), canonici hujus ecclesie, qui obiit anno 1418, dimidium scutum aureum vet. supra bona Nicolai de Eynde in Vosselair. Solvit Heyn Oyen dochter . . . valet XIII stivers.

23. **C.** Aïm Margarete Oeyen, unde habemus unum gros. vet. Solvit d^{nus} Lucas ex terra sita neven Huysmans erve dat Grieten Oyen toehoerde. (BB 2).

(1) Weggelaten in NS. A. — (2) In HS. B. staat 1491.

(3) Niet vermeld in HS. B.

(4) Goswijn Baten alias de Horne was kanunnik ongeveer het jaar 1401 en behoorde waarschijnlijk tot de eerste kanunniken. In HS. A. staat hij vermeld op 21 Mei. In het Oblituarium van Corsendonck wordt zijn jaargetijde gesteld op 7 Mei, alsmede dit van Catharina van den Aerde, Geertruid en Heilwigis hare zusters, Elisabeth Lempens en hare vrienden, Arnold Bols en zijne vrouw, Liegarde Warniers en Jan Leens van Turnhout. (J. v. d. Cheyn. L'Obituaire du Prieuré de Corsendonck. Anvers, 1901; bl. 24.)

Ai^m Katherine Sweers beghine et parentum ejus pro quo legavit fertellum sil. Ob. a^o 1472, d^{nu}s Lucas recepit denarios.

Ai^m Petri Scueren et Aleydis Sweers ejus uxoris, unde habemus unum gros. vet. Solvit Margareta Sweers beghina ex bonis ejus. (BB 2).

Ai^m Luytgardis Lippens beghyne, unde habemus gros. vet. (AA).

Ai^m Elizabeth Walscaerts, unde habemus duos lop. Ob. 1514.

24. **D.** Ai^m Johannes Neve (Neeve) de Zelandia de opido dicto Goes, unde habemus unum gros. vet. Ob. a^o 1449 levandum ex domo stante inde Beghinenstrate, nortwert Berttel Vinxs, suyt Heyn Vosseleers.

Ai^m Laurrette Meus (Meuys) de Barle, unde habemus unum lop. sil., 1457. Solvit in Barle.

Ai^m Ywanni Hebscap, unde habemus duos lop. sil. quos solvit M^{er} Gerardus Hebscap decanus. Ob. 1475.

25. **E. Urbani pontificis et martyris.** Ai^m Katherine Heyns de Veteri Turnhouyt, 1478, unde habemus gros. vet.

Ai^m Johannes Hillen, unde habemus gros. vet., a^o 1483.

Ai^m m^{er}i Cornelii Horinck, canonici hujus ecclesie, et parentum suorum, unde habemus sex lop. hereditarie et dimisit quatuor similes lop. pro celebrante. Ob. a^o [14]91.

26. **F.** Ai^m Heynrici Heyairts (Heyarts) et Margarete sue uxoris, duos lop. sil. supra domum dⁿⁱ Egidii de Veken et Johannis Ackermans, insimul pariter ex uno sextario sil. alias non onerando. Solvit Luiken Scoenmaker ex domo achter den Pensepoel et sumitur de primis ex sextario.

Ai^m Johannes Cuds (Cuyds) unum gros. vet. Ob. a^o 1442. Solvit Joriis Steevens ex domo opte Calstert, nort aen Merten Zoeten huys.

Eodem die, ai^m Johannes vander Hegghe et ejus uxoris necnon puerorum suorum, unde habemus unum lop. sil. ex XVIII lop. quos ipse Johannes levat in Oestoven recipiendum opte Riist. Solvit Heyn de Segher. (BB 2).

Ai^m Ghizelberti Mesmakers et Heylwigis ejus uxoris, unde habemus II gros. vet., necnon dⁿⁱ Egidii Johannis et Godefridi eorumdem filiorum, ex quodam predio dicto vulgariter de Hesie, et solvit Heyn Mesmakers. (BB 2).

Ai^m Johannes Deens et parentum suorum, unde habemus unum lop. quitandum duobus petris cum dimidio (I). Solvitur 1 lop.

27. **G.** Ai^m Walteri Niis et Elizabet, uxoris sue, necnon

Heynrici Spapen (1) et Elizabet ejus uxoris, unde habemus II gros. vet. et 1 denarium antiqui census. (BB 2).

Ai^m Johannis de Rike et Elizabet ejus uxoris, necnon Heylwigis et Elizabet filiarum suarum, unde habemus XXXII denarios antiqui census, levandos de et ex quadam pascua vulgariter nuncupata tgrouwout, et casu quo dictum compignus insufficiens fuerit obligavit Petrus van Kinscot pro prenominato censu sex petros auri semel ex promptualibus bonis suis. Ita littera scabinalis. (BB 2)

Valet III oud gros. v den.

Ai^m Elizabeth Oeyen, unde habemus gros. vet. Ob. a^o [14]87.

Ai^m Ambrosii Sykens et Margarete Foyendries, sue prime uxoris, unde habemus gros. vet. (AA).

28. **A.** Ai^m Margarete Conradi (Conradi) que obiit a^o 1419, duos gros. vet. supra pratum: Bonarts bempt. Solvit Claesken Claes ende Dirick vande Veene.

Ai^m Yoette (Yutte) uxoris Johannis sBeckers (Beckers) que legavit levandum unum gros. vet. ex domo inde Herentalsstrate. (BB 2).

Ai^m Johannes Woeyts (Wouyts) et Agathe Ghibs (Zibs) ejus uxoris, unde habemus duos gros. vet., a^o 1476, levandos ex bonis ejus.

Ai^m dⁿⁱ Johannis Thome (2), unde habemus unum gros. vet. op een hoeckhuysken tegen de cappelle, weest aen Peter Oetten, nort Wouter Likens. (BB 2).

Ai^m Jacobi Cleysgoetelen, unde habemus gros. vet. cum dimidio. Ob. a^o 1493.

29. **B.** Ai^m Aleydis de Arbore, que obiit a^o 1450, duos gros. vet. supra predum in die Melle inter hereditatem Johannis Maes et Gerardi Morlants. Solvit Jan Coeyts ende siin brueder.

Ai^m Henrici Sykens et Elizabeth ejus uxoris, necnon Petri filii et Christine filie eorumden, unde habemus unum lop. sil. Ambrosius Sykens etiam filius ipsorum solvit. (BB 2).

Eodem die, ai^m dⁿⁱ Conradi Coenkens (3) hujus ecclesie canonici, unde habemus unum firtel. sil. Ob. a^o 1448. Solvit Johannes Coenkens. Solvit m^{er} Wilhelmus Loen ex domo Johannis Coenkens inde Herentalsstrate.

(1) In de rentmeestersrekening van Cl. Colen 1412-1413 wordt een Hendrik Spapen, slotmaker, vermeld, die menig stuk voor het kasteel van Turnhout vervaardigde.

(2) Cfr. 2-9.

(3) Zoo vermeld in HS. A. — In HS. B. staat: Conradi Conradi, waarschijnlijk eene taut van den afschrijver.

Ai^m Elizabeth Dierics (Dirix) uxoris Ghizelberti Oeten, que obiit a^o Dⁿⁱ 1438, unde habemus unum lop. sil. Solvit Lambertus Pyrioens ex domo ghelegen te Calstert, nort aen huys Ghibe Oetens, suyt Aert Meels. Solvit Heyn van Berauzels swagher.

Ai^m Goswini Vlimmers, unde habemus gros. vet. 1483.

Ai^m Petri Coppens, unde habemus gros. vet., 1484.

30. C. Ai^m Elisabeth van Loven, a^o 1513, unde habemus 1/2 oud gros. XX st.

Ai^m Elizabeth Vrients et Anthonie sororum, unde habemus 1 oud gros. (II).

31. D. Ai^m Heynrici Mutsarts alias Scats, unde habemus II lop. sil. Willem de timmerman solvit. Item pro celebrantibus legavit etc. 1459, IIII lop. sil.

Ai^m Johannes Woyts (Wouyts) et Elizabeth ejus uxoris, unde habemus II lop. sil. nunc unum solvit. (BB 2).

Ai^m Elizabeth Rottens (Ruytens), unde habemus 1 gros, vet. quitandum duobus petris. (BB 2).

Ai^m domicelle Catherine de Dinter (1) alias Coels, unde habemus sex lop. pro anniversario. Item dimisit pro celebrante sex lop. Ob. a^o 1489.

Ai^m Elizabeth van Eynde. Ob. a^o 1507, unde habemus 1 gros. vet.

JUNI

F. Kalendas Junius. Ai^m d^{ne} Johanne, (1) ducisse Brabantie, que obiit a^o Dⁿⁱ 1406; absens in vigiliis perdet dimidium gros. vet. et totidem in missa; cum duabus candelis et magna campana.

Ai^m Elizabeth Stinen (Stynen) et Johannes Stinen viri sui, que obiit a^o 1414, duos gros. vet. supra domum et ortum eorumdem ghelegen tegen tbeghynhof, nort Magreeten Stevens water. Solvit Heyn Panis.

Ai^m Johannes Molenmans unde habemus duos petros. H. 1499
1 oud gros,

Ai^m Catherine de Aken, uxoris, Gerardi Cuyts, unde habemus gros. vet. (AA 2).

Ai^m Petri Sjonghen, ejus uxoris, Johannes Sjonghen et Margarete Sjonghen, parentum eorumdem, unde habemus gros, vet. Ob. dictus Petrus 1509.

2. **F. Marcellini et Petri.** Ai^m Katherine vander Hoeven, 1/2 gros. vet. super bonis derelictis per eam donec fiat bona assignando per suos heredes. Ob. a^o 1446.

Ai^m dⁿⁱ et m^{tri} Heynrici Prépositi, curati quondam in Ghierle,

(1) Joanna, hertogin van Brabant, weduwe van Wenceslas en dochter van hertog Jan III, zuster van de Vrouwe van Turnhout, Maria van Gelder, en hare opvolgster in, de heerlijkheid Turnhout, stierf den 1 Dec. 1406 in den ouderdom van 84 jaren en werd in de kerk der Karmelieten te Brussel begraven. Zij was eene groote weldoenster van Turnhout. Willem, hertog van Gelder had inbreuk gemaakt op het personaat der kerk Oyen, waar het Kapittel der Vrijheid zekere rechten op hield. De hertogin Joanna kon dit onrecht niet verdragen en schonk aan het Kapittel de overbate harer tienden, op voorwaarde een dubbel jaargetijde voor haar en hare zuster Maria te stichten. J. E. Jansen. Op. cit. I. Br. 190. - *Haræus*, Ann. Duc. Brab. I. 328-373. Zij stichtte ook den 22 Juni 1401 eene kapelanij ter eere van O. L. Vrouw en H. Theobaldus in de Theobaldus kapel. volgens de akte namen de hierna komende familien deel aan hare dotatie: Godfridus de Pulle wonend in de Potterstrate; Johannes Jonghe; Johannes Cantfoort; Cattalina van Waelschoot wonend in Calstert tegenover de kapel langs het Noorden; Johannes de Berausel; Guilielmus Roex en Heylwigis de Ghel; Heylwigis Oten; Nicolaus Moens wonende in Calstert; Henricus Godefridi wonende in Calstert; Ancelmus Cansvoert; Guilielmus Goetelen wonende in Calstert; Gherardus van der Alaerts houwen; Elizabeth Vinx; Belia Vinx; Clotildis Goetelen, wonende nevens de kapel ten Noorden; Arnoldus Keielbueter; Johannes Guilhelmi; Johannes Oëms; Gualteris en Johannes Boeds gebroeders, 2 lopen rogge op de Heynkens hoeve in Calstert. — Archief S. P. T., 9 Br.

(1) Een der bijzonderste familien van Turnhout. Zie hierover Mgr. de Ram in zijne inleiding bij de uitgave van de Kronijk van de Dynter.

qui obiit 1461, unde habemus fertellam sil. quam solvit Johannes Proest in Ghierle ex bonis dⁿⁱ Heynrici et similem pro celebrantibus etc.

Ai^m Gerardi van Dale, unde habemus ex domo sua inde Otterstrate ost aen Jan Meesters (BB2) unum gros. vet.

Ai^m Henrici de Wechelen, unde habemus duos petros. Ob. 1504
1 oud gros.

3. **G.** Ai^m Jacobi Boxheye (Boexheye) et Katharine ejus uxoris, pro quo legavit unum firtellum sil. medietatem nunc, et reliquam medietatem per obitum dicte Katherine ejus uxoris. Ob. a^o 1450. Solvit Heyn Boxheye IIII lop.

Ai^m Marie Moerlants (Morlants) uxoris Zegeri de Aken, unde habemus unum gros. vet., 1473. Solvit Heynken Cnaps ex parte uxoris cujus matris est anniversarium.

4. **A.** Ai^m Nicolai Oeten et Margarete sue uxoris, que obiit a^o 1412, duos lop. sil. Solvit ecclesia quia emit domum stantem aenden kerkhof ex qua consuevimus recipere

Ai^m Johannis Walteri et yde Hebscaeps sue uxoris, suorumque parentum, ac Mathildis de Eele, qui obiit a^o 1414, firtellum sil. supra pratum in Ossenbroec, quod tenet Gerardus Hebscaeps. Solvit m^{er} Gerardus Hebscap IIII lop.

Ai^m Catherine Boeckheze, unde habemus duos petros cum dimidio. Ob. 1499 I lop.

5. **B. Bonifatii.** Ai^m Laurentii vander Horst, (1) unde recepimus a^o 1523 XXX petros XXXVI st.

Ai^m Elisabeth Ghysels et Marie Ghisels, unde Capitulum duos Karolos habet.

6. **C.** Ai^m Johannis Deenkens et Katerine uxoris ejus, quatuor gros. vet. te heffen tOstoven op Wouter Houytecker ende Lisbet Vrients kinder. (BB)

Ai^m (memoria) dⁿⁱ Johannis Hebscaep, (2) tres lop. sil.

Ai^m Heynrici vander Donct, Elisabet Goylen ejus uxoris, Johannis vander Donct, patris sui, et Elisabet matris ejus, necnon et Johannis

(1) In de Rentmeestersrekening van H. van der Kelen, 1 Oct. 1472-30 Sept. 1473, staat een Laureys vander Horst aangeteekend als onderkastelein te Turnhout.

(2) In cynsboek a^o 1368 staan van deze familie vermeld. Her yweijn Hebscaep, Jan Hebscaeps, Steven Hebscaeps kinden. (Rijksarchief. Ch. der Comptes, nr. 45015.)

fratris, pro quo legavit V gros. vet. levandos supra quamdam pascuam vocatam de Reyneerdonck in Kinscot, quam tenet modo Matheus Arts. Ob. ipse Heynricus 1474.

Ai^m Pauli Ackermans, unde habemus gros. vet. 1482.

Ai^m Elizabeth Groenwevers, unde habemus gros. vet. (1)

7. **D.** Ai^m Margarete Bax, unde habemus duos Renenses. Ob. 1491 I oud gros.

Ai^m Helene Zoeten, unde habemus duos petros. Ob. 1498 I oud gros.

Ai^m Gerardi Spapen et ejus uxoris ac Johannis filii eorumdem. 1 1/2 oud gros. (1).

8. **E.** Ai^m dⁿⁱ *Heinrici Ancelmi, pesbyteri, suorumque parentum*, duos gros. vet. supra bona Godefridi Lassien opten Stobbairt, ghelegen tot Papenbruggen. Solvit Wouters Spexs, suytwert aen Niis van Doren huys (BB.)

Ai^m Wilhelmi die wever, unum gros. vet., qui obiit a^o 1420. Solvit Magriete Baxs, ex bonis ejus quia fuit maritus.

Ai^m Katherine Claes Dielis (Diels) et Mathei ejus filii, unde habemus duos lop. sil. levandos op eenen acker aende Smisse die houdende es Katheline Ossenbroexs. Solvit idem (BB2) II lop.

9. **F.** Ai^m Beatricis Beckers, unde habemus duos lop. sil., 1483.

Ai^m Johannis Cleys, unde habemus duos petros. Ob. 1401 I oud gros.

10. **G.** Ai^m Aleydis Meels, quinque st. pag. currentes supra petiam terre dictam Coemans hoeve quod possidet Arnoldus Owes. (BB).

Ai^m Johannis Regis et Elizabet Moerkens (Morkens) sue uxoris, qui obiit a^o 1425, duos gros. vet. Solvit Heyn Avents op huys ende hof ghelegen aent Veken daer men tOstoven wertgaet, weest aen huysinghe die de heylighe Gheest heeft.

Ai^m Walteri vander Eethezen, unde habemus duos lop. sil. 1483.

Ai^m Ghysbertis de Scaluynen (1), 1505 1/2 oud. gros.

Ai^m Elizabeth Meels uxoris Ghiselberti. Ob. 1508.

(1) Wij lezen in de Rentmeestersrekening van H. van der Kelen 1 Oct. 1468-30 Sept. 1469. den naam van eenen Ghysbrecht van Schaluynen, timmerman, die vele werken uitvoerde aan het Kasteel. — In cynsboek a^o 1514 (1561) bl. 15 Rijksarschief Brussel Ch. der Comptes nr 45029, staat een lid dezer familie: Jan van Schaluynen, op huys hof in de Potterstrate, zuyt Peeter Ooms noort Peeter de Wilde, oost de Potterstrate, weest Mr Jan Stynen.

Aim dⁿⁱ *Johannis Cloet*, (1) *canonici Bredensis, unde habemus I gros. vet. Ob. a^o 1538, Pentecoste.*

11. **A. Barnabe apostoli.** Aim m^{tri} *Johannis vande Venne alias Coels* (2), *cantoris et canonici hujus ecclesie, necnon Margarete matris sue et Barbare sue sororis, pro quo assignati sunt supra domum sue conhabitationis, quo itur versus Oestoven, vulgariter inde Corttestrate, 1471.* VI lopen rogge.

Aim Laurentii Grootjans et Angele uxoris ejus, unde receipt Capitulum anno 1517 duos petros. oud gros.

Aim dⁿⁱ *Cornelii vanden Venne, hujus ecclesie canonici, qui obiit a^o 1557, unde habemus quatuor lop. et pro celebrante 3 similes lop.* IIII lop.

12. **H. Munere virginis et martyris translatio.** Aim *Johannis Ackermans et Elizabeth sue uxoris, qui obiit a^o 1421, duos gros. op huys ende hof inde Otterstrate, oest aen huysinghe Heyn de Meesmaker, weest Pauwels Piper. Solvit Neel de Scriinmaker.*

Aim Elizabeth Moec de Ghilse dimidium gros. vet. supra domum et mansioenem *Johannis Ruttens, prope domum Egidii Joels ex una parte.* (BB). 1/2 oud gros.

Aim *Johannis Dyonisii Canis ejusque uxoris unum lop. sil. Ob. a^o 1430.* I lopen.

Solvit *Claes Grouwevere ex domo te Lokeren, neeven den Opstal.*

Aim *Johannis Wilmaers (Wilmars) (3) ejusque uxoris et parentum suorum, duos gros. vet. Ob. a^o 1452. Solvit d^{nus} Lucas ex cappellania sua ex parte pecie terre continentis unum lop. tot Severdonck.*

Aim *Elizabeth Ackermans, unum gros. vet. levandum in fine libri ut ibi habetur.* (BB 2).

Aim *Johannis Oems et ejus uxoris unde habemus unum gros. vet., 1484, et Marie Oems alias Leemans eorumden filie.*

(1) In cynsboek a^o 1514 en vlg. worden de volgende leden dezer familie opgegeven: Hans vanden Cloot Janssoon, Jan van de Cloot, Wouters van Cloote (Rijksarchief. Ch. der Compes n° 45030)

(2) Hij staat vermeld als aanwezig zijnde op 17 April 1541. *Archief SPT. 3 Br.* Wij vinden nog, in 1518, eenen C. van den Venne rector, dit jaar kapelaan aangesteld te Oud-Turnhout. Waarschijnlijk is het dezelfde die alvorens kanunnik te worden, Kapelaan was te Oud-Turnhout,

(3) Er bestond te Turnhout in de 15e e. een Leenhof van Jan Nikolaas Wilmaers, alias van Aerle, van wien het overging aan Godard van Kuyck. J. E. Jansen Op. cit. I. I. 70. — IV Br., 1898, bl. 69. Zie ook hierna: 29-9.

13. **C.** Aim m^{tri} *Baldwini Marescalli* (1), *canonici hujus ecclesie qui obiit a^o 1432, unde habemus unum sextarium sil. Solvit m^{tr} Gerardus Hebscap decanus XII lop. ende Jan Coenkens IIII lop. ex domo sua in platea Herentalensi, prope domum m^{tri} Johannis Loen* XVI lopen.

Aim *Elisabet Petri et Zigeri et Heynrici filiorum ejus parentumque ejus, unde habemus duos gros. vet. cum dimidio ex XVIII gros. vet. de quibus est littera scabinalis apud Martinum Heyns in Rode, cujus habemus copiam in papijo.* (BB 2).

Aim *Petri Gheerds et Marie Reyns, uxoris ejus prime, pro quo legavit duos petros semel ad emendum gros. vet. annuatim. Ob. a^o Dⁿⁱ 1484.*

14. **D.** Aim *Katherine Oems et Johannis sui mariti, unde habemus gros. vet. perpetuo levandum supra domum conhabitationis sitam in platea apud Gormolen. Solvit Wouter Oems.* (BB 2).

Aim *Beatricis Maes, que obiit 1468, et dimisit unum gros. vet. quem solvit m^{tr} Petrus Pistoris ejus filius ex domo sua sita in platea Beghinarum.*

Aim *Johannis van Eertborne (Eertborren) et Clare Rawouyt sue uxoris, duos lop. sil. quos assignavit levandos ad et supra domum sue conhabitationis cum orto sitam inde Herentalsstrate, nort aen Henric van Brecht, suyt Symon Lathouwer, 1474.*

Aim m^{tri} *Henrici Meyenbosch* (2) *capellani hujus ecclesie, 1518, unde habemus duos lop. sil. et quatuor pro celebrante. Receipt Capitulum litteras scabinales.*

Aim *Nicolai Meyenbosch, unde habemus gros. vet. Receipt Capitulum; fratris dicti dⁿⁱ Henrici* (3).

(1) Deze Boudewijn Marescalli was eertijds kanunnik te Hoei, werd een der eerste kanunniken van Turnhout's kapittel, toebehoorend aan de subdiakonale prove, geeft zijn ontslag 1 Aug. 1430. *Archief SPT. 3 Br.* Hij behoorde waarschijnlijk aan de familie van den persoon der St. Pieterskerk Vranken van Marischal (Marescalli). *Archief SPT. 2 Br.* bl. 58.

(2) Meester Hendrik Meyenbosch werd ontvanger genoemd van het Kapittel, den 7^{en} Nov. 1516. Hij maakte zijn testament den 2 Juni 1518, in 't bijzijn der leeken: Jan Boeckheze en Jan Reyns. Hij woonde in de Gasthuisstraat tegenover Peeter de Cock alias Truyens. Gezien den inhoud van zijn testament moet hij aan een welhebbende familie toebehoord hebben. *Archief SPT. 5 Br.* bl. 136, 148.

(3) Nicolaas Meyenbosch was broeder van voormelden Hendrik. Hij maakte zijn testament den 23 Jan. 1512, in 't bijzijn van Jan van Leyenberch en Nicolaas van de Sande. *Achrief SPT. 5 Br.* bl. 76. — In de rentmeestersrekening van Frederik Derghent, 1 Oct. 1517—Sept. 1518, wordt Claese Meyenbosch genoemd «pachtere van den Lokeren molen ende van de gruyte van den bier».

15. **F. Viti et Modesti**, Ai^m *illustrissimi principis et ducis dⁿⁱ Philippi ducis Burgondie (1), Brabantie, etc., qui obiit 1467*; absens in vigiliis perdet medium gros. vet. et in missa totidem.

Ai^m Georgii Bacxs (2) et Lucie uxoris cum matre et Katarina Cantvorts (1) 11. oud gros.

Ai^m Marie Ghevaerts (1) 1/2 oud gros.

16. **F.** Ai^m domicelle Else de Lynep (3) suorumque parentum, unde habemus VI lop. sil., que obiit 1434. Solvit Capitulum.

Ai^m dⁿⁱ *Johannis de Kuke (4), domini de Hoestraten*, cum qua-

(1) Hertog Philips de Goede, zoon van hertog Jan en neef van Philips den Stoute, stierf te Brugge den 15 Juli 1467, in den ouderdom van 72 jaren. De deken van het Kapittel, Gysbrecht Muisarts, verkreeg van dezen prins de bevestiging der gift van de overbaten der tienden en schonk hem, alsmede aan zijne echtgenoot Isabella van Portugal, een jaargetijde ten jare 1431, schriftelijk goedgekeurd door het Kapittel. *Archief S P T. I Br.*, bl. 4. Zijn obit. staat ook vermeld, alsmede dit zijner vrouw in het Obituarium van Corsendonck, op 16 Juni, priory waarvan hij de stichting goedkeurde, den 12 Febr. 1431. *J. van den Gheyn. Op. cit. II Br.* bl. 28.

(2) In de rentmeestersrekening van Fr. Derghent 1 Oct. 1517—Sept. 1518, wordt Jorisse Bacx vermeld als pachter van den töl te Turnhout.

(3) Jufvrouw Else van Lyniep wordt vermeld in de rentmeestersrekening van H. van der Keelen, 24 Jan. 1427—24 Juni 1428 als volgt: 24 Februari 1427 Open brief uit Brussel, waarbij de hertog geeft tot wederzeggens toe, de som van 10 cronen vranx. te betalen door den rentmeester van Turnhout, aan Joncvrouwe Else van Lyniep, 1/2 te Kerstmis, 1/2 te St. Jansmis. Zij wordt daar genoemd als «camerwive wijlen Vrouw Johanna, hertoginne van Lucemborg, van Brabant ende van Lymborg saliger gedenkenisse». In eene akte van 1418 lezen wij, dat Else de Lynicx, van het bisdom Keulen, begijn te Turnhout, eene kapelenij stichtte ter eere van het H. Sacrament, aan den autaar van het H. Kruis, in de Begijnenkerk. Zou dat niet dezelfde persoon zijn als voornoemd? *Archief S P T. 9 Br.*

(4) Jan van Cuyck, heer van Hoogstraten, Brecht, Vorselaer, Sundert, echtgenoot van Joanna van de Lek, vrouw van Heeswyk en Dintier, was een aanzienlijk weldoener der priory van Corsendonck, onder Turnhout, stierf den 15 Juni 1442 en werd aldaar begraven. *Welvaerts. Gesch. van Corsendonck. I. 160.* — Eenige leden dezer familie verbleven te Turnhout, waartusschen Godevaert van Cuyck, die schout was 14 Mei 1453—24 Juli 1460. Wij twifelen niet of hij behoorde toe aan de familie van Jan van Cuyck, want in de opene brieven van Philips hertog van Burgondië, den 14 April 1458, komt hij als opvolger voor van Jan van Cuyck, in de helft der gruyte van St. Oeden Rode, enz. *Gachard. Inventaire des archives de la cour féodale. I. 173; II. 311.* — Den 12 Augustus 1457 kwam diezelfde Godevaert in bezit van een leen te Turnhout, «t Hof ter Meerren» geheeten. *Ibid. I. 184.* — Zie ook: *Wap. Geschiedenis van het land en der heeren van Cuyck. Utrecht, 1858.* — *E. Adriaensen, in: Taxandria, 1906-1907. bl. 160-182.* — van den Gheyn. *Op. cit. II Br. bl. 27.* — Zie nota op het einde van dit Jaargetijdenboek.

tuor torsiis honorifice celebrandum, pro quo ac etiam omni septimana bis de eo habeamus memoriam tam pro eo quam etiam pro domicella Jutta. Legavit nobis viginti quinque florenos renenses de quibus pro presenti habemus novem; residuum damus dicte Jutte quamdiu vixerit et ideo non sumus adhuc obligati nisi ad unam memoriam videlicet feria sexta si facere poterit cum IX lectionibus comme dotationibus et missa, omnia juxta mentem ecclesie. Item predicti viginti quinque floreni renenses quitati sunt et pecunie eorundem exposite pro defensione ecclesie de Oyen. Et quia illa pacifice possidet eandem ecclesiam ex fructibus ejusdem ecclesie, debent singulis annis recuperari XXV renenses a^o 1442.

Eodem die ai^m Walteri Jans sone de Angelen, unde habemus unum gros. vet. levandum, ut habetur in fine libri, 1442.

17. **G.** Ai^m Elizabeth Potters, duos gros. vet. Henricus Dyc solvit unum gros. supra Nysacker. Item filia Godefridi Potters unum gros. supra Blaect. (BB).

Ai^m Walteri Hoex (Hoexs) qui obiit a^o 1424, unum gros. vet. supra mansionem et ortum Johannis Neve situm in platea hospitalis in opposito hospitalis. Solvit Jan Stocmans.

Eodem die, ai^m Margarete Goeswini, que obiit a^o Dni 1439, unde habemus unum gros. vet. hereditarie. Solvit Wouter Goesken te Papenbruggen op huys ende hof daer ghelegen dewelke Wouter houdende es.

18. **A. Marci et Marcellini**, Ai^m Katherine, uxoris Johannis de Dale (1), et Margarete ejusdem Johannis matettere, unde habemus duos lop. sil. hereditarie, a^o 1455. Solvit unum Jan Soeten opten Kasteleyn ex domo quondam Arnoldi de Dale. Et unum Mychael de Dale ex bonis ejus. II lop. rogge.

Ai^m. Henrici Diels, unde habemus duos petros Ob. a^o 1500 1 oud gros.

Ai^m dⁿⁱ *Johannis Casmeyer, canonici*, unde habemus (I) IIII lop. sil.

(1) Cfr. hiervoren 18-1, 25-1, en hierna 9-8, 14-9. Tusschen de beneficijs van St. Pieterskerk vinden wij: 10 Juni 1440. De kapelanij van den aartsengel St. Michiel en den Belijder H. Antonius werd gesticht door Jan van Dale, Geert van Dale, Peeter Fabri, Geert van Dorne, Janszoon, Jan van Dasseldonck en Jan Baeten, inwoners van Turnhout. De eerste bezitter er van was: Jan Wilhelmi; na hem Jan Baeten en Geert zijn zoon, daarna kwam het beneficij aan den Deken en het Kapittel.

A^m Walteri van Hulsel (1) et Helene van Ysschot uxoris ac prolium eorumdem. Ob. a^o 1518. Receptit Capitulum quatuor petros II oud gros.

16. **B.** Ai^m Johannis de Zevendonck alias Pelsers (2), unde habemus gros. vet. a^o 1483, et ejus uxoris.

Ai^m Johannis de Opstal, unde habemus gros. vet. et dimisit firtellam sil. pro celebrantibus. Ob. 1486.

Ai^m Elizabeth van Massenhoven, uxoris Jacobi Cleys Goetelen, unde habemus gros, vet. (1).

20. **C.** Ai^m domicelle Katherine Houytackers, uxoris Heynrici Vander Kelen (3) receptoris ducis Philippi in Turnhouyt. Ob. 1486, unde habemus duos lop. Item dimisit pro celebrantibus quatuor similes lop.

Ai^m Elizabeth Witbols et Egidii Foyendries ejus filii, a^o 1515. Receptit decanus unum petrum 1/2 oud gros.

21. **D.** Ai^m Margarete Claus (Clauys) vanden Beghinen, unum gros. vet. supra dimidiam domum inde Otterstrate, oest aen Dyrick van Mirde, weest Heynken Cnaps. (BB).

Eodem die, ai^m dni Johannis de Bicere, capelani. Ob. a^o Dni 1438, unde habemus III lop. hereditarie quos solvit et assignabit Yken Mertens II lop. supra certum pratum dictum Dosseven. Existo anniversario recipiuntur 3 lopini, unum Dries Woyts op een heyvelt in de Brumsriictiende over Dwilken. Et unum Henrick Leemans kinder van Hillen Leemans wegen, ende een Wouter Hoexs vut erve ghelegen inde Tiegheriistrate.

Ai^m M. Thome Deycx, hujus ecclesie canonici, unde habemus irtellam sil. hereditarie. Tenetur Anthonius Meyenboch assignare. Ob. 1505 IIII lop.

(1) Cfr. hiervoren 19-5. In Cynsboek a^o 1514 en vlg. treffen wij van deze familie de volgende namen aan: de weduwe Gommaer Thienen ende Katarina van Hulsel; Gielis Vekens ende Cornelis van Hulsen met zijn huysvrouwe; Frans van Hulsel; Mayken Canfoerts, weduwe Frans van Hulsel; Berbel van Hulsel weduwe Frans Nuyens, Wouter van Hulsel. (Rijksarchief. Ch. des Comptes, nr 45030).

(2) Cfr. hierna 13-10. In cynsboek a^o 1524 staat vermeld: Jan van Zeverdonck ende Margaritte van Arendonck zijn huysvrouw. (Rijksarchief. Ch. des Comptes, nr 45030).

(3) Cfr. hiervoren 3-3.

22. **E.** Ai^m Margarete de Henegouwe, que obiit a^o 1404, duos lop. sil. supra domum cum scol. Johannis Bathen juxta cimeterium retro turnim. Solvit ecclesia turnouyttensis.

Ai^m Andree Ludvix (Ludvixs), Katherine, uxoris sue, et Johannis filii sui, unum gros. vet. supra pratum in Zeverdonc quem tenet Gerardus Foyendrys. et solvit. (BB). I oud gros.

Eodem die ai^m Wilhelmi Famuli et uxoris sue, qui obiit a^o 1441, unde habemus unum lop. sil. Solvit Pauwels Mas ex bonis in Papenbruggen.

Ai^m Mathei de Triere, unde habemus gros. vet. (AA2).

Ai^m Zigeri Foyendries unde hab. gr. vet. 1483 et Yde Foyendries ejus uxoris.

Ai^m dni Johannis de Buren. Ob. a^o Dni 1436, III lop. sil.

Ai^m Petri Cuylmans et Elzebene sue prime uxoris, unde habemus duos petros, 1499 I oud gros.

23. **F.** Ai^m dni Walteri Mutselets, suorumque parentum, xxx solidos pagamenti currentis supra domum Beatricis de Ossenbroec jacentem in platea Herentallensi. Istud ascendit ultra gros. vet.; quærat de veritate (BB).

Ai^m Johannis Thome alias Hentens (Heyntens) parentumque suorum, qui obiit a^o 1423 (1424) (1) duos gros. vet. Solvit ecclesia quia emit domum ex qua consuevimus recipere; domus est Eele Pipers.

Ai^m Oede van Waelscot, unum gros. vet. Ob. 1423; ex domo inde Herentalsstrate, suyt aen meester Jan van Loen. Solvit meester Willem van Loen.

Ai^m Magarete Cans (Cants) et parentum suorum et nepte sue Katherine Ghibs (Gybs), unde habemus II lop. rog. (BB2).

Ai^m Petri van Dale, uxoris m^{gr}i Jacobi Beys, unde habemus unum gros. vet. qui potest quitari duobus petris semel etc., 1472. Solvit m^{gr} Jacobus Beys.

Ai^m Catherine Scoendonck beghine, unde habemus gros. vet (AA).

Ai^m Barbare Goedens et duarum sororum ejus et parentum earundem, unde habemus tres lop. sil. Obiit Barbara, 1509.

Ai^m Margrite de Zeverdonck, unde habemus. Ob. a^o 1529, et unum lop. pro celebrante I lop.

24. **G.** *Nativitas Johannis Baptiste* (2). Ai^m Elizabet

(1) HS. A.

2) In roode letters.

Meyen uxoris Mathie Daens et Johannis Meyen patris et Margarete Meyen sororis Elizabet predictae, 1474, pro quo legavit duos lop., rogs. Solvit Mathias Daens ex domo ejus inde Beghynenstrate.

Ai^m magistri *Johannis vander Linden, rectoris scholarum*, unde habemus tres gros. vet. cum dimidio, 1480 (1). III 1/2 oud gros.

Ai^m Margarete Kieboems, unde hab. gr. vet. quit. duos petros. (1).

25. **A.** Ai^m Petri Canis alias Gheens suorumque parentum. Ob. 1510, unde habemus quitandum . . . I oud gros.

Ai^m m^{gr}i Ambrosii van Loen (1). Ob. a^o 1526, unde habemus quitandum; 1 oud gros. et pro celebrante duos lop.

Ai^m Nicasii Moerlants et matris ejus et filie ejus, unde habemus duos petros quo receipt a^o 1539 Capitulum.

26. **B. Joannis et Pauli, IX lect.** Ai^m Johannis van Halen (2), unde habemus fertellum sil., 1482. Item dimisit pro celebrantibus decem (?) octo lop. similes . . . IIII lop.

Ai^m Henrici Giels, Elisabeth uxoris et Michaelis filii eorum Jacobi Goyens et Elisabeth filie ejus. Item Johannis Giels et Elisabeth uxoris sue et Bartholomei et Jacomynti prolium, unde habemus (1). . . II oud gros.

Ai^m Thome van Uden (3), unde habemus duos gros. vet. Receipt Capitulum quatuor petros. Ob. a^o 1525.

27. **C.** Ai^m Mathie Willekens et Elizabet ejus uxoris ac Dyonisii eorum filii, unde habemus unum gros. vet. quitandum duobus petris reditus Johannis Nabbeneyghen.

Ai^m Heylwigis, uxoris quondam Danielis Peertsens, unde habemus duos petros. Ob. 1497 . . . I oud gros.

Ai^m dⁿⁱ Philippi van Loo de Gandavo, unde habemus duos libros videlicet Decretorum et septem philosophi in uno libro contentos, 1532.

(1) Mr Ambrosius van Loon was een groot eigenaar te Turnhout in 1514 en vlg. (Rijksarchief. Ch. des Comptes, n° 45030).

(2) Om dienzelfden tijd was schout te Turnhout: Frans van Halen, schout in 1445 en 1460. Zijn zoon, ook Frans geheeten, volgden hem op in 1473. Behoorden zij aan de familie van Joannes, hier vermeld? *J. E. Jansen*. Op. cit. I Br. III, bl. 19

(3) In de archieven van het Leenhof (Gachard. Invent. Arch. C. F. I, 185) berustten de opene brieven van Philips, hertog van Burgondië, 2 Aug. 1465. Godfried Udens, zoon van Hendrik zaliger, plechtig in het bezit stellend van een kasteel, staande in den bijvang van Turnhout, welk hij van zijne moeder Elisabeth van Pulle, overleden, geërfd heeft. Aan 't hoofd van deze akte leest men: van Uden. Was deze Godfried een voorzaat van Thomas van Uden? Elisabeth was getrouwd met Hendrik van Uden. *J. E. Jansen*. Op. cit. I Br. III, 15

28. **D. Octava Johannis Baptiste.** Ai^m dⁿⁱ *Wilhelmi Goetelen* (1), capelani altaris beate Marie virginis, qui obiit a^o Dni 1428 (1427) (2) duos gros. vet. supra domum suam sitam inde Potterstrate, suyt aen Peter Becker huys, nort Jan Ghevarts. Solvit Jan Keyn.

Ai^m Gerardi Voechs (Vuechs), suorumque parentum et sororum, unde habemus duos lop. sil. Solvit Heyn van Wechele op erve Ghert Voechs ghelegen te Scurhoven.

Eodem die, ai^m m^{gr}i Johannis Block, (3) artium m^{gr}i, et in sacra pagina licentiati, unde habemus Bybliam bonam; absens in vigiliis perdet dimidium gros. vet. et totidem in missa. Ob. a^o 1453.

Ai^m Margarete Walscaerts, (4) 1518, unde habemus duos lop.

Ai^m dⁿⁱ Johannis Milanen alias van Tricht, 1518, unde habemus duos lop. sil. et pro celebrante unum lop.

29. **E. Passio Petri et Pauli (5) apostolorum.** Ai^m domicelle Katherine Baens de Brugis, unde habemus unum firtellum sil. Ob. a^o 1445 Solvit Ghert Spapen . . . IIII lopen.

(1) Een Willem Goetelen, wonend te Calstert, staat aange teekend als doteerd de kapelanij van O. L. Vrouw en Theobaldus in St. Theobaldus kapel, den 22 Juni 1401, gesticht door Joanna hertogin van Brabant. Tusschen de andere weldoeners wordt ook vermeld Clotildis Goetelen, wonende nevens de kapel ten Noorden. (Akte, 1401, Antiquissima Statuta. Archief S. P. T. 9 Br.)

(2) In HS. A. staat a^o 1427; in HS. B., a^o 1428

(3) In een register uit het archief van S. P. T. staat vermeld: 12 Mei 1430. R. D. Johannes Bloc, kapelaan in St. Pieterskerk. (Archief S. P. T. 4 Br.)

(4) De familie Walschaerts was zeer verspreid te Turnhout, zooals de lezer in dit Jaargetijdenboek kan zien.

In verscheidene cynsboeken hebben wij de volgende namen daarvan gevonden:

In de cynsboeken van 1368 en 1410 treffen wij van deze familie aan: Gheert Walscaert, Gielen Walscairts, Herman Walscairts, Jan Walscaert die bastaert, op huis hof in de Gasthuisstrate, Jan Walscaert. — In het cynsboek van 1514 en vlg.: Meester Cornelis Walschaerts Willemssoone, Catelijne Middeldoncx weduwe Meester Jan Walschaerts, secretaris van Turnhout; meester Willem Walschart, barbier; heer HuiBREcht Walschart, canonik; Wouter Walscharts; Clementia Walscharts, weduwe Willem Janssen, rentmeester van 't Kapittel; Mariken Walscharts, Hendrick Walscharts Janssoon, de ses kinderen van Jan Walschart. Queryn Walscharts; Meester Jan Walschaerts, waar weduwe af was Lysbeth Henric Walscharts. Katharina Walscharts. (Rijksarchief Brussel Ch. des Comptes, n°s 45015, 45016, 4517, 45030.

In cynsboek a^o 1514 (1561) bl. 20, Rijksarchief Brussel Ch. des Comptes, n° 45029, staat een lid dezer familie, in dit Jaargetijdenboek niet vermeld: Wouter Walschaerts. Op huys hof int Otterstrate, west Lauwereys Everdeys, post Wouter van Hulsel.

(5) In roode letters.

Eodem die, ai^m Johannis Dierix (Dirix) de Loemel, unum gros. vet. habemus. Ob. a^o 1450. Solvit Thonis van Dorne huys opten hoec vande Vekene daer onsse Vrouwe doer gaet opten Graetacker.

Ai^m Heynrici van Overscore (Overscore) et Gherwigis (Heylwigis) uxoris ejus atque parentum ejus, unde habemus duos lop. pro anniversario et quatuor pro celebrantibus etc. Obierunt 1474, quos quidem sex lop. assignavit levandos ex uno modio sil. in Roye supra contrapignus nuncupatum den hogen bempt, quem tenet Johannes Arts in Scoenbroec. Item Johanna van Overscore levat alios sex II lop.

Ai^m Ghyselberti van Hamme, unde habemus gr. vet. 1481 (?)

Ai^m dni *Walteri Goeylieven*. (1) *capellani S. Theobaldi*, unde habemus duos lop. hereditarie. Ob. a^o 1519.

30. **F. Commemoratio Pauli, III lect.** Ai^m Walteri Cams, unde habemus duos petros. Ob. 1513 1 oud gros:

Ai^m Johannis Oribus et Margarete ejus uxoris : 3 gros. vet. a^o vicesimo sexto.

Ai^m Johannis Kyeboems, unde habemus unum gros. vet. Ob. a^o 1531.

Wouter Goeylieve

(1) In de Rentmeestersrekeningen komt deze Wouter Goeylieve als kapelaan voor. in 1501. Er is betwisting over het jaar zijner dood dat elders, den 29 Juni 1505, opgegeven wordt.